

ΕΝΙΑΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Α' ΠΑΝΟΔΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΕΔΑ
(15-18) 7) 1956)

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

- 1. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛ. ΛΑΟΥ**
Κ. ΗΛ. ΗΛΙΟΥ, ΤΗΣ Δ.Ε. ΤΗΣ Ε.Δ.Α., ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ Ν. ΛΕΣΒΟΥ
- 2. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ**
Κ. ΝΙΚ. ΚΙΤΣΙΚΗ, ΤΗΣ Δ.Ε. ΤΗΣ Ε.Δ.Α., ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

※ ※

ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Δ.Α.
ΑΘΗΝΑ_1956

2
1
0
6
1
1
8
3
W
E
8
4
0
0
N
-

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΛΟΥ

(Εισήγησις στὴν Α' Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψη τῆς
Ε. Δ. Α. τοῦ κ. ΗΛ. ΗΛΙΟΥ, μέλους τῆς Δ. Ε. τῆς
Ε. Δ. Α., Βουλευτοῦ Λέσβου)

ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

1. Μεγάλα καὶ σοβαρὰ οἰκονομικὰ προβλήματα ἀντιμετωπίζει ὁ ἑλληνικὸς λαός, ποὺ προσδιορίζουν τὴν μορφή καὶ τὴν ἔκταση τῶν ἀγῶνων του.

Ἡ οἰκονομία τοῦ τόπου αὐτοῦ βρίσκεται στὸν πιὸ χαμηλὸ βαθμὸ ἀναπτύξεως καὶ ἡ Χώρα στερεῖται ἀπὸ ἀξιόλογο τεχνικὸ ἐξοπλισμὸ ποὺ θὰ τῆς επέτρεπε ν' ἀναπτύξη τὸ ἔθνικὸ της εἰσόδημα. Ὁ ἴδιος ὁ σημερινὸς πρωθυπουργὸς στὶς προγραμματικὲς του δηλώσεις ἀναγνωρίζει ὅτι: «χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἀνεργία, ἡ ὑποαπασχόλησις, τὸ χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον καὶ ἡ ἄνισος κατανομὴ τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος»¹.

Ἴδου μερικὲς χαρακτηριστικὲς συγκρίσεις :

Ἐθνικὸ Ἐἰσόδημα: Εἶναι 2,3 φορές κάτω τοῦ Ἰταλικοῦ, 3,5 κάτω τοῦ γαλλικοῦ, 10 κάτω τοῦ ἀμερικανικοῦ κατὰ κεφαλὴν. Ὁ Ἕλληνας κατὰ μέσον ὄρον ἔχει εἰσόδημα 150 δολλάρια τὸ χρόνο (δηλ. 375 δρχ. τὸ μῆνα) ἔναντι 350 δολ. τοῦ Ἰταλοῦ, 600 τοῦ Ὀλλανδοῦ, 850 τοῦ Βέλγου, 880 τοῦ Δανοῦ, 890 τοῦ Νορβηγοῦ καὶ τοῦ Ἀγγλοῦ².

Ἀμοιβὴ Ἐργασίας: Ἡ μέση ἀμοιβὴ ἐργασίας εἶναι στὴν Ἑλλάδα 15 σέντς (4½ δρχ.) τὴν ὥρα ἔναντι 25 σέντς στὴν Ὀλλανδία, 28 στὴν Ἰταλία, 29 στὴν Αὐστρία, 34 στὴν Ἰρλανδία, 38 στὴ Γερμανία, 40 στὴ Γαλλία, 42 στὸ Σάσαρ, 48 στὴν Ἀγγλία, 58 στὴν Ἑλβετία, 60 στὴν Νορβηγία, 68 στὴ Φιλλανδία, 72 στὴ Σουηδία, 195 στὴν Ἀμερική³.

1. Πρακτικὰ βουλῆς, 4 Ἀπριλίου 1956.

2. «Ὁρα» 27 Μαρτίου 1956.

3. «Ὁρα» 27 Μαρτίου 1956.

Κατανάλωσις Ἡλεκτρικῆς Ἐνεργείας: Ἡ σύγκρισις στὸν τομέα αὐτὸν ποὺ εἶναι ὁ δείκτης τῆς ἐκβιομηχανίσεως ἢ τῆς καθυστερήσεως μιᾶς χώρας εἶναι ὅτι κατὰ κεφαλὴν ἐφέτος ὁ Ἕλλην θὰ καταναλώσῃ συνολικὰ 150 ΚωΗ τὸ γρόνο⁴. Στὸν ἀριθμὸ αὐτὸ περιέχεται ἡ συνολικὴ ἔθνικὴ κατανάλωσις, συμπεριλαμβανομένου τοῦ βιομηχανικοῦ, τοῦ ρεύματος κινήσεως, ἀρδεύσεως, δημοτ. φωτισμοῦ καὶ κάθε ἄλλης μορφῆς καταναλώσεως). Ἀντίστοιχὴ κατὰ κεφαλὴν κατανάλωσις στὴν Νορβηγίαν 6.500 ΚωΗ, στὶς Η.Π.Α. 3.000, στὴ Σουηδίαν 2.900, στὴν Ἑλβετίαν 2.500, στὴν Ἀγγλίαν 1.200, στὴν Αὐστρίαν ἐπίσης, στὸ Βέλγιο 1.120, στὴν Γαλλίαν 1.000, στὴν Ἰταλίαν 700, στὴ Δανίαν 650, στὴν Ἰρλανδίαν 370, στὴν Τουρκίαν 200 καὶ στὴν Πορτογαλίαν 160⁴. Ὡστε ἔχουμε καὶ ἐδῶ τὸ ρεκόρ τῆς καθυστερήσεως. Ἄς σημειωθῇ ἀκόμα ὅτι ἀπὸ τὸ συνολικὸ ρεῦμα τὰ 80% καταναλίσκονται στὴν περιουχὴ Ἀθηνῶν καὶ τὰ 5% στὴν περιοχὴ Θεσσαλονίκης. Ὡστε ἡ ἑλληνικὴ ὑπαιθρος, τὰ 4)5 τῆς Χώρας, ἔχει ἐτήσια κατὰ κεφαλὴν κατανάλωσιν 24 ΚωΗ⁴.

Στὴν πορεία τῆς εἰσηγήσεως αὐτῆς θὰ βροῦμε καὶ ἄλλες εὐκαιρίες ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν νὰ καταδειχθῇ ὁ τραγικὸς βαθμὸς καθυστερήσεως τῆς οἰκονομίας μας σὲ σύγκρισιν μὲ ἄλλες χώρες.

Διατροφή: Ἡ καθυστέρησις αὐτὴ ἔχει ἄμεσο καὶ δραματικὸ ἀντίκτυπο πάνω στὴ διατροφή, δηλ. τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ κατὰ κεφαλὴν μέση ἐτήσια κατανάλωσις κρέατος στὸν τόπον αὐτὸν κατῆλθε ἀπὸ τὰ 20 προπολεμικά, στὰ 13 κιλά, καὶ εἶναι ἡ κατώτερη στὴν Εὐρώπῃ. Ὅλες οἱ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χώρες καταναλίσκουν μεταξὺ 40—54 γραμμάρια ζωϊκὰ λευκώματα κατὰ κεφαλὴν ἡμερησίως, ἔμεις 20 γραμμάρια⁵. Ὅλες οἱ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χώρες καταναλίσκουν 2.880—3.170 θερμίδες τὴν ἡμέραν, ἔμεις 2.520⁵. Κι' ἀπ' αὐτὲς περίπου τὰ 70% ὀφείλονται στὴν κατανάλωσιν ψωμιοῦ.

2. Ἡ κατάστασις αὐτὴ τῆς οἰκονομίας εἶναι βασικὴ ἀφορμὴ τῆς φτώχειας καὶ τῆς ἐξαθλίωσεως τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἀκατάσχετου ρεύματος πρὸς τὴν μετανάστευσιν, ποὺ στερεῖ κάθε χρόνον τὴ Χώρα ἀπὸ τὸ πολυτιμότερον κεφάλαιόν της, τοὺς νέους καὶ μάλιστα τοὺς ἐξειδικευμένους ἐργάτες καὶ τεχνίτες.

Τὰ 37%) τοῦ πληθυσμοῦ, 2.983.000 Ἕλληνες εἶναι ἄποροι μὲ εἰσόδημα κάτω τῶν 8 δρχ. ἡμερησίως⁵. Ἀπ' αὐτοὺς τὰ 5)6, τὰ 30%) τοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι ἄποροι πρῶτης κατηγορίας, μὲ εἰσόδημα κάτω τῶν 4 δρχ ἡμερησίως⁵. Κι' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπόρων ἀνεβαίνει σταθερὰ μὲ ρυθμὸ 73 χιλιάδες κάθε μῆνα⁵. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ εἰκόνα γιὰ ὀρισμένα ἀγροτικὰ διαμερίσματα τῆς Χώρας. Εὐρυτανία 85%) τοῦ πληθυσμοῦ ἄποροι Πρέβεζα 74,9%)⁵, Τρίκαλα 69,9%)⁵, Θεσπρωτία 68,8%)⁵, Κοζάνη 51,3%)⁵, Ἄρτα 51%)⁵.

4. Αἴτιολ. ἐκθεσις νομοσχεδίου περὶ ὀργανώσεως ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας.

5. Κ. Τσαλδάρης πρακτικὰ Βουλῆς 5 Ἀπριλίου 1956.

6. Κ. Μητσοτάκης, Πρακτικὰ Βουλῆς 10 Ἀπριλίου 1956.

7. «Ἔθνος» 28 Μαρτίου 1956.

Τὸ εἰσόδημα καὶ τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων στὴν πόλη εἶναι χαμηλότερο ἀπὸ τὸ κόστος γιὰ στοιχειώδη διαβίωση. Μιὰ τετραμελής ἐργατικὴ οἰκογένεια ἔχει ἔσοδα 1587,5 δρχ. τὸ μῆνα, ἐνῶ τὰ ἔξοδά της γιὰ στοιχειώδη διαβίωση εἶναι 2.916 δρχ. τὸ μῆνα. Ἔτσι ἔχει ἔλλειμμα 1.328,5 δρχ. καλύπτει δηλ. μόνο τὰ 54% τῶν στοιχειωδῶν της ἀναγκῶν διαβιώσεως⁸.

Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς πάλι, πού εἶναι τὰ 63% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ, 5 περίπου ἑκατομμύρια ψυχές, κατατάσσεται σὲ 3 κατηγορίες. Μικροὶ καλλιεργητὲς (1—20 στρέμματα) πού εἶναι τὰ 73% τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, (ἐνῶ προπολεμικὰ ἦσαν μόνο τὰ 70%), μεσαῖοι 30—99 στρέμματα, πού εἶναι τὰ 24% τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ μεγάλοι (100 στρέμματα καὶ ἄνω) πού ἀντιστοιχοῦν στὰ ὑπόλοιπα 3%⁹. Ἄν ἐξαιρέση κανεὶς τὴν τελευταία αὐτὴ κατηγορία τῶν μεγάλων καλλιεργητῶν, πού σύζησαν τὸ πλεόνασμα τῆς καθαρῆς γεωργικῆς προσόδου των, σὲ σχέση πρὸς τὶς ἀνάγκες τῆς διαβιώσεώς τους, κατ' ἀναλογία 332%⁹, οἱ ἄλλοι ὁ πелώριος ὄγκος τῶν 4.850.000 ἀγροτῶν ἔχουν εἰσόδημα κάτω ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τῆς στοιχειώδους διαβιώσεώς των καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἀκόλουθη ἀναλογία προπολεμικὰ.

Μικροὶ καλλιεργητὲς 46% Μεσαῖοι καλλιεργητὲς 13%⁹,
Σήμερα ἢ ἀναλογία αὐτὴ ἔχει χειροτερέψει κατὰ 26%⁹ ἀκόμη⁹.

3. Ἡ κατάστασις αὐτὴ πλήττει θανάσιμα τὶς ἴδιες τὶς ρίζες τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Ἡ παιδικὴ θνησιμότης πού εἶναι 50)10.000 σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη, σὲ μᾶς ἀνέρχεται στὸ διπλάσιο στὶς πόλεις καὶ στὸ τετραπλάσιο στὴν ὑπαίθρο¹⁰. Κατὰ τὴν ἔκθεση τῆς Greek War Relief, 500.000 Ἑλληνόπουλα ρακένδυντα, ὄχι πεινοῦν, ἀλλὰ λιμοκτονοῦν¹⁰. Ἄλλα 500.000 παιδιὰ εἶναι ἀδενοπαθῆ¹⁰. Ἡ Ἑλλάς ἔχει τὸ ρεκόρ ἀνάμεσα σ' ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς χώρες, ὄχι μόνο τῆς παιδικῆς ἀλλά, καὶ τῆς μητρικῆς θνησιμότητος¹⁰⁹. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ διεθνoῦς ἰδρύματος προστασίας παιδιοῦ, 620 χιλιάδες νοικοκυριά (ἐπὶ συνολικοῦ ἀριθμοῦ 1.700.000)¹⁰ ἔχουν στέγη ἀπὸ ἓνα καὶ μόνο δωμάτιο ὅπου ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μαζί συναγελάζονται, τρῶνεὶ διαβιοῦν, κοιμοῦνται. Τὰ 42% τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργατριῶν καπνοῦ πεθαίνουν ἀπὸ φυματίωση¹¹.

Τὰ μόνα εἰσοδήματα στὴν Ἑλλάδα πού συμπιέζονται κάτω ἀπὸ αὐτηρὲς διατιμήσεις εἶναι οἱ μισθοὶ καὶ τὰ μεροκάματα τῶν ἐργαζομένων. τὸ ἀγροτικὸ προϊόν, ὥσπου ν' ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀγρότη, ο, συντάξεις καὶ τὰ ἐνοικιόστασιακὰ εἰσοδήματα τῶν μικροῦδιοκτητῶν. Ἡ ζωὴ ὅμως ἀκριβαίνει κάθε μέρα, κι' ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ταχυδακτυλοφυγίες τῶν ἐπισημῶν τιμαρθμῶν, ἔχουμε μέσα σὲ 2½ χρόνια τὶς ἀκόλουθες

8. Δελτίον ΓΣΕΕ Μάιος 1956.

9. Ἀνδρέα Τσαπάρη : «Διεύρυνση τοῦ Ἀγροτικοῦ Εἰσοδήματος», στὴ «Νέα Ἀγροτικὴ Ἐπιθεώρηση», Μάιος 1956.

10. Βάσω Θανασέκου, Πρακτικὰ Βουλῆς 10 Ἀπριλίου 1956.

11. «Ὡρα» 28 Μαρτίου 1956.

αύξησεις τιμών βασικών ειδών διατροφής. Ρύζι από 7 σε 12,80 δρχ., ρέγγες και βακαλάος από 7 σε 16 δρχ., «ελιές από 7 σε 18—20 δρχ., μακαρόνια από 6 σε 11 δρχ., δηλ. αύξεις γύρω στα 100% άλλο τόσο το λάδι κ.ο.κ.¹²

Δέν παρουσιάζεται η ίδια εικόνα, σχετικά με τη διαβίωση της οικόνομικής oligαρχίας στον τόπο μας. Έως τη νομισματική προσαρμογή του 1953 τα είδη λαϊκής καταναλώσεως ξμπαιναν από το έξωτερικό με τιμή 15 το δολλάριο και τα είδη πολυτελείας επιβαρύνονταν με εισφορά 300% και έτσι ξμπαιναν με 60 το δολλάριο. Με τη νομισματική αναπροσαρμογή και την κατάργηση των εισφορών τα είδη λαϊκής καταναλώσεως επιβαρύνθηκαν 100% αφού πληρώνονται με 30 αντί 15 το δολλάριο, και τα είδη πολυτελείας κοστίζουν το μισό από πριν, γιατί κι' αυτά υπολογίζονται πλέον προς 30 αντί 60 το δολλάριο. Έτσι η οικονομική oligαρχία έχει χάρη στην Κολωνακιώτικη νοοτροπία των Ιθινουσών τάξεων, υπεραφθονία ειδών πολυτελείας. Οί εισαγωγές αυτοκινήτων άνέρχονται καταπληκτικά. Διατέθηκαν γι' αυτές τό 1952 8,8 έκ. δολλ., τό 1953 6,4, τό 1954 14,8, τό 1955 17,7¹⁴. Απ' αυτά 5 έκ. δολλ. είναι για εισαγωγές πολυτελών ιδιωτ. αυτοκινήτων που επιβαρύνουν τις εισαγωγές με άλλο τόσο ποσό κάθε χρόνο, παγίως πιά, γιά βενζίνη και ανταλλακτικά¹⁵. Εισάγονται γουναρικά, κοσμήματα, άνθη (τουλύπες) από τό έξωτερικό. Τά ελληνικά τυριά μένουν άζήτητα, γιατί η oligαρχία προτιμά τά ευρωπαϊκά¹⁶. Τά ελληνικά μήλα σαπίζουν αλλά εισάγονται 500 τόνοι μήλα τόν χρόνο από τό έξωτερικό¹⁶. Κατά τά πρακτικά του γενικού συμβουλίου του Έμπορικού Συλλόγου Πειραιώς μέσα στο 1954, πρώτο χρόνο έλευθερίας εισαγωγών, 19 χιλ. δολλ. διατέθηκαν για την εισαγωγή μπισκότων προορισμένων για τά έκλεκτής ράτσας σκυλιά της oligαρχίας¹⁶. Τόν ίδιο καιρό τά 500.000 άδενοπαθή Έλληνόπουλα λιμάζανε για ένα μπισκότο, ή έστω για μιά φέτα μπομπότα ή κριθαρόψωμο. Έτσι τά μεγάλα εισοδήματα έξωθοούνται προς την πλέον έξοργιστική και προκλητική κοινωνική σπατάλη και άποτρέπεται ή άποταμίευση των μόνων δυναμένων να άποταμιεύσουν¹⁸. Μ' αυτόν τόν τρόπο περιορίζεται ή ιδιωτική επένδυση κεφαλαίων στην παραγωγή, παρεμποδίζεται ή οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Κατά τόν Όργανισμόν Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) είμαστε ή μοναδική χώρα που άποδέσμευσε τις εισαγωγές της κατά 100%, ένω άλλες, πολύ πλουσιώτερες, τις άποδέσμευσαν μερικά μόνον, και μάλιστα ή Γερμανία κατά 68%, ή Σουηδία 64, ή Δανία 55, ή Άγγλία 50, ή Ιταλία 24, ή Γαλλία 11 και ή Αυστρία 8%¹⁸. Και μάλιστα ή αντιπαραγωγική διάθεση των πόρων του προϋπολογισμού μας, άναγκάζει την κυβέρνηση όπως θα δοϋμε πιό κάτω, να επιδιώκη την άκόμα πιό μεγάλη άνοδο των εισαγωγών, για ν' άποτρέψη βραχυχρόνια:

12. Γ. Καρτάλης, Πρακτικά Βουλής 26 Ιουνίου 1956.

13. Γ. Βαρθούτης, Πρακτικά Βουλής 10 Απριλίου 1956.

14. Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο της Τραπεζής της Έλλάδος — Ιούνιος 1956.

15. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» 16 Δεκεμβρίου 1956.

16. «Έλευθερία» 19 Φεβρ. 1956.

τόν πληθωρισμό, ἐνῶ, ἀπὸ μακροχρόνια ἀποψη ὁ ἱλιγγιώδης αὐτὸς ρυθμὸς τινάζει στὸν ἀέρα κάθε δυνατότητα οικονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ προκοπῆς τῆς χώρας.

Ἐδῶ τερματίζω τὴν εἰσαγωγή. Σ' αὐτὴ θέλησα νὰ δώσω σὲ ἀδρές γραμμὲς γιὰ τὴν οικονομικὴ κατάσταση τῆς χώρας μιὰ προκαταρκτικὴν εἰκόνα, ποὺ μέλλει νὰ συμπληρωθῆ ἀπὸ ὅσα στοιχεῖα θὰ δοθοῦν σὲ συνέχεια.

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΜΑΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ

4. Ἡ ἰθύνουσα τάξις, ὑπεύθυνη γιὰ τὴν οικονομικὴ καθυστέρηση τῆς χώρας ποὺ 130 χρόνια τὴν κυβερνᾷ, ἔχει δημιουργήσει γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν κατάντια αὐτὴ, τὸν μῦθο ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι πτωχὴ, ἕνας τόπος ξερὸς γεμάτος κατσάβραχα. Ὅτι μοῖρα μας, ποὺ πρέπει νὰ τὴν ἀποδεχθοῦμε μὲ ἐγκαρτέρηση, εἶναι ἡ φτώχεια, ἡ πείνα, ἡ ἀρρώστεια. Ἐξυμνεῖ σὲ χίλιους τόνους τὸ λιτοδύαιτον τοῦ Ἑλληνοσ, παρουσιάζοντας ἔτσι σὰν ὑψηλὸ ἰδανικὸ καὶ σὰν ἀρετὴ τὴν πείνα, τὴν ἐξαθλίωση τὴν ἀγραμματοσύνη, τὴ φυματώση.

Ἐπὶ ἕνα περίπου αἰῶνα σὰν διέξοδο ἔδινε τὴν ἰδεολογία τῆς Μεγάλης Ἑλλάδας. Σήμερα, ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά ὑποθάλλει ἐγκληματικὰ τὴν τρομερὴ αἱμορραγία τῆς φυλῆς, ποὺ λέγεται μετανάστευσις, τὸ σύγχρονο αὐτὸ σκλαβοπάζαρο. Κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη ὑψώνει σὰν ἰδεολογία τῆς τῆ μόνιμη ὑποτέλεια καὶ ἐξάρτηση τῆς χώρας ἀπὸ τὴν ξένη βοήθεια, μὲ ἀντάλλαγμα ἀπὸ μέρους μας τὴν παροχὴ στρατηγικῶν βάσεων καὶ στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ φτάνουν στὰ τέσσαρα πέρατα τῆς οἰκουμένης γιὰ τὴν προστασία τοῦ λεγομένου ἐλευθέρου κόσμου, δηλ. καθεστῶτων σὰν τοῦ Σήγκμαν Ρῆ. Ἀποδέχεται καὶ προσπαγανδίζει ὅτι μοῖρα τῆς χώρας εἶναι ἡ ἐπάαιτεια καὶ ἡ μισθοφορία. Ὅτι ὁ τόπος αὐτὸς δὲν εἶναι βιώσιμος καὶ δὲν ἔχει τίς δυνατότητες νὰ προκόψῃ καὶ νὰ εὐτυχήσῃ.

Ὁφείλω ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ δηλώσω ὅτι οἱ θέσεις αὐτὲς τῶν ἐκπαιδευτῶν τῆς ἰθινοῦσης τάξεως τῆς οικονομικῆς ὀλιγαρχίας, εἶναι ἕνα καθαρὸ ψέμα. Εἶναι ἕνα ἄλλοθι, μιὰ δικαιολογία γιὰ τὴν καθυστέρηση τοῦ τόπου αὐτοῦ ποὺ διαθέτει ὄλους τοὺς πόρους καὶ ὅλες τὶς προϋποθέσεις γιὰ νὰ ζήσῃ, νὰ προκόψῃ καὶ νὰ εὐημερήσῃ. Γιὰ ν' ἀνέβῃ μὲ ἄλλατα στὰ πῦρ ὑψηλὰ ἐπίπεδα ἀνετης καὶ πολιτισμένης διαβίωσης. Ὁ σοφὸς καθηγητῆς καὶ φίλος μας Νίκος Κιτσίκης στὴν εἰδικὴ εἰσήγησή του, ποὺ θ' ἀκολουθήσῃ ἀμέσως, θὰ ἐκθέσῃ μὲ λεπτομέρειες καὶ ἀδιὰσειστα ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ στοιχεῖα τὸ πλοῦσις, τὸ ὑψηλὸ παραγωγικὸ δυναμικὸ τῆς χώρας μας, ποὺ μένει ἐγκληματικὰ ἀναξιοποίητο. Ἐχομε ἐγχώριες πηγές

17. Ν. Κιτσίκης, πρᾶκτικὸ Ἐπιτροπῆς Ἐξουσιοδοτήσεως ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος τῆς 12ης Ἰουλίου 1956.

ἐνεργειακοῦ πλοῦτου (12 δις. Κινη, καὶ σημερινὴ παραγωγή μόνο 900 ἑκατομ. ΚωΗ)¹⁷. Διαθέτουσα μεταλλευτικὸ πλοῦτον ἄφθονο καὶ ἐκλεκτό, πού μὲ τὸν ἐξηλεκτρισμὸ τῆς χώρας, μπορεῖ νὰ δώσῃ στερεὰς βάσεις σὲ βαρεῖα βιομηχανία, ἀλουμινίου, μαγνησίου, σιδήρου, νικελίου, ἀζώτου, σόδας κλπ. πολλασιάζοντας τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα καὶ μεταβάλλοντας τὴ διάρθρωση τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας ἀπὸ ἀγροτικὴ—καθυστερημένη σὲ ἐξελιγμένη—βιομηχανικὴ. Ἔχουμε ἀνθρώπινο δυναμικὸ, πληθυσμὸ ἱκανὸ καὶ φιλόπονο, πού αὐξάνει κάθε χρόνον κατὰ 120—130 χιλ. ψυχάς, πού μαραζώνει στὴν ἀνεργία καὶ στὴν ὑποαπασχόληση καὶ πού μπορεῖ νὰ βρῆ, μὲ τὴν ἀξιοποίηση τῶν παραγωγικῶν πόρων τῆς χώρας πλήρη ἀπασχόληση καὶ ἀξιοπρεπὴ ἀμοιβὴ ἐργασίας, ἱκανὴ νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ εὐημερήσῃ καὶ νὰ μετάρχη στὰ ὄλικά παὶ τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ. Ἡ ἴδια ἢ ἀγροτικὴ μας οἰκονομία ἔχει ἀπεριόριστες δυνατότητες ἀναπτύξεως καὶ ἐξελιξεως μὲ ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα, ἀρδύσεις, ἀποστραγγίσεις, ἐκχερώσεις, μηχανικὴ καλλιέργεια, φτηνὰ λιπάσματα, ὥστε νὰ ἐπεκταθῇ ἡ χρῆσις τους, εἰδικές καλλιέργειες, καταπολέμηση τῶν ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν καὶ τῶν παρασίτων, ἐκλεκτοὺς σπόρους, ἐντατικὴ καὶ ὀρθολογιστικὴ ἐκμετάλ. τοῦ ἐδάφους.

Ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴν παραγωγικὴ βιομηχανικὴ χρησιμοποίηση ὑποπροϊόντων ἢ τελείως δευτερευούσης σημασίας προϊόντων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μας μποροῦμε νὰ δημιουργήσουμε ἀξιολογώτατες πηγές εἰσοδήματος. Ἐνα παράδειγμα: Μιὰ πρόσφατη Οἰκονομικὴ-Τεχνικὴ μελέτη ἀποδείχνει ὅτι ἂν γίνῃ μιὰ βιομηχανία ἀχυροκυτταρίνης μὲ πρώτη ὕλη τὸ ἄχυρο τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου, μποροῦμε νάχουμε πλήρη ἐπάρκεια χαρτιοῦ καὶ σημαντικὲς ἐξαγωγές, μὲ οἰκονομικὸ ἀποτέλεσμα τὴν ἐξοικονόμηση 5 ἑκατομ. δολλαρίων πού πληρώνουμε ἕως τώρα γιὰ εἰσαγωγή χαρτιοῦ καὶ ἄλλα 8,5 ἑκατομ. δολλάρια ἔσοδο ἀπὸ τὴν ἐξαγωγή τοῦ πλεονάσματος τῆς παραγωγῆς¹⁷ ε.

Εἴμεθα μὲ λίγα λόγια ἢ μόναδικὴ ἴσως χώρα στὸν κόσμον πού ἔχει ἄφθονο πλοῦτο καὶ δὲν τὸν ἐκμεταλλεύεται, πού παράγει ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια καὶ δὲν ξέρεῖ τί νὰ τὴν κάνῃ, πού διαθέτει ξένο συναλλαγμὰ καὶ συγχρόνως δανεῖζεται μὲ βαρεῖς ὄρους ξένο χρῆμα, πού ἔχει ἀνέργους καὶ δὲν τοὺς παρέχει ἀπασχόληση, πού δὲν τῆς λείπει τίποτα γιὰ νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ ἐν τούτοις παραμένει ἡ πτωχότερη χώρα τῆς Εὐρώπης καὶ μιὰ ἀπὸ τίς πτωχότερες χώρες τοῦ κόσμου.

Τῆς μεγάλης δυνατότητες τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας πρέπει νὰ τίς γνωρίσουμε. Γιατὶ μόνο τότε θὰ μπορέσουμε νὰ μεταβάλλουμε τὴ σημερινὴ ἀξιοδράκρυτη κατάστασιν καὶ νὰ εὐθυγραμμίσουμε τὴν οἰκονομία τῆς χώρας μὲ τὸ οἰκονομικὸ ἐπίπεδο πού βρίσκονται οἱ ἄλλοι λαοί. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ παρὰ μὲ τοὺς συνεχεῖς καὶ ἐπίμονους ἀγῶνες τοῦ ἐθνικοῦ συνόλου.

178. Ζ. Π. Ζησόκη: «Αἱ δυνατότητες καὶ ἡ σημασία τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας ἀχυροκυτταρίνης», Τεχνικὸ Χρονικόν, 1—15 Ἰουλίου 1956, σελ. 7—13.

Ποιά είναι όμως, σήμερα τα βασικά αίτια που παρεμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας; Μπορούμε βασικά, να επισημάνουμε τα τέσσερα κυριότερα απ' αυτά. Και είναι:

1. Η εξάρτησις και η υποτέλεια της χώρας.
2. Ο πολεμικός χαρακτήρας της οικονομίας μας.
3. Ο μονόπλευρος προσανατολισμός των διεθνών μας σχέσεων.
4. Η άσκησις, από μέρους κυβερνήσεων που υπηρετούν τα συμφέροντα μόνον της πλουτοκρατικής ολιγαρχίας, μιᾶς οικονομικῆς πολιτικῆς που ἀποβλέπει κατὰ κύριο λόγο στήν καταλήστευση τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ πρὸς ὄφελος μιᾶς χούφτας προνομιοῦχων.

Ο ΚΥΡΙΑΡΧΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ

5. Οἱ κυβερνήσεις—ἐκπρόσωποι τῆς ἰθουούσης τάξεως ἀναγνώρισαν προοδευτικά κατὰ τὴν μεταπολεμικὴ περίοδο κυρίαρχο ρόλο στὸν ξένο παράγοντα. Ὁ ρόλος αὐτὸς εἶναι ἰδιαιτέρα ἐπαχθῆς σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν οικονομικὸ τομέα.¹⁸ Μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἐποπτείας στήν διαχείριση τῆς λεγομένης «βοηθείας» ἐγκαταστάθηκαν στήν χώρα αὐτὴ οικονομικὲς ἀποστολές καὶ σύμβουλοι μὲ καθοριστικὸ ρόλο πάνω στήν ἀνάπτυξη τῆς οικονομίας μας. Βάζοντας ἔτσι τὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία κάτω ἀπὸ τὸν ἑλεγχό τους μὲ τίς ἀποστολές καὶ τὰ κατὰ καιροὺς κυριαρχικὰ δικαιώματά τους στή λήψη καιρίων ἀποφάσεων. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀντέδρασαν στὴ δημιουργία τῶν βιομηχανιῶν πού θὰ ἄλλαζαν τὴ διάρθρωση τῆς οικονομίας μας, γιατί ἡ Ἑλλάδα τοὺς ἐνδιαφέρει σὰν ὑποανάπτυκτη ἀγροτικὴ χώρα, πηγὴ πρώτων ὑλῶν καὶ ἀγορὰ βιομηχανικῶν προϊόντων. Ἐπὶ πλεόν, μετέχοντας στὸν Ο.Ε.Ο.Σ σὰν πτωχὸς συγγενὴς ἡ χώρα μας, ἔδωσε καὶ στὸ σύνολο τῶν ὑπολοίπων κρατῶν—μελῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἀρμοδιότητες καὶ δικαιώματα νὰ παρεμποδίζουν τὴν οικονομικὴ μας ἀνάπτυξη. Στὸν ὀργανισμό αὐτὸν ἐξεπροσώπησε ἐπὶ χρόνια τὴν Ἑλλάδα μὲ βαθμὸ πρεσβευτοῦ ὁ καθηγητὴς Α. Νικολαΐδης. Ἴδου τί ἀπεκόμισε, ὅπως ἀνεκοίνωσε σὲ διάλεξή του στήν Ἀνωτάτη Σχολὴ Βιομηχανικῶν Σπουδῶν τὸ 1954.

«Ἡ ἐκβιομηχάνισις συνήνητησεν ἀντίδρασιν λυσιώδη κυρίως λόγῳ τῶν συνεπειῶν της εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῶν ἐνδιαφερομένων χωρῶν, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς οικονομικῆς αὐτοτελείας τῆς Ἑλλάδος τὴν ὁποίαν αὕτη (ἡ ἐκβιομηχάνισις της δηλ.) θὰ ἐπέφερε μετὰ τινα ἔτη. Ὑπῆρχον λοιπὸν συμφέροντα ἐμπορικὰ, οικονομικὰ καὶ πολιτικὰ τὰ ὁποῖα ὑπηγόρευον εἰς τὰς συμμετεχούσας χώρας νὰ ἐναντιωθοῦν πάσῃ δυνάμει κατὰ τοῦ σχεδίου τῆς ἑλληνικῆς ἐκβιομηχανίσεως. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ προγράμματος ἐκβιομηχανίσεως τόσον παρὰ τῶν Ἀμερικανῶν ὅσον καὶ παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν εἶναι ἐξαιρετικῶς δυσχερὴς»¹⁸.

18. Νέα Οἰκονομία, Ἰούνιος 1956.

“Ένα χτυπητό παράδειγμα. Έναντι τῶν γερμανικῶν ἐπανορθώσεων καὶ μὲ χρέωσή μας πολλῶν ἑκατομμυρίων δολλαρίων μᾶς ἐξεχωρήθη μιὰ ὑψικάνιμος, βασικὴ βιομηχανικὴ μονάδα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη μεταλλουργικῆς βαρειᾶς βιομηχανίας στὴ χώρα μας. Ὁ τότε ἀρχηγὸς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς κ. Πόρτερ ἀντιτάχθηκε ἀποφασιστικὰ στὴν ἐγκατάστασή της, ἔμεινε χρόνια στὶς ἀποθήκες τοῦ Ἀμβούργου, καὶ τελικὰ τὴν ξεπουλήσαμε σὰν παλιοσιδερικὰ.

Ἡ βασικώτερη ἀπὸ τὶς βαρειές βιομηχανίες μας, ἐξ αἰτίας τῆς ὑπάρξεως πλοουσίων καὶ ἐκλεκτῆς ποιότητος βωξιτῶν, ἡ βιομηχανία ἀλουμινίου, ποὺ θὰ μπορούσε αὐτὴ καὶ μόνη ν’ ἀνεβάσῃ κατὰ 50 ἑκατ. δολλάρια τὸ χρόνο τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, καθὼς καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ὑδροηλεκτρικῶν ἔργων τοῦ Ἀχελώου, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν παροχὴ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας στὴ βιομηχανία ἀλουμινίου, διαγράφονται ἐπίμονα ἀπὸ τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς συμβούλους. Τὸν ἴδιο καιρὸ οἱ Ἀμερικανοὶ τεχνικοὶ μὲ μελέτες τους, ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ βιομηχανία ἀλουμινίου βρίσκεται μπρὸς σὲ πρόβλημα πρῶτων ὑλῶν, ἐξ αἰτίας τῆς ἐξαντλήσεως τῶν ἀμερικανικῶν ἀποθεμάτων βωξιτῶν. Καὶ βρίσκουν ὅτι μοναδικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος ὑπάρχει στὴν προμήθεια βωξιτῶν ἀπὸ ἄλλες χώρες, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Θέλουν δηλ. τὴ χώρα μας καθυστερημένη, πηγὴ πρῶτων ὑλῶν καὶ ἀγορὰ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τους.

Ἐτσι στὴν ἐτήσια ἀνασκόπηση τοῦ 1954 ὁ οἰκονομικὸς συνεργάτης τῆς «Ἐλευθερίας» διαπιστώνει: «Περὶσσότερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος ἀνασυγκροτήσεως, ἐπικίνδυνον φαινόμενον εἶναι ἡ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐκ μέρους τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς ἀμφισβήτησις τῆς σκοπιμότητος τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας πρὸς ἐκβιομηχάνισιν»¹⁹.

Ἄλλὰ ὁ παρεμποδιστικὸς ρόλος τῶν Ἀμερικανῶν στὴν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας μας δὲν περιορίζεται μόνο στὴ βιομηχανία. Ἐπεκτείνεται καὶ στὴν ἀγροτικὴ μας οἰκονομία. Ὁ διαβόητος ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ζητημάτων Ἀμερικανὸς σύμβουλος Ἰεζεκίηλ δίνει τὴν συμβουλὴ ὅτι:

«Ἡ Ἑλλάς θὰ ἔπρεπε νὰ περιορίσῃ τὴν καπνοκαλλιέργειάν της, νὰ ἐκρίζωσῃ μέρος τῶν ἐλαιῶνων της καὶ τῶν ἀμπελώνων της καὶ ν’ ἀναπτύξῃ τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμήλων, τῶν λαχανικῶν καὶ τῆς σόγιας, διὰ νὰ μὴν ἀπασχολῆται μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐξαγωγῆς τῶν εὐγενῶν ἀγροτικῶν προϊόντων»²⁰.

Οἱ σκοποὶ τῶν δολερῶν αὐτῶν συμβουλῶν εἶναι ὀλοφάνεροι. Πρῶτον, νὰ μὴ ἀνταγωνίζονται τὰ ἐξαγωγίμα προϊόντα μας τὰ ἀντίστοιχα ἀμερικανικά. Δεύτερον, νὰ μὴ δημιουργοῦνται μὲ τὴν ὑπαρξὴ εὐγενῶν ἑλληνικῶν προϊόντων πρὸς ἐξαγωγή, οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν

19. «Ἐλευθερία», 5 Ἰανουαρίου 1955.

20. «Νέα Ἀγροτ. Ἐπιθεώρησις», Δεκέμβριος 1954.

οικονομικῶν σχέσεων καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν μὲ τὶς Ἀνατολικές
χῶρες.

Ἄλλ' ἀκόμα ὁ κ. Ἰεζεκιήλ ξεσκεπάσθηκε ἀπὸ τὸν Ἑλληνα οἰκονο-
μολόγο κ. Α. Βερδέλη στὸ περίφημο ἄρθρο του «Οὐκ ἐπὶ λαχανικοῖς μόνον
ζήσωμεν»²⁰ ὅτι ἐκπροσωπώντας τὰ συμφέροντα τῶν Ἀμερικανῶν παραγω-
γῶν καὶ μάλιστα τῶν βιομηχανῶν, ποὺ δὲν θέλουν νὰ γίνῃ τίποτε ἀλλοῦ,
δὲν μίλησε στὴν ἔκθεσή του γιὰ λιπάσματα, γιὰ ἄζωτο, γιὰ μηχανικὴ
καλλιέργεια—ποὺ θὰ τοῦ ἐπέβαλλε νὰ μιλήσῃ καὶ γιὰ διωλιστήρια καὶ
πετρέλαια. Μάλιστα ὑπῆρξε καὶ δυσμενὴς πρὸς τὴ μηχανοκίνηση τῆς
γεωργίας μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι αὐτὴ θὰ δημιουργήσῃ ἀνεργία στὴν ὑπαιθρο.

Ἄλλὰ καὶ ἀνοιχτὰ ἀνταγωνίζεται καὶ μάλιστα συντρίβει τὴν ἀγρο-
τικὴ μας οἰκονομία ἢ ἐξάρτησίς μας ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ ἰδίως μὲ
τὴν δολερὴ μορφή τῆς βοήθειας.

Ὁ Ἀμερικανὸς σχολιαστὴς κ. Γουῶλτερ Λίπμαν σὲ ἄρθρο του²¹ ἐπι-
σημαίνει τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἀμερικὴ προκαλεῖ τὸ μίσος τῶν λαῶν καὶ τὴ
δυσφορία τῶν κυβερνήσεων τοῦ δυτικοῦ κόσμου γιὰτὶ θέλοντας νὰ προστα-
τεύσῃ τὴν ἀγροτικὴ τῆς οἰκονομία καὶ νὰ ξεπεράσῃ τὴν κρίση ποὺ προ-
καλεῖ ἢ συσσωρεύσις ἀποθεμάτων ἀγροτικῶν προϊόντων, ἢ ἀμερικανικὴ
κυβέρνησις ἐπιδοτεῖ ἢ ἀγοράζει σὲ ὑψηλὰς τιμὰς τὰ προϊόντα αὐτὰ καὶ
ὕστερα τὰ στέλνει στὶς σύμμαχες χῶρες καὶ τὶς ὑποχρεώνει νὰ τὰ δεχτοῦν
σὰν βοήθεια ἢ σὰν δάνειο, ἀσκώντας ἔτσι ἕναν ἀθέμιτο ἀνταγωνισμό, μιὰ
πριμοδότηση σὲ γιγαντιαία κλίμακα κί' ἕνα ντάμπινγκ σὲ βάρος τῆς ἀγρο-
τικῆς οἰκονομίας τῶν χωρῶν τοῦ δυτικοῦ κόσμου ποὺ ἐξαρθρώνεται καὶ
χρεωκοπεῖ. Στὸ ἴδιο τοῦ ἄρθρου ὁ κ. Λίπμαν σημειώνει ὅτι ὑπάρχει δευτέρω
διαφωνία ἀνάμεσα στὰ ἀμερικανικὰ ὑπουργεῖα τῶν ἐξωτερικῶν καὶ Ἐθν.
Ἀμύνης ἀφ' ἑνός, γιὰτὶ αὐτὰ, θεωρώντας σὰν πρωταρχικὸ πολιτικὸ σκοπὸ
τὴ διατήρηση τοῦ ἐπιθετικοῦ δυτικοῦ συνασπισμοῦ, προτείνουν νὰ σταμα-
τήσῃ τὸ ντάμπινγκ αὐτὸ ποὺ τόση δυσφορία προκαλεῖ, καὶ στὸ ἀμερικανικὸ
ὑπουργεῖο Γεωργίας ποὺ ἐπιμένει νὰ πριμοδοτῇ τοὺς Ἀμερικανοὺς παρα-
γωγοὺς καὶ νὰ συντρίβῃ τὴν ξένη ἀγροτικὴ οἰκονομία. Ὅπως δὴποτε, ὅλες
οἱ ἄλλες δυτικὲς χῶρες ἀπέκρουσαν πιά τὴ λεγομένη βοήθεια σὲ ἀγροτικὰ
προϊόντα καὶ μόνον στὴ χώρα μας, τὴν τελείως ὑποτελεῖ, περνάει ἀκόμη τὸ
θέλημα τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς. Ἔτσι τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς λε-
γομένης ἀμερικανικῆς βοήθειας, δηλ. 20,4 ἑκατ. δολλάρια, ἐφέτος μᾶς δι-
νεται σὲ ἀγροτικὰ προϊόντα. Φυσικὰ δὲν μᾶς δίνεται δωρεάν, ἀλλὰ σὰν
δάνειο, ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα μικρὸ μέρος ποὺ καλύπτει τὰ εἰς δραχμὰς ἔξοδα
ἀμερικανικῶν ὑπηρεσιῶν. Συγκεκριμένα ὑποχρεωνόμεθα νὰ δεχτοῦμε σι-
τάρη ἀξίας 5,6 ἑκατ. δολλ., σπορέλαια ἀξίας 8,5, καλαμπόκι 1,8, βρώμη
1,1, γάλα 2,3, τυρὶ 0,4, καὶ διάφορα ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα 0,7²².

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἀπὸ τώρα ὅτι καὶ ὁ χρόνος ἀκόμη ποὺ εἰσά-
γονται ἢ ποὺ ρίχνονται στὴν ἀγορὰ τὰ ἀνταγωνιστικὰ αὐτὰ τῆς ἐγχώριας

21. Βλέπε ὀλόκληρο τὸ ἄρθρο στὴν «Ἀυγή» τῆς 8ης Μαρτίου 1956.

22. «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» 19 Ἀπριλίου 1956.

ἀγρωτικής παραγωγής ἀμερικανικά προϊόντα, διαλέγεται θαρρείς ἐπίτηδες στίς παραμονές τῆς συγκομιδῆς τῶν ἑλληνικῶν καὶ διευκολύνει, μὲ τὴν ἀθρόα προσφορά ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνα ἀγρότη καὶ τὴν τεχνητὰ ἐλαττωμένη ζήτηση, τὸ μηχανισμό πού θὰ δοῦμε πῶς πέρα τῆς δημεύσεως καὶ ἀποξενώσεως τοῦ προϊόντος ἀπὸ τὸν παραγωγὸ σὲ ἐξευτελιστικές τιμές κάτω ἀπὸ τὸ παραγωγικὸ κόστος, χωρὶς αὐτὸ νὰ ὠφελῆ καν τὴν κατανάλωση ἀλλὰ μόνο τοὺς παρασιτικούς διαμέσους, πού ἐνῶ λ.χ. ἀγόρασαν τὸ λάδι πρὸς 14, 13, 11 καὶ 9 ἀκόμη δραχ. ἀπὸ τὸν παραγωγό, τὸ πούλανε 40, στὴν κατανάλωση.

Ἔτσι στίς παραμονές τῆς ἐσοδείας τοῦ σταριοῦ μεγάλες ποσότητες ἀμερικανικοῦ εἰσήχθησαν καὶ διατέθηκαν. Καὶ μάλιστα σίτου ἐπιδοτημένου. Γιατὶ γιὰ τὴν προστασία τῶν Ἀμερικανῶν σιτοπαραγωγῶν - μ' ὅλο πού αὐτοὶ μὲ τὴν μηχανικὴ καλλιέργεια καὶ τίς μεγάλες στρεμματικές ἀποδόσεις ἔχουν πολὺ χαμηλότερο κόστος παραγωγῆς ἀπὸ τὸν Ἑλληνα σιτοκαλλιεργητὴ— ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις ἐπιδοτεῖ τὸ προϊόν μὲ 0.92 δραχ. τὴν ὀκά, δηλ. ἐνῶ τοὺς κοστίζει 3.98 τὸ προσφέρει 3.06 στὴν ἑλληνικὴ ἀγορά²² α. Ἡ τιμὴ αὐτὴ καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἀμερικανῶν συμβούλων προσδιόρισε τὴν περιορισμένη ἔκταση καὶ τὴν χαμηλὴ, κάτω τοῦ παραγωγικοῦ κόστους τιμὴ συγκεντρώσεως τοῦ σταριοῦ, πού ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις του στὴν Ἑλλάδα εἶναι 300 δραχ., ἐνῶ τὸ μέσο παραγωγικὸ κόστος 400 δραχ., πράγμα πού ἐπέφερε τὸν περιορισμὸ τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων, μόνο μέσα στὸν τελευταῖο χρόνον, κατὰ 470 χιλιάδες στρέμματα περίπου²³.

Τὸν ἴδιο ρόλο παίζει τὸ σπορέλαιο τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας, 15—25 χιλιάδες τόνοι, ἔναντι τοῦ λαδιοῦ, καὶ τὸ γάλα ἔναντι τῆς κρίσεως τῶν ἑλληνικῶν τυροκομικῶν προϊόντων. Τέλος ἡ βρώμη τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας, χρησιμοποιεῖται γιὰ τὰ κτήνη τῶν στρατιωτικῶν σχηματισμῶν καὶ ἀπέκλεισε τοὺς Ἑλληνας ἀγρότες, παραγωγοὺς βρώμης καὶ κριθαριοῦ, ἀπὸ τὸν κύριο κατὰ τὸ παρελθὸν καταναλωτὴ τῶν προϊόντων τους αὐτῶν²².

Ο ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΣ

6. Ὁ δεῦτερος ἀνασχετικὸς παράγοντας τῆς οἰκονομικῆς μας ἀναπτύξεως πολὺ σχετικὸς μὲ τὸν πρῶτο, εἶναι ὁ πολεμικὸς προσανατολισμὸς τῆς οἰκονομίας μας. Σὲ χῶρες καθυστερημένες, ὅπως ἡ δική μας, ὁ κυριώτερος πόρος κεφαλαίων γιὰ παραγωγικὲς ἐπενδύσεις, γιὰ δημιουργία βιομηχανικῶν συγκροτημάτων ἀποφασιστικῆς σημασίας εἶναι ὁ προϋπολογισμοὶς²⁴. Γιὰ νὰ παίξῃ τὸ ρόλο αὐτὸ πρέπει πρῶτα - πρῶτα νάχη πλεονάσματα. Ἀλλὰ ὁ προϋπολογισμὸς μας εἶναι χρόνια ἐλλειμματικὸς καὶ

²²α. Τσαλαδοῦρος, Εἰσαγωγὴς πλειοψηφίας στὴ διακομματικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ σίτου, «Ἡ. Ἡλιῶς, Πρακτικά Βουλῆς 29 Ἰουνίου 1956.

²³β. Γ. Καρτάλης, Πρακτικά Βουλῆς 3 Ἰουλίου 1956.

αὐτὸ κατὰ κύριο λόγο ὀφείλεται στὸ τεράστιο, ἐκμηδενιστικὸ τῆς οἰκονομίας, ὕψος τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν, δαπανῶν καθαρὰ ἀντιπαραγωγικῶν ποῦ ἀνέρχονται στὰ 56% τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Χώρας. Πιὸ συγκεκριμένα, ἐνῶ εἴμαστε ἡ χώρα μὲ τὸ χαμηλότερο ἔθνικὸ εἰσόδημα ἀπὸ κάθε ἄλλο κράτος—μέλος τοῦ ΝΑΤΟ καὶ ὀλόκληρης τῆς Εὐρώπης, διαθέτουμε ἐν τούτοις γιὰ πολεμικὲς δαπάνες τὸ 10% τοῦ ἔθνικοῦ μας εἰσοδήματος ἐνῶ ἡ Φινλανδία μόνον τὸ 1%, ἡ Δανία τὸ 3%, ἡ Ἰταλία, ἡ Δ. Γερμανία, καὶ τὸ Βέλγιο τὸ 4%²⁴.

Μπήκαμε ὅμως σὲ περίοδο διεθνoῦς ὑφέσεως καὶ μποροῦμε, ὅπως ἀναπτύχθηκε ἤδη στὴν πολιτικὴ εἰσήγηση, νὰ συμβάλουμε ἀποφασιστικὰ στὴν ἐδραίωση τῆς εἰρήνης κατοχυρώνοντας συνάμα καὶ τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς χώρας. Μπορεῖ λοιπὸν ἀποφασιστικὰ νὰ περικοποῦν οἱ στρατιωτικὲς δαπάνες καὶ νὰ ἐξοικονομηθοῦν σοβαρὰ κονδύλια σὲ δραχμὲς ποῦ μαζί μὲ τὸ ἀπόθεμα τῶν 212 ἐκ. δολλαρίων σὲ συνάλλαγμα νὰ ἐπιτρέψουν τὴ χρηματοδότηση ἐνὸς πραγματικῶ ἐπιβλητικοῦ καὶ ἀποφασιστικοῦ γιὰ τὴ μεταβολὴ ὕψους τῆς χώρας προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπὸ τίς στρατιωτικὲς δαπάνες τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὁ πολεμικὸς χαρακτήρας τῆς οἰκονομίας μας δημιουργεῖ πρόσθετα ἐμπόδια γιὰ τὴν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας. Πραγματικὰ ἕνας δεῦτερος ὅρος γιὰ τὴ χρηματοδότηση τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων εἶναι ἡ νομισματικὴ καὶ οἰκονομικὴ σταθερότης. Ἐπομένως δὲν ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ αὐξάνεται μάλιστα τὸ συναλλαγματικὸ ἀπόθεμα τῆς χώρας. Ἀλλὰ πρέπει ἐπὶ πλέον, ὅταν μᾶς δίδεται συνάλλαγμα εἴτε σὰν στρατιωτικὴ ἀμερικανικὴ βοήθεια, εἴτε σὰν συμμετοχὴ τῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ στὰ μὴ παραγωγικὰ ἔργα ὑποδομῆς (λ.χ. ἀεροδρόμια, βάσεις, φρουρία, ἀγωγοί, πολεμικὰ λιμάνια κλπ.) ποῦ κατατίθεται καὶ αὐξάνει τὸ συναλλαγματικὸ ἀπόθεμα, ἐνῶ ἀντίστοιχα ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκδίδει χαρτονόμισμα ἰσάξιο πρὸς τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ γιὰ πληρωμὴ ἡμερομισθίων. Πρέπει οἱ δραχμὲς αὐτές νὰ ἀντικρῶζουν μέσα στὴν ἀγορὰ τῆς χώρας ἠδὲξημένη παραγωγή, γιὰ νὰ μὴ ἐπιπρᾶξουν πληθωριστικὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ νομίσματος, νὰ μὴ συντελοῦν στὸν ὕψωμό τῶν τιμῶν καὶ στὴν ἀνατροπὴ τῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς σταθερότητος. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ δαπάνες αὐτές, νὰ μὲν βαρύνουν τὸν προϋπολογισμό, νὰ μὲν καταβάλλονται σὲ συνάλλαγμα ἀπὸ τὰ κράτη τοῦ ΝΑΤΟ, καθὼς καὶ οἱ δαπάνες τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας καὶ οἱ λεγόμενες ὑπερπόντιες παραγγελίες, δηλ. οἱ παραγγελίες στὶς πολεμικὲς βιομηχανίες τοῦ Μποδοσάκη γιὰ λογαριασμό τοῦ ΝΑΤΟ, ἀλλὰ δὲν εἶναι παραγωγικὲς, διογκώνουν τὸ ὕψος τῆς εἰς δραχμὰς νομισματικῆς κυκλοφορίας ποῦ ἔχει τὴν ἐξῆς πορεία :

31 - 12 - 1953	ἑκατ. δραχμ.	3.503
31 - 12 - 1954	» »	3.888

24. «Ν. Οἰκονομία», Ἀπρίλιος 1956.

30 - 6 - 1955	»	»	3.886
31 - 12 - 1955	»	»	4.951
30 - 1 - 1956	»	»	5.321

δηλ. αύξησης σ' ένα χρόνο κατά 1535 έκατ. δραχ. δηλ. 39,5%)²⁵.

Ενώ στόν ίδιο χρόνο τό έθνικό εισόδημα άνέβηκε μόνο κατά 5%)²⁶. Δέν πρέπει ακόμα νά μάς διαφεύγη ότι έκτός από τά χρηματικά αυτά μέσα σέ τραπεζογραμμάτια, κυκλοφορεί κι' ένα σημαντικό και άνεπίδεκτο προσδιορισμού ποσό χρυσών λιρών. Τελευταία μάλιστα έπετράπη και ή έλεύθερη και άδασμολόγητη είσαγωγή χρυσού. Οί αύξομειώσεις του κυκλοφορούντος χρυσού και οί μεταπτώσεις στην ταχύτητα τής κυκλοφορίας του έπηρεάζουν κι' αυτά την πληθωριστική κυκλοφορία²⁷. Έτσι τά αύξημένα χρηματικά μέσα που υπάρχουν δέν συναντούν στην άγορά, μεγαλύτερη παραγωγή, περισσότερα προϊόντα, τρόφιμα, είδη ένδύσεως, ύποδύσεως και άλλα καταναλωτικά αγαθά, ώστε νά εξισορροπηθούν. Έτσι γίνονται οί δραχμές πληθωρικές. Και για νά μήν ένταθί ό πληθωρισμός, ή Κυβέρνησις προσηλωμένη στην ύποτέλεια και στόν πολεμικό χαρακτήρα τής οικονομίας μας, περικόπτει όλοένα και πιό πολύ τά κονδύλια τής άνασυγ' κροτήσεως.

Διακηρύχθηκε και πιστοποιήθηκε στην Βουλή ότι ό ύπ' αριθ. 1 κίνδυνος τής οικονομίας μας και οίασδήποτε προσπαθείας άνωρθώσεως είναι οη πληθωρικές δραχμές τής βοήθειας του ΝΑΤΟ²⁸. Διαπιστώθηκε ακόμα ότι γίνεται «εις τεραστίαν έκτασιν χρηματοδότησις διά πληθωρικού χαρτονομίσματος τών μη παραγωγικών και ίδίως τών στρατιωτικών δαπανών» ότι γίνεται υπέρβασις τών άναγεγραμμένων στόν προϋπολογισμό κονδυλίων στρατιωτικών δαπανών, με πρόσθετο έλλειμμα 350 έκατ. δρχ. "Οτι οί δαπάνες δι' έργα ύποδομής 9 έκατ. δολλαρίων είναι πληθωρικές γιατί τό χορηγηθέν συνάλλαγμα δέν χρησιμοποιήθηκε για είσαγωγές ώστε νά άπορροφηθούν από την κυκλοφορία δραχμές «διά τής άγοράς τών είσαγομένων αγαθών» αλλά οί δαπάνες ύποδομής, όπως και οί υπερπόντιες παραγγελίες (άλλα 17,5 έκατ. δολλ.) καλύφθηκαν με την έκδοση χαρτονομίσματος²⁹.

Για νά περιορίση κάπως την όλοένα μεγαλύτερη πληθωριστική νομισματική κυκλοφορία ή Κυβέρνησις προβαίνει σέ δεσμεύσεις τών άποταμείσεων, δηλ. τών καταθέσεων τών νομικών προσώπων, κι' έτσι όχι μόνο τίς άδρανοποιεί από την άποψη τής ζωογονήσεως τής οικονομικής δραστηριότητας και χρηματοδοτεί με τά άποθέματα τών Ασφαλιστικών Ταμείων τίς μη παραγωγικές δαπάνες, αλλά και περιορίζει μέχρις έκμηνειώσεως τή διάθεση κεφαλαίων για παραγωγικά έργα οικονομικής άναπτύξεως.

25. «Οικονομικός Ταχυδρόμος» 12 'Ιουλίου 1956.

26. Γ. καρτάλης, Πρακτικά Βουλής 5 'Απριλίου 1956.

27. Α. Δερτιλής, Πρακτικά Βουλής 7 'Απριλίου 1956.

28. Γ. Καρτάλης, πρακτικά Βουλής 3 'Ιουλίου 1956.

29. «Έλευθερία» 12 'Ιουλίου 1956.

Ἔτσι ἡ ἰδέα ὅτι δὲν βλάπτουν τὴν οἰκονομία μας οἱ πολεμικὲς δαπάνες σὲ ὅσο βαθμὸν καλύπτονται ἀπὸ τὴ λεγομένη στρατιωτικὴ βοήθεια σὲ ἔξομο συνάλλαγμα, πού δὲν ἀποβλέπει σὲ παραγωγικοὺς σκοποὺς, καθὼς καὶ ἡ ἰδέα ὅτι δὲν βλάπτουν τὴν οἰκονομία μας τὰ ἀντιπαραγωγικὰ ἔργα ὑποδομῆς τοῦ ΝΑΤΟ, μιὰ καὶ καταβάλλεται ἡ ἀξία τους σὲ συνάλλαγμα (ἐκτὸς βέβαια τοῦ μεριδίου συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος) ἀποδειχναὶ ὀλίγετα ἐσφαλμένη. Ἀποτελοῦν βρόχο στὸ λαιμὸ τῆς οἰκονομίας μας καὶ παρεμποδίζουν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ἄλλες χώρες, ὅπως ἡ Δανία καὶ ἡ Σουηδία «δὲν δέχονται προσφορὰς συναλλάγματος, ἔχοντας ὡς ἐπακόλουθον μεγαλυτέρας μὴ παραγωγικὰς δαπάνας εἰς ἐγχώριον νόμισμα καὶ συνεπαγομένης δέσμευσιν κεφαλαίων»²⁸. Ἡ μὴ παραγωγικὴ διάθεσις τῶν δραχμῶν πού ἀντικρίζονται μὲ τὴν ἀντιπαραγωγικὴ βοήθεια σὲ συνάλλαγμα δημιουργεῖ πρόσθετα εἰσοδήματα σὲ δραχμὲς πού δὲν ἔχουν σὰν ἀντίκρουσμα πρόσθετα προϊόντα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αὐξάνει ἡ κυκλοφορία, δεσμεύονται οἱ καταθέσεις, περιορίζονται οἱ χρηματοδοτήσεις γιὰ τὴ συγκέντρωση τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων — ἐνῶ αὐτὲς οἱ χρηματοδοτήσεις δὲν εἶναι πληθωριστικὲς, ἀφοῦ ρευστοποιοῦνται μέσα σὲ ὀρισμένο διάστημα κι' ἀπορροφῶνται οἱ πρόσθετες δραχμὲς — καὶ τέλος ματαιώνονται οἱ παραγωγικὲς ἐπενδύσεις²⁹.

Ἀκόμα κι' ἔνα μέρος ἀπὸ τὶς βιομηχανίες πού δημιουργοῦνται ἐξ αἰτίας τοῦ πολεμικοῦ χαρακτηῆρος τῆς οἰκονομίας μας (βιομηχανίες τοῦ συγκροτήματος Μποδοσάκη παραγωγῆς ὄπλων, ἐξαρτημάτων, τροτίλης καὶ ἄλλων ἐκρηκτικῶν ὑλῶν γιὰ τὶς ὑπερπόντιες παραγγελίες τοῦ ΝΑΤΟ) ἐνῶ ἐμφανίζονται στὶς στατιστικὲς σὰν ἐνδείξεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας στὸν τομέα τῶν μεταλλουργικῶν καὶ τῶν χημικῶν βιομηχανιῶν, δὲν ἀποτελοῦν ὄργανικὴ παραγωγικὴ ἀνάπτυξη ἀλλὰ καλύπτουν στρατιωτικὲς ἀνάγκες τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῶν Ἀμερικανῶν κι' ἔτσι, δημιουργώντας πληθωρισμὸ σὲ δραχμὲς, παρεμποδίζουν τὶς παραγωγικὲς ἐπενδύσεις.

Ο ΜΟΝΟΠΛΕΥΡΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

7. Ὁ τρίτος ἀνασχετικὸς παράγοντας τῆς οἰκονομικῆς μας ἀναπτύξεως, πού κι' αὐτὸς βρίσκεται σὲ στενωτάτη σύνδεση μὲ τὸ βασικὸ πρῶτο λόγο, μὲ τὴ θέση τῆς Ἑλλάδος σὰν ὑποτελοῦς καὶ ἐξηρηθμένης χώρας, εἶναι ὁ μονόπλευρος διεθνῆς μας προσανατολισμὸς. Χώρες καθυστερημένες καὶ ὑποανάπτυκτες ὅπως ἡ Ἑλλάδα πορίζονται βέβαια ἀπὸ τὴ δημόσια καὶ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευση πόρους γιὰ τὶς ἐπενδύσεις πρὸς ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας τῶν. Ἐπισπεύδει ὅμως τὴ διαδικασία τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς καὶ γι' αὐτὸ εἶναι πολὺτιμη κάθε βοήθεια πού δίνεται μὲ βάση τὸ σεβασμὸ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἰσοτιμίας, χωρὶς πολιτικοὺς ὄρους καὶ παραχωρήσεις πηγῶν τοῦ ἔθνικοῦ πλοῦτου μὲ σεβασμὸ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ βοηθουμένου κράτους καὶ χωρὶς ἀνάμιξη στὰ ἐσωτερικά του. Ἀναπτύχθηκε

ἤδη ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ὄχι μόνον δὲ θέλησαν νὰ βοηθήσουν πραγματικὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξή μας, ὄχι μόνον μὲ πρόσχημα μιὰ βοήθεια στρατιωτικῆς φύσεως, ποὺ παρεμποδίζει βασικὰ τὴν ἀνασυγκρότηση, μὰς ἔβγαλαν ἀπλῶς κάτω ἀπὸ τὴν ἐξάρτησή τους, ἀλλὰ καὶ σαμποτάρουν τὴν ἐκβιομηχάνηση τῆς χώρας καὶ τὴν ὀρθολογιστικὴ ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας γιὰ δυὸ λόγους. Ἐναν οἰκονομικὸν: τὴν ἀποτροπὴ δημιουργίας ἐνὸς ἀνταγωνιστοῦ τῶν προϊόντων των καὶ τὴ διατήρησή μας στὴ μισοαποικιακὴ θέση πηγῆς πρώτων ὑλῶν καὶ καταναλωτοῦ βιομηχανικῶν προϊόντων, καὶ γιὰ ἕνα λόγο πολιτικὸν: Γιὰ νὰ μὴ ἀποκτήσουμε μέσα σὲ λίγα χρόνια τὴν οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια ποὺ θὰ ἐπιτρέψει καὶ τὴν πολιτικὴ μας χειραφέτηση. Ὡστόσο ἡ βοήθεια αὐτὴ, ποὺ δὲν μὰς ἔδωσαν οἱ λεγόμενοι σύμμαχοί μας, μὰς προσφέρεται σήμερα καὶ μάλιστα κάτω ἀπὸ ὄρους ἀφάνταστα εὐνοϊκοῦς. Κάτω ἀπὸ τοὺς ὄρους ποὺ ἔχουν ἤδη παρασχεθῆ σὲ μιὰ σειρὰ ὑποανάπτυκτες καὶ καθυστερημένες χώρες. Ἰνδίες, Αἴγυπτο, Γιουγκοσλαβία, Βερμανία, Ἀφγανιστάν, ποὺ πολλὰς ἀπ' αὐτὰς μόλις τελευταῖα κατόρθωσαν ν' ἀποκτήσουν τὴν ἐθνικὴ τους ἀνεξαρτησία. Καὶ μὲ τὴν οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ βοήθεια τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως προχωροῦν γοργὰ στὸ δρόμο τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, τῆς προκοπῆς καὶ τῆς ευημερίας τῶν λαῶν τους. Οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ βοήθεια γιὰ πελώρια ἔργα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως χωρὶς πολιτικούς ὄρους καὶ ἐπέμβαση στὰ ἔσωτερικά των. Μὲ πληρωμὴ σὲ μεγάλῃ προθεσίμῃ, μὲ χαμηλὸ τόκο καὶ ἀποκλειστικὰ σὲ ἐγχώρια ἀγροτικὰ προϊόντα. Πρᾶγμα ποὺ ἐξασφαλίζει μόνιμες διεξόδους στὰ πλεονάσματα τῶν ἀγροτικῶν μας προϊόντων καὶ δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις γιὰ ἀνάπτυξη καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, παράλληλα πρὸς τὸ βιομηχανικόν. Ἡ πρόσφατη ἐπίσκεψις τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τῆς ΕΣΣΔ κ. Σεπίλωφ καὶ ἡ προσφορὰ γιὰ σοβαρὴ οἰκονομικὴ βοήθεια κάτω ἀπὸ τοὺς ὄρους αὐτοῦς, χαιρετίσθηκε ἀπὸ ὅλο τὸν Ἑλληνικὸ Λαόν, ἀνεξάρτητα ἀπὸ πολιτικὴ καὶ ἰδεολογικὴ ἔνταξη, ἀπὸ ὅλους τοὺς παράγοντες τῆς δημοσίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, σάν ἀνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴν οἰκονομικὴ ἀνάρθρωση. Δημιούργησε μεγάλες καὶ βάσιμες προσδοκίες. Ὅμως ἤδη ἀπὸ τὴ στιγμὴ τῆς ἀναγγελίας τῆς βύθισε τὴν Κυβέρνησή μας σὲ ἀμηχανία μέχρις ἀπογνώσεως. Ἐπιτακτικὰς ὁδηγίες καὶ πιεστικὴ ἐπέμβασις τοῦ ξένου παράγοντος, ποὺ ἐκδηλώθηκε μὲ ἀλλεπάλληλα διαβήματα καὶ ἀκόμα μὲ ἡμιεπίσημες ἀνακοινώσεις, περιόρισαν τὴν ἐλευθερίαν κινήσεως καὶ χειρισμῶν ποὺ θὰ εἶχε μιὰ κυβερνητικὴς χώρας μὴ ὑποτελοῦς. Ἔτσι, γιὰ νὰ μὴ βρεθῆ σὲ κραυγαλέα ἀντίθεση πρὸς τὶς μεγάλες προσδοκίες ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους, δὲν ἀπέρριψε κατηγορηματικὰ τὴν προσφερόμενη βοήθεια — μὲλο ποὺ οἱ ἡμιεπίσημες πάλι πληροφορίες τοῦ Ἀμερικανο-αγγλικοῦ τύπου προλέγουν τὴν τελικὴ ματαίωσιν. Πάντως ἔδειξε ἀπόλυτη ἀπροθυμία καὶ ψυχρότητα, παρέπεμψε τὸ ζήτημα στὶς ἑλληνικὰς καλὲνδες τῆς ἐξετάσεώς του ἀπὸ ἐπιτροπὰς κατωτέρου ὑπαλληλικοῦ ἐπιπέδου, παρέκαμψε ἀκόμα καὶ τὴν πρόσκληση γιὰ ἐπίσκεψιν ἀνατάτου ἐπιπέδου στὴν Μόσχα, ἀναβάλλοντάς τιν ἐπ' ἀόριστο καὶ ἐξαρ-

τώντας την από όρους και προϋποθέσεις, τη στιγμή που κυβερνήσεις ισχυροτάτων κρατών και πάνε και δέχονται στις χώρες τους επισκέψεις ανωτέρου και ανωτάτου επιπέδου, προωθώντας και την ειρηνική συνύπαρξη και την καρποφόρα οικονομική συνεργασία. Ή στάσις αυτή, αντίθετη προς τὰ ἔθνικὰ συμφέροντα και σχεδόν ἀγροίκος, είναι ἀπότοκη τοῦ μονόπλευρου ἐξωτερικοῦ προσανατολισμοῦ και τῆς ὑποτελείας και ἐξαρτήσεως τῆς χώρας και καθυστερεῖ ἀποφασιστικά τὴν οικονομικὴ ἀνάπτυξή της.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ

8. Τέταρτος και σπουδαιότατος παράγοντας τοῦ παρεμποδίζει τὴν οικονομικὴ ἀνάπτυξη εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ὀλόκληρη ἡ οικονομικὴ και δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως ἀσκειῖται συνειδητὰ πρὸς σκοποὺς βαθύτατα ἀντιλαϊκοῦς. Ἐντολοδόχοι και ἐπίτροποι τῆς πλουτοκρατικῆς ὀλιγαρχίας παίρνουν κάθε μέτρο πού νὰ διευκολύνῃ τὴν πῶδ ἄδικη, τὴν πῶδ ἄνιση κατανομή τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος. Διευκολύνουν τὸ βιομηχανικὸ και ἔμπορικὸ κεφάλαιο νὰ ἐκμεταλλεῖται μὲ μισθοὺς και ἡμερομίσθια πείνας τὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ τῆς χώρας. Ν' ἀπαλλοτριώσῃ τὸν ἀγρότη ἀπὸ τὸ προϊόν τοῦ μόχθου του σὲ τιμὲς χαμηλότερες ἀπὸ τὸ παραγωγικὸ κόστος. Ἐτσι ὅμως ἀποτρέπουν, ὄχι κἀν τὴ δημιουργία λαϊκῆς ἀποταμιεύσεως, πού πάντα ἀποτελεῖ μιὰ πηγὴ παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, ἀλλὰ κι' αὐτὴν ἀκόμη τὴ συμμετοχὴ τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ πληθυσμοῦ πού σὲ ἴσο σχεδόν βαθμὸ πρὸς τὰ εἰσοδήματά του εἶναι καταναλωτῆς, στὴν κατανάλωση, στὴν οικονομικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Ἐτσι ὅμως περιορίζουν τὴν κίνησιν τῆς ἀγορᾶς, τὴ νεκρώνουν και μειώνουν τὴ δραστηριότητα τοῦ ὑπάρχοντος και ἐγκατεστημένου παραγωγικοῦ δυναμικοῦ.

Πῶδ συγκεκριμένα :

Στις παραμονὲς τῆς ἐσοδείας τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων τὸ κράτος παίρνει ὅλα τὰ μέτρα πού θὰ προκαλέσουν τεχνητὴ ἀζητησία και ἀνταγωνισμό πρὸς τοὺς παραγωγούς. Εἰσάγει σπορέλαια, ἐπιδοτημένο σάρι, δίνει δασμολογικὴ ἀπαλλαγὴ στὴν πατάτα και στὸ βομβάκι. Ὅχι μόνο δὲν πιστοδοτεῖ τοὺς συνεταρισμοὺς γιὰ τὴν συγκράτηση τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ἀλλὰ ἐξαπολύει ἐναντίον τοῦ παραγωγοῦ ὅλα τὰ ἐντάλματα γιὰ δημόσιους, δημοτικούς, ἐκκλησιαστικούς ἢ ἄλλους φόρους, γιὰ ἀγροφυλακίαν, γιὰ χρέη πρὸς τὴν ΑΤΕ και ἡ πίεσις αὐτὴ καθὼς και τῶν ἰδιωτικῶν πιστωτῶν τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου τοὺς ἐξαναγκάζει νὰ μετατρέψουν, τὴ στιγμή τῆς ὑψηλότερης προσφορᾶς και τῆς τεχνητῆς μεγαλύτερης ἀζητησίας, τὸ προϊόν τους σὲ χρῆμα, νὰ τὸ ἀποχωρισθοῦν κάτω ἀπὸ ὄρους πού ἰσοδυναμοῦν μὲ πραγματικὴ δήμευση. Συγχρόνως θέτει στὴ διάθεση τοῦ ἔμπορικοῦ κεφαλαίου ἀφθονες πιστώσεις — πού τίς ἀρνεῖται στοὺς συνεταρισμοὺς τῶν παραγωγῶν. Ἐτσι θέτει λ.χ. στὴ διάθεση τοῦ καπνεμπορίου πού κατὰ μεγάλο μέρος ἀσκεῖται γιὰ λογαριασμό τῆς ἀμερικανικῆς

ἀγορᾶς χρήματα τοῦ συνόλου, πιστώσεις τοῦ καλύπτουν τὰ 74 — 90% τῆς ἀξίας τοῦ ἀγοραζομένου καπνοῦ, γιὰ νὰ τὸ διευκολύνει στὴν ἀπόσπασή τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ προϊόντος σὲ χαμηλές τιμές ἀπὸ τὸν παραγωγό του. Κάνει συγκεντρώσεις προϊόντων μόνο ὕστερ' ἀπὸ ἰσχυρὴ πίεση σὲ ἀνεπαρκῆ ἔκταξη καὶ σὲ χαμηλές τιμές, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ἐπωφεληθῆ τὸ διαμεσολαβητικὸ κεφάλαιο. Ἐνῶ ἡ ἀγροτικὴ μας οἰκονομία ἀπασχολεῖ τὰ 3/5 τοῦ πληθυσμοῦ, περιορίζει τὶς χορηγήσεις στὴν γεωργία εἰς ὄφελος ἄλλων κλάδων τῆς παραγωγῆς. Μεταξὺ 1954 καὶ 1955 οἱ χορηγήσεις στὴν γεωργία ἐλαττώθηκαν κατὰ 20%. Τὸ σύνολο τῶν χορηγήσεων στὴν ΑΤΕ εἶναι μόνο 1.800 ἐκ. δρχ. καὶ κατὰ τὴν ἔκθεση τοῦ διοικητοῦ τῆς οἱ βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις καλύπτουν μόνο τὸ 27% τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας. Κι' ὅμως ὁ ἐξᾶθλιωμένος Ἕλλην ἀγρότης εἶναι ὁ καλύτερος ὀφειλέτης. Οἱ πιστώσεις τῆς ΑΤΕ ἔχουν ρευστότητα 97%, δὲν παγώνουν, ἐπιστρέφονται ἐξ ὀλοκλήρου. Ποιὰ διαφορά μὲ τὶς πιστώσεις πρὸς τὴν οἰκονομικὴ ὀλιγαρχία! 1.600 ἑκατομύρια παγώνουν, καὶ ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὰ χρηματικὰ διαθέσιμα γιὰ χρηματοδότηση τῆς οἰκονομίας μας, τὰ 20% τοῦ συνολικοῦ ὅγκου τῶν τραπεζιτικῶν πιστοδοτήσεων ἢ ἄλλοιῶς τὰ 33% τῆς συνολικῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Συγχρόνως μὲ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τοῦ 1953 τὰ χρέη αὐτά, οἱ παγωμένες πιστώσεις, μειώθηκαν οὐσιαστικὰ κατὰ 40 — 50%, ἐνῶ τὰ τεράστια ἀποθέματα τῶν ἐμπορευμάτων ποῦ δημιουργήθηκαν χάρις στὶς παγωμένες πιστώσεις ὑπεριτιμήθηκαν κατὰ 40 — 60% πρὸς ὄφελος τῆς ὀλιγαρχίας.

Ἐξαιρετικὰ ἄνιση εἶναι ἡ κατανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μεταξὺ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας. Ἡ ἀντιστοιχία στὴ χώρα μας εἶναι 25% ἀμοιβὴ ἐργασίας πρὸς 75% ἀμοιβὴ κεφαλαίου³⁰, ἐνῶ λ.χ. στὴν Ἀγγλία ἡ ἀναλογία εἶναι 59% ἀμοιβὴ ἐργασίας πρὸς 41% ἀμοιβὴ κεφαλαίου. Ἔτσι στὴ χώρα μας σύμφωνα μὲ στατιστικὴ τοῦ Συνδέσμου Βιομηχάνων, 1.500 βιομηχανίες ἀπεκόμισαν μέσα στὸ 1954 8,7 ἐκ. χρυσῆς λίρες καθαρὰ κέρδη, δηλ. 58 χιλ. δολάρια ὁ κάθε βιομηχανός. Οἱ 135 χιλ. ἐργαζόμενοι σὲ ἴδιες βιομηχανίες πῆραν γιὰ συνολικὴ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας των 108,5 ἐκ. δρχ. ἢ 8.038 κατὰ κεφαλὴν, ἀναλογία 1 : 285 σὲ σχέσιν πρὸς τὸ βιομηχανο³⁰.

Φυσικὰ δὲν ἔχει βασικὴ σημασία ἡ αὐξησης τοῦ ὄνομαστικοῦ μισθοῦ, ἀν δὲν συνοδεύεται μὲ αὐξησης τῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, γιὰτὶ τότε θὰ εἴχαμε ὄχι πραγματικὴ αὐξηση ἀλλὰ πληθωρισμό. Ὅμως ἐνῶ μεταξὺ τοῦ 1952 καὶ τοῦ 1956 οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ ὑψώθηκαν κατὰ 19%, ἡ αὐξησης τῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας κατὰ τὸν Σύνδεσμο Βιομηχάνων ὑπῆρξε στὸ ἴδιο διάστημα 37%, καὶ εἰδικὰ στὴν κλωστοῦφαντουργία 42%. Ἐπομένως μέσα στὰ 4 αὐτὰ χρόνια τὸ μερῖδιο τῆς ἀμοιβῆς τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς μετέβαλε ἀναλογία σὲ βάρος τῶν ἐργατοῦπαλλήλων καὶ σὲ ὄφελος τοῦ κεφαλαίου³⁰. Ἀκόμα χαμηλότερη εἶναι ἡ συμμετοχὴ στὴν κατατομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῶν

30. «Ἦρα», 27 Μαρτίου 1956.

ἀγροτῶν ἐκείνων πού δὲν παράγουν ἐξαγωγήματα προϊόντα καὶ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν προστασία καὶ τὴ συγκέντρωση.

Ἡ σχέση τῆς συμμετοχῆς των στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα σὲ ἀναλογία πρὸς τὴν τόσα γλισχρο ἀμοιβῆ τοῦ βιομηχανικοῦ ἐργάτη ὑπολογίζεται σὲ 100 πρὸς 577³². Γενικὰ ἡ αὐξησης καὶ ἡ κατανομή τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος σὲ σταθερὲς δραχμὲς ὑπολογίζεται ἔτσι :

	1953	1954	1955
Ἀγροτικὴ παραγωγή	13.252	12.879	13.390
Βιομηχανία	7.283	7.973	8.320
Ὑπηρεσίαι	13.131	12.891	13.100
Μεταλλεῖα	419	459	500
Κατασκευαὶ	1.319	1.510	1.600

Δηλαδή σὲ αὐξηση 1,506 ἐκ. σταθερῶν δραχμῶν ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή εἶχε αὐξηση 1%, ἡ βιομηχανία 15% καὶ οἱ ὑπηρεσίαι μείωσι 31 ἑκατ. ἢ 2¹/₂%³³. Παρὰ τὴν τρομερὴ αὐξηση τοῦ τιμαριθμοῦ οἱ ἀποδοχῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ οἱ συντάξεις δὲν πῆραν καμμιάν αὐξηση, δηλ. οὐσιαστικὰ μειώθηκε ἡ συμμετοχὴ τους στὴν κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Γιατὶ ἡ κυβέρνησις τῆς ὀλιγαρχίας παραγνωρίζει τὴ δύναμη ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας πού περικλείεται στὴν ἐπαρκῆ ἀμοιβῆ τῶν ἐργαζομένων³⁴. Εἶναι ὅμως δεδομένο ἄνισα πρὸς ὄφελος οἰκονομικῆς ἐπιστήμης ἔτσι ὅταν τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα κατανέμεται ἄνισα πρὸς ὄφελος ἐκείνων πού ὄχι οὐκ ἔβη κορέσει τίς ἀνάγκες των, ἕνα μέρος ἀπὸ τὴν ἀγοραστικὴ τους δύναμη δὲν χρησιμοποιεῖται, κι' ἔτσι ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης εἶναι κατώτερη ἀπὸ ἐκείνην πού μπορεῖ, μὲ διαφορετικὴ κατανομή τοῦ ἴδιου εἰσοδήματος, ν' ἀναπτύξη ἡ οἰκονομία μιᾶς χώρας. Γι' αὐτὸ περιορίζεται ἡ ἀπασχόλησις, αὐξάνει ἡ ἀνεργία κι' ἔτσι ἐλαττώνεται τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη τῆς οἰκονομίας ν' ἀποφεύγεται ἡ ἄνιση κατανομή γιατί αὐτὴ περιορίζει τὴ διαθέσιμη ἀγοραστικὴ δύναμη. Ἀπεναντίας εἶναι οἰκονομικὰ σκόπιμη ἡ ἀνακατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος πού γίνεται πρὸς ὄφελος τῶν πτωχοτέρων, γιατί ἀναπτύσσει τὴν οἰκονομικὴ δραστηριότητα.

Μιὰ ἄλλη μορφή τῆς ἄδικης κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος σὲ βάρος τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡ δυσαναλογία ἀνάμεσα στὶς τιμὲς ἀγροτικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων. Ἡ προπολεμικὴ ἀναλογία διαταράχθηκε. Γὸ 1953 τὸ ἀνοιγμα τῆς ψαλίδας εἶτανε 88%, τὸ 1955 85,7%, τὸ 1956 73,30%³⁴. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ ὅμως δὲν ἐκφράζει μὲ ἀκρίβεια τὴν ἀκόμα δυσμενέστερὴν θέση τῶν παραγωγῶν προϊόντων πού δὲν ἐξάγονται καὶ πού οἱ τιμὲς των ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν προστασία τῆς συγκεντρώσεως. Ἔτσι ὁ αὐτοπαραγωγὸς ἀγοράζει τὰ ἄλλα εἶδη πού τοῦ χρειάζονται μὲ τιμὰριθμο

31. Γ. Καρτάλης, Πρακτικὰ Βουλῆς 5 Ἀπριλίου 1956.

32. Κλ. Μπανταλούκας, «Νέα οἰκονομία» Μάϊος 1956.

33. «Ἐλευθερία», 4 Ἰανουαρίου 1956, Εἰδικὸ φύλλο ἀνασκοπήσεως τοῦ 1955.

34. Γ. Καρτάλης, Πρακτικὰ βουλῆς 3 Ἰουλίου 1956.

636 και πουλάει το σιτάρι του με τιμάριθμο 407 δηλ. με άνοιγμα ψαλίδας 62%)³⁵. Τά 63%) του πληθυσμού, 5 έκκατομύρια ψυχές είναι άγρότες. Πραγματοποιούν όμως μόνο το 35—37%) του συνολικού έθνικού εισοδήματος ³⁶.

ΥΠΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

9. Έτσι ενώ μιλάμε για ανάγκη ανάπτυξεως των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας, με την ανελέητη εκμετάλλευση των άγροτων και των εργαζομένων, με την δήμευση σημαντικού μέρους του εισοδήματος που τους ανήκει προς όφελος της ολιγαρχίας του πλούτου, αποκλείονται οι μεγάλες μάζες του λαού από την καταναλωτική κίνηση, στενεύει πιά πολύ ή έσωτερική αγορά και δεν μπορεί να εργασθῆ σε πλήρη απόδοση ούτε το υπάρχον, το καθυστερημένο δυναμικό της οικονομίας μας. Ο ύπουργός του συντονισμού αναγνωρίζει ότι :

«Υπάρχει εις την έγχώριον παραγωγήν δυναμικόν, εργατικόν τε και μηχανικόν (δηλ. εργάτες άνεργοι και βιομηχανίες που δεν εργάζονται πλήρως), ώστε να δύναται ν' ανταποκριθῆ εις την ηῤξημένην τυχόν ζήτησιν ⁽³⁷⁾.

Ένδιαφέρον είναι ό ακόλουθος πίνακας που δείχνει ότι το άδρανούν δυναμικό της έλληνικής βιομηχανίας κυμαίνεται ανάμεσα στα 25 και 43%) κατά κλάδους :

Κλωστούφαντουργία βάμβακος	35%) ₀
κλωστούφαντουργία έριλου	41%) ₀
κλωστούφαντουργία λούτης	38%) ₀
τοματοπολτός	45%) ⁰
σπορέλαια	40%) ₀
ύδρογόνωσις έλαιου	43%) ₀
οίνων—ποτών	30%) ₀
χάρτου	10%) ₀
φωσφορ. λιπασμάτων	20%) ₀
θειϊκού όξεός	43%) ₀
έλαστικῶν	40%) ₀
ρητινοειδῶν	34%) ₀
βυρσοδεψίας	38%) ₀
σιδήρων	30%) ₀
τσιμέντου	25%) ₀

Βλέπουμε δηλ. ότι και χωρίς νέες έπενδύσεις με το άδρανούν δυνα-

35. Ήλ. Ήλιοῦ, Πρακτικά Βουλῆς 26 Ίουλίου 1956.

36. Στατιστικόν Δελτίον του μηνός Ίουνίου 1956 τῆς τροπέξης τῆς Έλλάδος.

37. Δ. Χέλης, Πρακτικά βουλῆς, 6 Ἀπριλίου 1956.

μικρό και τόν τεράστιο όγκο τών άνέργων και τών ύποαπασχολουμένων, γιά τόν όποίο θά μιλήσουμε πιό πέρα, μπορούμε εύθως άμέσως νά αυξήσουμε τήν άπασχόληση, τήν παραγωγή και τό έθνικό εισόδημα, ή διαδικασία όμως αύτή παρεμποδίζεται άπό τόν περιορισμό τής καταναλωτικής δυνάμεως του πληθυσμου προς όφελος τής όλιγαρχίας που δημεύει τό εισόδημά του.

Ένα άκόμα παράδειγμα. Είπαμε ήδη ότι ή κατανάλωσις ήλεκτρικής ενέργειας δείχνει τό βαθμό τής ανάπτυξεως μιάς οικονομίας και ότι είμαστε οι τελευταίοι σ' όλη τήν Εύρώπη κι' άπ' αύτή τήν άποψη. Όστόσο και τό ύπάρχον χαμηλό δυναμικό παραγωγής δέν μπορεί ν' άπορροφηθί. Τά έργα του Λούρου, ισχύος 5000 KW, διαθέτουν στήν κατανάλωση μόνο 700 KW. Άνάλογη είναι και ή άδράνεια δυναμικού του Λάδωνος. Τό θερμοηλεκτρικό έργοστάσιο τής ΔΕΗ στο Άλιβέρι άναγκάζεται, όπως άποκαλύφθηκε, νά πουλήση λιγνίτες που θά ήταν προορισμένοι γιά παραγωγή ήλεκτρικής ενέργειας, άν δέν άδρανούσε έν μέρος τό έν τούτοις τόσο χαμηλό δυναμικό τής βασικής αύτης βιομηχανίας παραγωγής ήλεκτρικής ενέργειας. Άποκαλύπτεται άπό τόν τύπο ότι στις πρόσφατες έλληνογιογκοσλαβικές οικονομικές διαπραγματεύσεις ή ΔΕΗ προσφέρθηκε νά πουλήση ήλεκτρικό ρεύμα στήν Γιουγκοσλαβία, γιατί δέν μπορεί νά τό διαθέσει στήν Ελλάδα⁽³⁸⁾. Γενικώτερα ή βιομηχανική παραγωγή παρουσιάζει αισθητή κάμψη — μέσα στον Άπρίλη μονάχα μειώθηκε κατά 0,8%ο, σχετικά μέ τό Μάρτη — ιδιαίτερα δέ ή βιομηχανία παραγωγής και διανομής ήλεκτρικής ενέργειας παρουσιάζει μέσα στον ίδιο μήνα κάμψη 1%ο, ή οικοδομική 3%ο, ή κλωστοϋφαντουργική 5%ο⁽³⁹⁾, ένω ή μεταλλουργική μέ δείκτη 186 τό 1955 κατέβηκε τό Μάρτη του 1956 στο 140, μέ κάμψη 33%ο.

10. Έπί πλέον, τίς άνισότητες τής κατανομής του έθνικού εισοδήμα^ατος κάθε άλλη κυβέρνηση που δέν είναι σε ίσο βαθμό μέ τήν έλληνική ύπηρετής πλουτοκρατικών συμφερόντων προσπαθεί νά τίς μετριάσει μέ τήν άνακατανομή του διά μέσου μιάς κατάλληλης φορολογικής πολιτικής. Αυτό επιτυγχάνεται χάρη στους ά μ ε σ ο υ ς φόρους, που επιβάλλονται πάνω στα εισοδήματα και πρέπει νάνα αναλογικοί και προσδευτικοί, δηλ. νά φορολογούν μέ ύψηλότερο ποσοστό τά πιό μεγάλα εισοδήματα. Άλλη πηγή του προϋπολογισμού είναι ή έ ξ μ μ ε σ η φορολογία που επιβαρύνει τήν κατανάλωση, μπαίνει δηλ. πάνω στο ψωμί, στή ζάχαρη, στα τσιγάρα, στή βενζίνα κτλ. Όπως είναι φανερό οι έμμεσοι φόροι επιβαρύνουν κυρίως τίς μεγάλες μάζες τών καταναλωτών δηλ. τά μικρά εισοδήματα, ένω οι άμεσοι τά μεγάλα. Έτσι γιά νά έκπληρωθούν ως ένα βαθμό οι κοινωνικοί σκοποι άνακατανομής του έθνικού εισοδήματος διά μέσου τής φορολογίας πρέπει οι άμεσοι φόροι νά είναι πιό σημαντικοί άπό τους έμμέσους. Και σ' αύτόν τόν τομέα ή Ελλάδα βρίσκεται στήν τελευταία θέση. Πράγματι

38. «3ήμα» 5 Ιουλίου 1956.

39. «οικονομικός Ταχυδρόμος» 5 Ιουλίου 1956.

ένω ό προϋπολογισμός τών ΗΠΑ άντλεί τά 71%) τών έσοδών του άπό τήν άμεση φορολογία και μόνο τά 29%) άπό τήν έμμεση και άντίστοιχα :

Αύστραλία	άμεση	66%)	έμμεση	34
Καναδάς	»	63%)	»	37
Σουηδία και Ίαπωνία	»	56%)	»	44
Μεγάλη Βρετανία	»	54%)	»	46
Βέλγιο	»	46%)	»	54
Άργεντινή	»	45%)	»	55

Έμεϊς είχαμε μέχρι πέρυσι τήν άναλογία 20%) άμεσοι φόροι πάνω στα έισοδήματα και 80%) έμμεσοι πάνω στην κατανάλωση. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι ένω ποτέ ή άμεση φορολογία δέν βρισκότανε στο προσηκόν ύψος, οί συναγεμικές κυβερνήσεις τήν έλάττωσαν συστηματικά και προοδευτικά.

Έτσι τó ποσοστό τής άμεσης φορολογίας είναι :

Τό 1949—50	20, 8%)	Τό 1952—53	25,94%)
» 1950—51	21, 4%)	» 1953—54	19,50%)
» 1951—52	26,82%)	» 1954—55	20,10%) ⁴⁰

Άλλά ή σκανδαλώδης άπαλλαγή του μεγάλου έισοδήματος άπό τήν άμεση φορολογία άποκορφώνεται αύτόν τόν χρόνο. Πραγματικά τά άποτελέσματα τών 11 μηνών άπό 1 Ίουλίου 1955 έως 31 Μαΐου 1956, σε σύγκριση με τó άντίστοιχο ένδεκάμηνο του προηγούμενου έτους είναι τά ακόλουθα :

11 μ. 1954—55 σύνολο φορολογίας 6741,4 έκατομ. άμεση 1420,5 (21,7%)^ο, έμμεση 5320,9 (78,3%)^ο.

11 μ. 1955—56 σύνολο φορολογίας 788,9 έκατομμ. άμεση 1302,2 (16,5%)^ο, έμμεση 6587,7 (83,5%)^ο.

Δηλαδή παρουσιάζεται μιá αύξησης τών έμμέσων κατά' 23,8%) και μιá μείωσης τών άμέσων κατά 8,3%)⁴¹.

Η έπιβάρυνσις τής κατανάλωσης είναι ύπέρμετρη. Κατά τó 8μηνο (1 Ίουλίου 1955—28 Φεβρουαρίου 1956) ή συνολική έπιβάρυνσις τής είτανε άπό τελωνειακούς δασμούς 1.715,3, άπό φόρους κατανάλωσης 1.809,2, άπό φόρους επί τών συναλλαγών 866,1 και άπό μονοπώλια 278,6 και ξεπερνούσε κατά 993 έκατομμ. τήν έπιβάρυνση του άντίστοιχου όκταμήνου του 1954—55⁴². Δέν πρέπει καθόλου νά νομισθί ότι ή έμμεση φορολογία πληττει τά είδη πολυτελείας, κάθε άλλο. Φορολογούνται ίδίως τά είδη πλατειάς λαϊκής κατανάλωσης. Έτσι οί δασμοί πάνω στη ζάχαρη είναι τά: 19,39%) του συνόλου τών δασμών, πάνω στη βενζίνη, τά πετρέλαια και τά όρυκτέλαια 32,24%)^ο, πάνω στο στάρι, τόν καφέ και τó τσάι τά 8,82%)^ο και πάνω στα είδη πολυτελείας 1,4%)^ο. Είδικά ό δασμός τής ζάχαρης φτάνει

40. Γ. Γρηγορίου, πρακτικά Έπιτροπής Έξουσιοδότησεως 10 Ίουλίου 1956.

41. «Ναυτεμπορική» 7 Ίουλίου 1956.

42. Α. Δερτιλής, Πρακτικά Βουλής 7 Απριλίου 1956.

225%) της αξίας της. Αυτός ο ίδιος ο φίλος μας ο 'Ιεζεκιήλ δὲν τὸ βάσταξε αὐτὸ καὶ διαμαρτύρεται γιατί οἱ ἄμεσοι φόροι ἀντιστοιχοῦν στὸ 2,8% τοῦ 'Εθνικοῦ εἰσοδήματος, ἐνῶ οἱ ἔμμεσοι ποὺ πιέζουν βαρύτερα τοὺς ἀγρότες καὶ τὰ ἄλλα φτωχὰ στρώματα ξεπερνοῦν τὸ 10% τοῦ 'Εθνικοῦ εἰσοδήματος⁴³. Στὴν πραγματικότητα ἡ συνολικὴ φορολογία ἐξ αἰτίας τοῦ ὕψους τῶν ἀντιπαραγωγικῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν ἀπορροφᾷ τὰ 25% τοῦ 'Εθνικοῦ εἰσοδήματος κι' αὐτὸ εἶναι ἐξουθενωτικὸ σὲ μιὰ χώρα ποὺ βρίσκεται στὴν κατώτατη βαθμίδα ἀπὸ ἄποψη κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος.

Ἄς μὴν ὑποθεθῆ ὁμως ὅτι καὶ ἡ ἄμεση φορολογία πλήττει πραγματικὰ τὰ μεγάλα εἰσοδήματα. Γι' αὐτὰ ἰσχύει τὸ σύστημα τῶν βιβλίων δ' κατηγορίας ποῦ, ἂν ἀπὸ ἄλλη πηγὴ δὲν ἀνακαλυφθῆ ἡ ἀνειλικρινεία τους, εἶναι ὑποχρεωτικὰ σεβαστὰ ἀπὸ τίς φοροτεχνικὲς ὑπηρεσίες κι' ἂν ἀκόμα εἶναι ὀλοφάνερα ἀντίθετα πρὸς τὴν πιδ κρουγαλέα πραγματικότητα. Ἔτσι ὁ Μποδοσάκης δηλώνει ἐτήσιο εἰσοδήμα 114.000 δραχμῆς⁴⁴. Μὲ τὸν ἐνιαίον φόρο οἱ φοροτεχνικοὶ ὑπάλληλοι δὲν εἶναι κατὰ κανόνα σὲ θέση νὰ ἐλέγξουν εἰσοδήματα προερχόμενα ἀπὸ πολλαπλῆς ἀναλυτικῆς κατηγορίας, καθὼς εἶτανε εἰδικευμένοι σὲ μιὰ ἀναλυτικὴ κατηγορία ὁ καθένας. Διομισθητικῶντας μεγάλα ποσὰ φόρων ἔχουν τὴ δυνατότητα καὶ κάθε συμφέρον νὰ ἐξαντλήσουν ὅλη τὴν κλίμακα τῶν ἐνδίκων καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῶν «ἀδίκων» μέσων, νὰ ἐπιτύχουν ἀναστολὲς ἐπὶ ἀναστολῶν καὶ τελικὰ νὰ παγώσουν τὰ χρεῖ, τους πρὸς τὸ δημόσιο. Ἀποκρύπτουν κατὰ σύστημα τὰ εἰσοδηματὰ τους, κρατώντας διπλὰ βιβλία. Παρελκύεται ὁ ἔλεγχος τῶν δηλώσεων των. Ὁ ἄλλοτε ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Λ. Δερτιλῆς ἀναγνώρισε στὴ Βουλὴ ὅτι ὅταν δηλώνουν οἱ πιὸ ἐνημερωμένες ἐφορίες ὅτι ἔχουν διεκπεραιώσει 4.850 στοὺς 5.000 φακέλλους, οἱ 4.850 εἶναι φακέλλοι μικροεπαγγελματιῶν, μικροβιοτεχνῶν, μικροϊδιοκτητῶν, ἐνῶ οἱ 150 ποὺ δὲν διεκπεραιώνονται εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἐργασίας τῆς ἐφορίας καὶ αὐτοὶ θὰ μποροῦσαν ν' ἀποδώσουν φόρο⁴⁵.

Ὁ σημερινὸς ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν κ. Θηβαῖος ἀναγνωρίζει ὅτι ὡς τὸ τέλος Ἰουνίου 1956 ἔχουν ἐλεγχθῆ τὰ 74% τῶν δηλώσεων τοῦ ἐνιαίου φόρου, ἀλλὰ οἱ μεγάλες ὑποθέσεις ἔχουν μείνει τελευταῖες⁴⁶. Δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο μὲ τὰ μικρὰ καὶ μεσαῖα εἰσοδήματα. Πρῶτα ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς τῆς ἔχει ἐπιβαρύνει, ἐνῶ ἔχει ἀνακουφίσει τὰ μεγάλα εἰσοδήματα σὲ σύγκριση μὲ τὸ προηγούμενο σύστημα ἄμεσης φορολογίας, τὸ Φ.Κ.Π. Ἡ ἐπιβάρυνσις τῆς φορολογίας τῶν μεσαίων εἰσοδημάτων ποικίλλει ἀπὸ 93—208,3%. Γιὰ ἐτήσιο εἰσοδήμα 63.000 δραχμῶν ἡ πρόσθετη ἐπιβάρυνσις τοῦ ἐνιαίου φόρου εἶναι 112%⁴⁷. Ἡ προεἰσπραξίς μεγάλου μέρους τοῦ φόρου ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὰ εἰσοδήματα τοῦ ἐπομένου ἔτους εἶναι ἐπίσης

43. «Νέα Ἄγροτ. Ἐπιθεώρησις», Δεκέμβριος 1954.

44. «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» 11 Ἰουνίου 1955.

45. Πρακτικὰ Βουλῆς, 21 Ἰουνίου 1955.

46. Πρακτικὰ Ἐπιτροπῆς Ἐξουσιοδοτήσεως 10 Ἰουλίου 1956.

47. «Ἐλευθερία» 8 Ἰουνίου 1955, «Ταχυδρόμος» 11 Ἰουνίου 1956.

μεγάλο βάρος για τὰ μικρά και τὰ μεσαία εισοδήματα. Τὰ βιβλία τῶν φορολογουμένων δὲν ἔχουν στίς περιπτώσεις αὐτὲς καμμιά ὑποχρεωτικὴ ἀξία. Ἰσχύουν τεκμήρια και μὲ βάση αὐτὰ ἡ Ἐφορία, ἀπελπισμένη γὰ ἐπιτύχη τὴν καταβολὴ τοῦ προσήκοντος φόρου ἀπὸ τὸ μεγάλο εισόδημα και ὑποχρεωμένη νὰ ἐπιτύχη ὅπως ὅπως ἀπόδοση τοῦ φόρου, προσδιορίζει αὐθαίρετα, φανταστικὰ μεγάλα εισοδήματα στοὺς μικροεπιχειρηματίες, ἐπαγγελματίες, βιοτέχνες, ἐμπόρους και ἐλεύθερους ἐπαγγελματίες. Κι' αὐτοὶ δὲν μποροῦν οὔτε ἔχουν συμφέρον νὰ ἀσκήσουν ὅλα τὰ ἔνδικο μέσα, πὸ ἄλλωστε, προκειμένου γιὰ μεσαίους και μικροὺς φορολογούμενους, ὄχι ἀποτελεσματικὰ. Συμβιβάζονται μὲ τὸν Ἐφορο παραδεχόμενοι νὰ φορολογηθοῦν γιὰ εισοδήματα πὸ δὲν πραγματοποιοῦν. Ἀκόμα ἐπειδὴ οἱ φορολογικοὶ τοὺς φάκελλοι εἶναι μικροὶ και ἐλέγχονται πολὺ εὐκόλα, δὲν ἀποκρύπτουν σχεδὸν τίποτε στίς δηλώσεις τοὺς και βρίσκονται οὐσιαστικὰ σὲ χειρότερη θέση ἀπὸ τοὺς μεγάλους εισοδηματίες. Ἀκόμα χειρότερη εἶναι ἡ θέση ἐκείνων πὸ πραγματοποιοῦν εισόδημα ἀπὸ μισθοὺς. Τὸ εισόδημα αὐτὸ δηλώνεται ἀπὸ τὸν ἐργοδότη, πὸ ἔχει συμφέρον νὰ τὸ ξεπέσει ἀπὸ τὰ ἀκαθάριστα δικά του εισοδήματα, και ὁ φόρος παρακρατεῖται τὴν ἴδια στιγμή πὸ πραγματοποιεῖται τὸ εισόδημα. Ἐτσι τὸ 10% τῆς ἄμεσης φορολογίας εἰσπράττεται ἀπὸ τὸ εισόδημα ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐνῶ τὰ κέρδη τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων κρύβονται, οἱ μισθοὶ δηλώνονται ὑποχρεωτικὰ. Πρὶν ἀπὸ τὸν ἐνιαῖο φόρο τὰ 21,2% τοῦ συνθετικοῦ (γιὰ εισοδήματα ἄνω τῶν 60 χιλ. δραχ.) δηλ. μιὰ φορολογία 184.178.000 ἑκατ., προήρχετο ἀπὸ τοὺς μισθοὺς και μόνο τὰ 54% δηλ. 476.269.000, ἀπὸ κέρδη ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν και τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων. Καὶ σήμερα φορολογοῦνται γιὰ εισόδημα ἄνω τῶν 60 χιλ. δραχμῶν:

Ἐμποροβιομηχανοὶ	3798	Εἰσοδηματίες	250
Ἐπαγγελματίαι	1602	Ἄγροτ. ἐπιχειρηματίες	153
Ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίαι	620		

Σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἡ νομοθεσία ἀπαλλάσσει ἀπὸ κάθε φορολογία τὸ εισόδημα τῶν πλουσίων (ἀπαλλαγὴς ἐφοπλιστῶν, ΚΗ ψήφισμα, εἰδικὲς διατάξεις ἀπαλλαγῆς γιὰ τίς μονοπωλιακὲς και προνομιοῦχες μεγάλες ἐπιχειρήσεις πὸ ἔχουν ἐπιτύχει ἐκχωρήσεις τῶν φυσικῶν πόρων τῆς χώρας). Ἡ φοροδιαφυγὴ τῶν μεγάλων εἶναι συστηματικὴ και γίνεται ἀνεκτὴ. Ὅπως ἤδη εἶπαμε σὲ ἄλλο σημεῖο τῆς εἰσηγήσεως αὐτῆς, οἱ 1.500 βιομηχανοὶ πὸ σύμφωνα μὲ τὴ στατιστικὴ τοῦ συνδέσμου τοὺς εἶχαν πραγματοποιήσει τὸ 1954 κέρδη 8.700.000 χρυσὲς λίρες, ἔπρεπε ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ ὁμολογημένου αὐτοῦ ποσοῦ νὰ πληρώνανε 1 δισ. ἄμεση φορολογία. Πληρώσανε μόνο 250 ἑκατομμύρια. Ἀκόμα ψηφίστηκαν πέρυσι νομοθετικὰ μέτρα πὸ διευκολύνουν τὴ φοροδιαφυγὴ. Δηλαδή ἡ ἄρσις τῆς ὀνομαστικοποιήσεως τῶν μετοχῶν τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν. Τὸ μέτρο αὐτὸ ἀναγνωρίζει στοὺς κεφαλαιούχους τὸ προνόμιο τῆς φοροδιαφυγῆς (15).

48. Νέα Οἰκονομία, ὁκτώβριος 1956.

Η ΦΥΓΑΔΕΥΣΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΤΟ ΞΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

11. Ἡ ντόπια οἰκονομικὴ ὀλιγαρχία ἀποφεύγει ὅσο μπορεῖ τὶς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις τῶν κεφαλαίων της. Μάλιστα σὲ σημαντικὸ βαθμὸ τὰ ὑπερκέρδη της τὰ φυγαδεύει στὸ ἐξωτερικὸ ὅπου καὶ δημιουργεῖ ἐπιχειρήσεις. Ἡ γνωστὴ ἔκθεσις Βαρβαρέσου ἀναγνωρίζει ὅτι δημιουργεῖται συστηματικὸ λαθρεμπόριο χρυσοῦ καὶ συναλλάγματος ἐξ Ἑλλάδος. Ὁ συντηρητικὸς οἰκονομολόγος Ἄλ. Κουκλέλης παραδέχεται ὅτι καὶ τμήματα τῶν πρὸς τὸ ἐμπόριο καὶ τὴ βιομηχανία παραγωγικῶν δανείων μετατράπηκαν εἰς χρυσὸν συνάλλαγμα πρὸς φυγάδευση.

Ἐπειδὴ ἡ λαθραία ἐξαγωγή χρυσοῦ καὶ συναλλάγματος ἀποτελεῖ ποινικὸ ἀδίκημα, δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρχουν στατιστικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ φυγάδευση τῶν κεφαλαίων. Ὡστόσο εἶναι γνωστὸς οἱ σημαντικὲς ἐλληνικὲς ἐπενδύσεις, ἰδίως στὴν Νότια Ἀφρική (ὄμιλος Ἐμπεδοκλή) στὴν Ἀβυσσινία, τὴν Ἀργεντινὴ, τὶς Η.Π.Α. Εἶναι γνωστὴ καὶ ἄλλωστε οὐσιαστικὰ παραδεδεγμένη ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐφοπλιστικοῦ κεφαλαίου ἀπὸ τὴν χώρα. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ὅτι κάθε μεγάλος ἐπιχειρηματίας ἔχει βρῆ τὸν τρόπο νὰ φυγαδεύσῃ καὶ νὰ καταθέσῃ σὲ Ἑλβετικὰς ἰδίως Τράπεζας ἕνα μέρος τῶν κεφαλαίων του.

Στὴ χώρα μας οἱ οἰκονομικῶς ἰσχυροὶ προτιμοῦν νὰ κινοῦν τὶς ἐπιχειρήσεις των μὲ πιστώσεις καὶ στὸ τέλος νὰ τὶς παγώνουν, περιμένοντας καὶ προκαλώντας μάλιστα νομισματικὰς ὑποτιμήσεις πού τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ μειώνουν οὐσιαστικὰ σὲ ἀφάνταστο βαθμὸ τὸ χρέος τους.

Ἰδίως ὁμως ἡ ἀρχουσα τάξις, ἀποφεύγοντας τὶς παραγωγικὰς τοποθετήσεις τῶν κεφαλαίων της προτιμᾷ, κί' αὐτὸ ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς συστάσεως τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους, νὰ παίξῃ ἐμπορομεσιτικὸ ρόλο καὶ παρέχοντας τὶς ὑπηρεσίες της στὸ ξένο κεφάλαιον γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ὑποδούλωση τῆς χώρας παίρνει ἀπ' αὐτὸ σὰν ἀντάλλαγμα μεσιτεῖες, προμήθειες, διευθυντικὰς θέσεις καὶ ἀμοιβὰς ἢ καὶ νὰ προστατεύεται ἀπὸ τὶς ξένες κυβερνήσεις γιὰ τὸ μερίδιον ποὺ καταθέτει γιὰ συμμετοχὴν τῆς σὲ ἐπενδύσεις τοῦ ξένου κεφαλαίου. Ἔτσι δημιουργοῦνται διάφορες ἀνταγωνιστικὲς ἐμπορομεσιτικὲς ομάδες καὶ ἐπηρεάζοντας διάφορους πολιτικοὺς ἢ κάθε ομάδα, παρεμποδίζει τὴν πραγματοποίησιν κάθε ἔργου πού πλησιάζει νὰ παραχωρηθῇ στὴν ἀνταγωνίστρια της. «Τὰ δημιουργηθέντα ζητήματα περὶ τοὺς διεθνεῖς διαγωνισμοὺς διὰ τὰ βασικὰ ἔργα, καθὼς καὶ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἐξωτερικῶν (γερμανικῶν) πιστώσεων συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ριφθῇ ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀνασυγκροτήσεως εἰς τὸ τέλος τῶν πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων»⁴⁹. Ἔτσι ὁ ὄμιλος Μποδο-

οάκη προσφέρει τις έμπορομεσιτικές υπηρεσίες του στο γερμανικό οίκο Κρούπ, συνδυάζεται και συνεργάζεται μαζί του, αποκτᾶ κάτω από άποικιακούς όρους την έκχώρηση πρώτα του μοναδικού σχεδόν για την Εύρώπη νικελιούχου μεταλλείου Λαρύμνης, ενός από τους αξιολογώτερους πόρους της χώρας. Σε συνεργασία με τον ίδιο γερμανικό οίκο παίρνει χωρίς δημοπρασία τὰ τεράστια λιγνιτωρυχεία της Πτολεμαΐδος, όπου ενώ οι ιδιώτες κεφαλαιοϋχοι, ντόπιοι και ξένοι, εισφέρουν 3 έκ.ατ. δολλ., τὸ δημόσιο εισφέρει ἄλλα 12 καὶ συγχρόνως ὑποχρεώνει τις δημόσιες ἐπιχειρήσεις, ΣΕΚ καὶ ΔΕΗ νὰ δεσμευθοῦν συμβατικά, με κολλοσιαίες ποινικές ρήτρες για τὴν ἀποκλειστική προμήθεια σάν καυσίμων, λιγνιτῶν ἀπὸ τὴν Πτολεμαΐδα. Ἄλλοι ἐμπορομεσιῖτες συνεργάζονται με τὸ γερμανικό κεφάλαιο για τὴν έκχώρηση σ' αὐτὸ τῶν τομέων τηλεπικοινωνιῶν καὶ ραδιοφωνίας (Ζήμενς καὶ Τελεφούνκεν). Τὸ ἀγγλικὸ κεφάλαιο ἐπέτυχε τὴν ἐπέκταση καὶ τὴν παράταση τῆς μονοπωλιακῆς συμβάσεως τῶν ΕΗΣ, τὰ τρόλεϋ καὶ τείνει νὰ μονοπωλήσῃ τις λεωφορειακές ἀστικές συγκοινωνίες τῆς πρωτεύουσας σὲ συνεργασία με τὸν ὄμιλο Ἄνδρεάδη. Παρὰ τὴν ἀπαλλοτριώση τῆς Κωπαΐδος τοποθετεῖ βραχυπρόθεσμα καὶ τοκογλυφικά τὰ μὴ ἐξαγόμενα κεφάλαια τῆς ἀποζημιώσεώς της. Ἐτοιμάζεται ν' ἀντιδράσῃ στὴν ἐξαγορὰ τῆς Πάουερ πού τὴν ἐφοδιάζει με καινούργιες τουρμπίνες ἀξίας 20 ἐκ. δολλ. καὶ πάντως στὴ χειρότερη γι' αὐτὸ περίσταση, θὰ μοσχοπουλήσῃ τις ἤδη ἀποσβεσμένες ἐγκαταστάσεις της. Ὑπάρχουν ἀκόμη σημαντικές διεισδύσεις ἀμερικανικοῦ, γαλλικοῦ καὶ ἰταλικοῦ κεφαλαίου στὸν τομέα τῶν κατασκευῶν καθὼς καὶ βελγικοῦ. Ἀκόμα τὸ ἀμερικανικὸ κεφάλαιο χρησιμοποιώντας τὴν πίεση τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς ἀποσπᾶ σὴν μαντικὸ μέρος ἀπὸ τοὺς πλουτοπαραγωγικούς πόρους τῆς χώρας. Ἡ ὁμάδα Πόρτερ παίρνει ἀπὸ τὸ δημόσιο δωρεάν τὸ κεντρικώτατο καὶ μεγάλο οἰκὸπεδο τῆς Ριζαρείου, για τὴν ἐγκατάσταση μεγάλης ξενοδοχειακῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐπιδιώκει νὰ βάλει χέρι στὰ κοιτάσματα θεϊκοῦ βαρλου στὴ Μύκονο⁵⁰. Ἡ ἐταιρία Κέννεκοτ Κόπερ Κορπορέσιον ἐπιτυγχάνει προνομιακὴ ἄδεια ἐπενδύσεως 8,35 ἐκ. δολλ. στὴν Ἑλλάδα για τὴν ἐξόρυξη καὶ τὴν βιομηχανία ἀμιάντου με φορολογικές ἀπαλλαγές καὶ δικαιώματα προσλήψεως 25 ἀλλοδαπῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων με ἐτήσιες ἀποδοχές 176 χιλ. δολλ⁵¹. Ἡ ἴδια προσπαθεῖ νὰ μονοπωλήσῃ τὴν ἀσβεστοπαραγωγή στὴν Ἑλλάδα⁵⁰. Με δυὸ λόγια «διεμερσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον».

Ἐτσι τὸ ξένο κεφάλαιο στὴν Ἑλλάδα ἀποξενώνει τὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ ἀπὸ τις πλουτοπαραγωγικές πηγές του, περιβάλλεται με προνόμια καὶ ἀσκεῖ νομικά ἢ πραγματικὰ μονοπώλια, προσδίδοντας στὴ χώρα τὸν χαπακτῆρα τῆς μισοαποικιακῆς—οἰκονομικῆς ἐξαρτημένης.

Μ' ὄλο πού διαθέτομε συναλλαγματοκὸ ἀπόθεμα 212 ἐκ. δαλλάρια

50. Δηλώσεις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς Γκρίσμερ στὸ Προπέλερ Κλάμπ. «Ἐλευθερία», 28 ἰουλίου 1956.

51. «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» 12 ἰουλίου 1956.

ἀχρησιμοποίητα και ἄτοκα, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς κ. Γκρόσμερ ἐπιμένει και τῶρα ἀκόμα και συμβουλεύει δηλαδὴ πιέζει--νὰ προσελκυσθοῦν μὲ προνομιακοὺς ὄρους ξένα κεφάλαια και μάλιστα «νὰ τοὺς δοθῆ ἡ δυνατότης ν' ἀναλάβουν τὶς εὐθύνες τῆς ἐπιχειρηματικῆς ἀξιοποιήσεως και νὰ μὴ λαμβάνονται ὑπὸ μορφήν δανείων»⁵².

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΡΑΣΤ

Πέρα ἀπὸ τὸ ξένο κεφάλαιο, και τὸ ντόπιο μεγάλο κεφάλαιο συγκεντρώνεται σὲ λίγα χέρια. Θέτει κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχό του μιὰ σειρά ἐπιχειρήσεις, και παίρνει τὴ μορφή μονοπωλίων, παρὰ τὶς διακηρύξεις γιὰ ἐλεύθερο ἀνταγωνισμό και οἰκονομικὸ φιλελευθερισμό. Ὁ ὅμιλος Μποδοσάκης ἐλέγχει ἤδη μιὰ εἰκοσάδα βασικὲς ἐπιχειρήσεις, τὸ ἴδιο και ὁ ὅμιλος Ἡλιάσκου (ποῦ μεταξὺ ἄλλων τείνει νὰ μονοπωλήσῃ τὶς τουριστικὲς και ξενοδοχειακὲς ἐπιχειρήσεις), Ἀνδρεάδης κλπ. Ἡ νομοθεσία γιὰ τὴν ἀναγκαστικὴ διαχείριση, τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὶς παγωμένες πιστώσεις και τὸ ἐτοιμαζόμενον νομοσχέδιο γιὰ τὴ μεταρρύθμιση τῆς μεταλλευτικῆς νομοθεσίας πρόκειται νὰ ἐπιταχύνουν τὸ ρυθμὸ τῆς συγκεντρώσεως τῶν κυρίων ἐπιχειρήσεων κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχό 4—5 ὁμάδων και νὰ ἐντείνουν τὸν μονοπωλιακὸ χαρακτήρα ποῦ κάθε μέρα και περισσότερο παίρνει ἡ οἰκονομία μας. Καὶ ὀρισμένα μέτρα τοῦ Φεβρουαρίου 1955 και τοῦ Ὀκτωβρίου 1955 σχετικὰ μὲ τὶς εἰσαγές, ὅπως ἡ ὑποχρέωση προκαταβολῆς ὀλόκληρης τῆς ἀξίας σύγχρονα μὲ τὴν παραγγελία, εὐνοοῦν τὸ σχηματισμὸ ἐμπορικῶν μονοπωλίων.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛ. ΛΑΟΥ

12. Βασικὸ πρόβλημα τῶν ἐργαζομένων και στὶς πόλεις και στὴν ὑπαιθρο εἶναι τὸ τρομερὸ στὴν ἔκτασή του πρόβλημα τῆς ἀνεργίας και τῆς ὑποαπασχολήσεως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἴσως πρὸς τὰ 9—10% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ και κατανέμεται κατὰ τὰ 4)5) στὴν ὑπαιθρο και κατὰ τὸ 1)5) στὶς πόλεις⁵³. Ἐνῶ ὁ ἀπασχολήσιμος πληθυσμὸς εἶναι ἴσος πρὸς τὰ 59% τοῦ συνολικοῦ, ὁ πραγματικὰ ἀπασχολούμενος, κι' αὐτὸς ὄχι πλήρως, εἶναι τὰ 33,2%. Συγκεκριμένα ἂν δὲν ὑπῆρχε ἡ ὑποαπασχόλησις, θὰ μπορούσαμε νὰ ἐπιτόχοιμε τὸ ἴδιο ἔθνικὸ εἰσόδημα μὲ πλήρη ἀπασχόληση τῶν 3)4) τῶν ὅσον ἤδη ἀπασχολοῦνται τμηματικὰ⁵³. Ἐνῶ οἱ μέρες πλήρους ἀπασχολήσεως εἶναι 290—300 τὸ χρόνο, οἱ μέρες ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ στὴν Ἑλλάδα εἶναι: στὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία 130 τὸ χρόνο, στὶς ὑπηρεσίες (μεσαία στρώματα) 217 τὸ χρόνο, στὴ βιομηχανία 221 τὸ χρόνο⁵³. Ἀπογραφή τῶν ἀνέργων τῶν

52. «Βῆμα» 28 Ἀπριλίου 1956.

53. Κλ. Μπανταλούκα. «Ν. Οἰκονομία», Μάϊος 1956.

πόλεων δὲν γίνεται. Ὅμως οἱ ἄνεργοι στὴ βιομηχανία ὑπολογίζονται σὲ 210.000. Στὶς 570 βιομηχανίες ποὺ ἐλέγχει στατιστικὰ ὁ σύνδεσμος βιομηχανῶν ποὺ ἀπασχολοῦν τὰ 95% τῶν ἐργαζομένων τῆς περιοχῆς πρωτεύουσας καὶ τὰ 57% ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1956 εἶναι 77.770, ἐνῶ ὁ ἀνώτατος ἀριθμὸς τὸν Νοέμβριο τοῦ 1954 εἶχε φτάσει στοὺς 82.169. Ἀπὸ ἕνα χρόνο καὶ δῶ κάθε μῆνα λιγότευει σταθερὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων. Τὸν Ἀπρίλιο λιγότευει σχετικὰ μὲ τὸ Μάρτιο τοῦ 1956 κατὰ 425⁵¹.

Οἱ ἡμέρες ἐπιδοτήσεως τῶν ἀνέργων ἀνῆλθαν :

τὸ 1953 σέ	7.063.903
τὸ 1954 σέ	4.515.862
τὸ 1955 σέ	3.090.202
τὸ α' τρίμηνο τοῦ 1956 σέ	867.991
Συνολικὰ	21.486.262 ⁵⁵

Σὲ πρόσφατο ὑπομνημὰ τῆς ἠ ΓΣΕΕ σχετικὰ μὲ τὴν κλωστοῦφαντουργία ἐκθέτει ὅτι ἀπὸ τίς 22.000 ἴστους καὶ 550 χιλ. ἀτράκτους ποὺ διαθέτει ἡ κλωστοῦφαντουργία μας, ἔχουν διακόψει τὴν λειτουργία τους 10.300 ἴστοι καὶ 200.000 ἀτράκτοι, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἐργάζονται μὲ μειωμένη ἀπόδοση 50—70%. Ἐνῶ ἡ κλωστοῦφαντουργία σὲ πλήρη ἀπασχόληση θὰ μποροῦσε ν' ἀπασχολῆσει 100.000 ἐργάτες καὶ ὑπαλλήλους χωρὶς νὰ συνυπολογισθοῦν ὅσοι ἐργάζονται σὲ βιομηχανίες ἐξαρτημένες ἀπὸ τὴν κλωστοῦφαντουργία, σήμερα ἀπασχολοῦνται μόνο 35—40 χιλ.⁵⁶ Ἡ πτώσις τοῦ ἀριθμοῦ τοῦν ἀπασχολουμένων εἶναι ἀκόμη πιὸ ἀνησυχητικὴ ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει κάθε χρόνο κατὰ 100 χιλ. ἢ σύμφωνα μὲ ἄλλα στοιχεῖα κατὰ 120—130 χιλ.⁵⁷ Κατὰ τὴν «Καθημερινή», μέσα σὲ 4 χρόνια ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱκανῶν γιὰ ἐργασία ἀνέβηκε κατὰ 110—170 χιλ. καὶ εἶναι ζήτημα ἂν ἀπορροφήθηκαν ἀπ' αὐτοὺς 10 χιλ. Ἀκόμα ἡ αὐξησης τῆς παραγωγῆς δὲν δίνει τὴν ἀντίστοιχη ἀπασχόληση στοὺς ἐργαζομένους. Ἔτσι στὸ 1954, τελευταῖο ἔτος ἀνόδου, ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή αὐξήθηκε κατὰ 40% ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων μόνο κατὰ 8%⁵⁷. Ἀνάμεσα στὸ 1953 καὶ στὸ 1954 τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα ἀνέβηκε κατὰ 1,23% καὶ ἡ συνολικὴ ἀπασχόλησις μόνο κατὰ 0,4%⁵⁸. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι ἡ αὐξησης τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποαπασχολήσεως στὴ χώρα μας, συμπίπτει μὲ πιὸ σοβαρὴ πτώση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποαπασχολουμένων στὶς βιομηχανικὲς χώρες τίς Εὐρώπης⁵⁹.

Στὸν ἀγροτικὸ τομέα ἡ ὑποαπασχόλησις εἶναι ἀπείρωσ πιὸ ἐκτετα-

54. «οἶκον. Ταχυδρόμος» 12 Ἰουλίου 1956.

55. Μηνιαῖον Στατιστικὸν Δελτίον τῆς ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, Ἀπρίλιος 1956.

56. «Νέα», 6 Ἰουλίου 1956.

57. Γ. Μαῦρος, Πρακτικὰ Βουλῆς 9 Ἀπριλίου 1956.

58. Κλ. Μπανταλούκας, «Νέα Οἰκονομία» Μάϊος 1956.

59. «οἶκον. Ταχυδρόμος» 5 Ἰουλίου 1956.

μένη. Οί άγρότες μας κατά μέσον όρο άπασχολούνται πλήρως 3 μήνες τό χρόνο, ύπασπασχολούνται άλλους δυό και άδρανούν όλοκληρωτικά 7 μήνες, χωρίς ν' άπασχολούνται ούτε σε έργα οίκοτεχνίας ή γεωργικής βιοτεχνίας⁵⁸. Κατά την έκθεση τής Εύρωπαϊκής Οικονομικής Έπιτροπής τοϋ ΟΗΕ, ό άγροτικός πληθυσμός τής Ελλάδος, έξ αίτίας τής μεγάλης ύπασπασχολήσεως μπορεί νά ύπολογιστή ότι βρίσκεται κατά 40%) σε πλήρη άνεργία.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΜΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

13. Ένας άλλος κύκλος άμέσων προβλημάτων τοϋ λαοϋ στόν τομέα άγροτικής οίκονομίας είναι ή στενότητα τοϋ γεωργικοϋ κλήρου, με μέσο όρο 3,3 στρέμματα, ή άνάγκη γι' αυτό τό λόγο άπαλλοτριώσεως τών μοναστηριακών και έκκλησιαστικών κτημάτων, καθώς και τών πεφυτευμένων έκτάσεων (έλαιώνων κλπ.), ή άνάγκη έκχερσώσεως πού μπορούν ν' άνεβάσουν τήν καλλιεργίσιμη έκταση κατά 20%) ή 7 έκκατ. στρέμματα (έκθεσις τής Άμερικανικής άποστολής) ή κατ' άλλην έκτίμηση νά τήν άνεβάσουν στά 48 έκκατ. στρέμμ. άπό τά 35 σημερινά (είσήγησις Νεούρου στό Άνώτατο Οίκονομικό Συμβούλιο)⁵⁹. Η άνάγκη άρδεύσεως, έγγειων βελτιώσεως, άντιπλημμυρικών και άποστραγγιστικών έργων. Η όργάνωσις τών κλάδων τής άγροτικής οίκονομίας με βάση τήν πιό έντονη έκμετάλλευση τής γής και τήν μεγαλύτερη χρηματική άπόδοσιν. Γιατί ή χώρα έρχεται τελευταία συγκριτικά σε αριθμό τρακτέρ, τελευταία σε χρησιμοποίηση λιπασμάτων, τελευταία σε στρεμματική άπόδοσιν τών σιτηρών⁶¹.

ΤΑ ΜΕΣΑΙΑ ΣΤΡΩΜΑΤΑ

14. Μεγάλα και σοβαρά έπίσης είναι τά προβλήματα τών μεσαίων στρωμάτων. Η καθυστερημένη οίκονομία μας, ή έλλειψις παραγωγικής άπασχολήσεως και στόν τομέα τής γεωργίας και στόν τομέα τής βιομηχανίας έχουν διογκώσει σε νοσηρά δυσανάλογα πρós τήν άνάπτυξη τής οίκονομίας μας έπίπεδα τόν αριθμό τών ένδιαμέσων στρωμάτων. Η σύνθεσις τοϋ πληθυσμοϋ ύπολογίζεται σήμερα ώς έξής :

Γεωργία 60%) Διάμεσα στρώματα 24,9%) Βιομηχανία 15,4%)⁶²

Έτσι έχουμε μίαν άπροκάλυπτη παρασιτική άπασχόληση τοϋ 1)4 τοϋ πληθυσμοϋ, γιά τόν όποία καθόλου δέν εϋθύνονται τά μεσαία αυτά στρώματα, αλλά οί συντελεστές τής καθυστερήσεως τής οίκονομικής ανάπτυξεως τής χώρας. Έχουμε ένα αριθμό 320 χιλ. έμπόρων (60%) περισσοτέ-

58. «οίκον. Ταχυδρόμος» 12 'ιουλίου 1956.

61. Η συνεπτυγμένη αυτή παράγραφος 13 τής Είσηγήσεως είναι φανερό ότι δέν περιέχει παρά τήν άπορίθμηση, τίς έπικεφαλίδες κεφαλιών πού προορίζονται νά έχει ή είδική είσήγηση πάνω στό άγροτικό πρόβλημα. Η είσήγηση όμως έκείνη δέν πρόφτασε νά όλοκληρωθή και νά τεκμηριωθή με πλήρη στοιχεία έως τήν Α' Συνδιάσκεψη.

ρους από το 1938) χωρίς να συνυπολογισθούν οι υπαίθριοι μικροπωληταί και ένδιάμεσοι. Από το 1938 έως το 1953 διπλασιάστηκαν οι ελεύθεροι έπαγγελματίες και υπερεκορέσθησαν οι κρατικές υπηρεσίες, οι Τράπεζες και τὰ Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Ο άπιστευτος αυτός όγκος τών διαμέσων στρωμάτων δυστυχεί και έξαθλιώνεται καθημερινά. Συγχρόνως όμως έπιβαρύνει κατά 100% το κόστος τής ζωής με τήν πολλαπλή διαμεσολάβηση ανάμεσα στην παραγωγή και τήν κατανάλωση ενώ στην Άγγλια λ. χ. ή διαμεσολαβητική έπιβαρυνσις είναι μόνο 30%)⁶².

Ειδικότερα οι έπαγγελματίες και βιοτέχνες έχουν τελείως έγκαταλειφθή. Σε συνολικό όγκο πιστοδοτήσεων τής οικονομίας με 8 περίπου δισ. οι χορηγήσεις πρὸς 73.111 βιοτεχνικές και έπαγγελματικές έπιχειρήσεις είναι μόνο 90 έκατομμύρια, δηλ. 1,1% τών συνολικῶν χορηγήσεων πρὸς τήν οικονομία. Αναγκάζονται έτσι να προσφεύγουν στὸν ίδιωτικό δανεισμό με έτήσιο τόκο 40%) και άνω⁶³.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

1. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ

15. Καταποτημένη μπρὸς στοὺς κινδύνους τοῦ πληθωρισμοῦ ποὺ αὐτὴ ἢ ἴδια δημιουργεῖ με τίς υπέρογκες στρατιωτικῆς δαπάνες και τὸν πολεμικό χαρακτήρα ποὺ δίνει στην οικονομία τής χώρας ἢ κυβέρνησις, δέν ἔχει τὸ απαιτούμενο θάρρος γιά να προχωρήσει σταθερά και θαρρετά στή χράση μιᾶς πολιτικῆς ποὺ άποτελεῖ τὸ κλειδί γιά τή λύση τών πελωρίων οικονομικῶν προβλημάτων τής χώρας. Είναι ὅμως έπειγουσα ανάγκη, γιά ν' άποτραπή ἢ κατάρρευσις, να χαραχθῆ και να εφαρμοσθεῖ τὸ ταχύτερο μιᾶ πολιτικῆ παραγωγικῆς άπασχολήσεως. "Όταν οὐδέαυη ἢ παραγωγικῆ άπασχόλησις τοῦ πληθυσμοῦ υπάρχει άύξεις και τοῦ πραγματικοῦ συνολικοῦ εισοδήματος τής χώρας. Και μαζί άύξάνει και ἡ συνολικῆ κατανάλωσις, και έπομένως ἡ ζήτησις και μπαίνει σέ λειτουργία τὸ άδρανουν παραγωγικό δυναμικό. Ένα ξεκίνημα, μιᾶ πρώτη άύξις τής άπασχολήσεως λ.χ. σέ δημόσια έργα παραγωγικῆς σημασίας, οδηγεί σύντομα σέ πολλαπλασία άύξησης τής άπασχολήσεως, άφοῦ, ὅπως είναι φυσικό, έκείνοι ποὺ πρώτοι θά βροῦνε άπασχόληση θά ρίξουν στην κατανάλωση τὸ εισόδημά τειν. Θά υπάρξει τότε αὐτὸ ποὺ καλεῖται στην οικονομικῆ έπιστήμη φαινόμενον τοῦ πολλαπλασιαστοῦ. Ἡ άύξις τοῦ όγκου τοῦ χρήματος ποὺ θά διατεθεῖ γιά να δοθῆ παραγωγικῆ άπασχόλησις στοὺς άνέργους και τοὺς ὑποαπασχολομένους δέν μπορεῖ να ἔχει καμμιά έπίδραση πάνω

62. Κλ. Μπανταλούκα (Ν. οικονομία) μάιος 1956.

63. Και γιά τήν 14η στήν παράγραφο ίσχύει δ,τι έλέχθη πὸ πάνω (σημ. 67) γιά τήν παράγ. 13. Ἡ ειδικῆ εἰσήγησις ποὺ δ' άνέπτυσε τίς έπιγραμματικές διαπιστώσεις τής παραγ. 14 και δ' άνέλυε τὰ προβλήματα τών μεσαίων στρωμάτων δέν πρόφτασε να ολοκληρωθῆ και να τεκμηριωθῆ πριν τήν Α' Συνδιάσκεψη.

στις τιμές. Οι τιμές τότε αυξάνονται, όταν υπήρχε ήδη πλήρης απασχόλησις και όμως αυξάνεται ο όγκος του χρήματος.

Όμως αντί ν' ασκήση μιὰ πολιτική απασχολήσεως ή κυβέρνησις προγραμματίζεται, όπως εξήγγειλε ήδη ο ύπουργός του Έμπορίου και τής Βιομηχανίας, τόν αποκλεισμό τών ανέργων και ύποαπασχολουμένων από μιὰ σειρά μελετωμένων παραγωγικών έργων. Σχεδιάζει δηλ. τήν εκτέλεση μικρών έγγειοβελτικών έργων με τήν χρησιμοποίηση στρατιωτικών μονάδων και στρατιωτικών τεχνικών μέσων. Ή όλοφάνερη πρόθεσις ενός τέτοιου όξόμωρου σχεδίου είναι τó νά εξοικονομηθούν όλοι οί πόροι του προϋπολογισμού γιά τήν κάλυψη αντιπαραγωγικών και μάλιστα στρατιωτικών δαπανών και μόνο, χωρίς νά διατεθή ούτε μιὰ πεντάρα σέ παραγωγικούς σκοπούς—όσο κι' άν ή ίδια ή σύλληψις του σχεδίου άποτελεί και τήν άπόδειξη ότι ο ύπό τά όπλα στρατός δέν είναι άπαραίτητος γιά τήν άμυνα τής χώρας και μπορεί νά δουλέψη άλλοι. Όμως ή εφαρμογή του σχεδίου αυτού άποτελεί θανάσιμο άνταγωνισμό του στρατού πρός τίς στρατιές τών ανέργων και τών ύποαπασχολουμένων, άποστερεί τήν καταναλωτική άγορά από τά συνολικά ήμερομίσθια όσων θά μπορούσαν νά απασχοληθούν στήν εκτέλεση τών μικρών έγγειοβελτιωτικών έργων, και τελικά δέν είναι παρά μιὰ χονδροειδής και προκλητική άπομίμησις του συστήματος τών χιτλερικών ταγμάτων εργασίας.

2. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΙΜΩΝ

16. Ένα άλλο πρόβλημα που άπασχολεί μόνιμα τόν Λαό είναι τó πρόβλημα του κόστους τής ζωής. Ο τιμαριθμός συνεχώς άνεβαίνει και μ' όλο που έπίσημα γίνεται προσπάθεια συγκαλύψεώς του με τή χρησιμοποίηση στοιχείων και συντελεστών που ουσιαστικά τόν παραποιούν, ώστόσο, με βάση 100 γιά τίς τιμές του 1952 ο έπίσημος τιμαριθμός του Ίουλίου 1956 είναι :

χονδρικής πωλήσεως	152,89
άκριβειας ζωής	137,43
λιανικής πωλήσεως	139 ⁰⁴

και στήν πραγματικότητα πολύ ύψηλότερος.

Ή κυβέρνησις μπορεί και όφείλει νά χαράξει τó ταχύτερο και νά εφαρμόση μιὰ πολιτική τιμών. Μ' αυτήν είναι δυνατή ή συγκράτησις και μάλιστα ή συμπίεσις του τιμαριθμού. Έτσι ή άνησυχία μήπως ή αύξησις τών παραγωγικών επενδύσεων, δημιουργώντας άφθονώτερα χρηματικά μέσα, όδηγήση σέ νέο άνέβασμα του τιμαριθμού (άνησυχία που πρέπει νά σημειωθή ότι δέν ύπάρχει όταν οί ξένοι κυρίαρχοι ζητούν όσοδύποτε ύψηλές στρατιωτικές ή άλλες αντιπαραγωγικές δαπάνες ή χορήγηση πληθωρι-

κῶν δραχμῶν γιὰ βάσεις, ἔργα ὑποδομῆς τοῦ ΝΑΤΟ, ὑπερπόντιες παραγωγέλες κλπ.), ἡ ἀνησυχία λοιπὸν αὐτὴ θὰ διασκεδασθῆ.

Ὁ κ. πρωθυπουργὸς στὶς προγραμματικὲς δηλώσεις του ἔτόνισε ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ συγκράτησις τῶν τιμῶν «ὐπὸ τρεῖς προϋποθέσεις: ὀργανικὴν ἐξυγιάνσιν τοῦ παραγωγικοῦ κόστους, αὐξήσιν τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς, διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν».

Ὡστόσο μιὰ πολιτικὴ τιμῶν στὴν σημερινὴ κατάστασιν τῆς χώρας μας δὲν μπορεῖ νὰ βασισθῆ στὶς κοινοτοπίας αὐτὲς καὶ μόνο, ὅταν μάλιστα τὶς δυὸ πρῶτες προϋποθέσεις, ποῦ εἶναι καὶ σωστές, δὲν κάνει τίποτα ἢ κυβέρνησις γιὰ νὰ τὶς πραγματοποιήσῃ.

Ἐὰν στὴν Χώρα αὐτὴ ὑπῆρχε ὄχι ἀπλῶς ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ, ἀλλὰ πραγματικὸς συντονισμὸς καὶ οἰκονομικὴ πρόβλεψις, θὰ μπορούσε ν' ἀσκηθῆ ἀμέσως πολιτικὴ τιμῶν. Ἄντι ν' ἀφήνῃ ἡ κυβέρνησις μὲ τὴν ἀνεπαρκῆ συγκέντρωσιν λ.χ. νὰ δημεύεται ὁ μόχθος τοῦ ἀγρότου καὶ σὲ λίγους μῆνες νὰ ἐπιβαρύνεται ἡ κατανάλωσις μὲ 100%) καὶ ἄνω διαμεσολαβητικὰ κέρδη, ἀντὶ ν' ἀφήνῃ νὰ ἀδρανεῖ ἕνα τόσο μεγάλο ποσοστὸ τοῦ δυναμικοῦ τῆς βιομηχανίας μας, ποῦ δὲν ἀντικρῦζει ζήτησιν ὄχι γιὰτὶ οἱ καταναλωτικὲς ἀνάγκες ἔχουν ἱκανοποιηθῆ, ἀλλὰ γιὰτὶ ἡ φτώχεια στερεῖ τὶς μεγάλες μάζες ἀπὸ ἀγοραστικὴ δύναμη, μπορεῖ νὰ σχηματίζῃ ρυθμιστικὰ ἀποθέματα τῶν εἰδῶν πλατεῖας καταναλώσεως καὶ νὰ παρεμβαίῃ κάθε φορὰ ποῦ ἡ ἄνοδος τοῦ ὄγκου τῶν χρηματικῶν μέσων τείνει νὰ ἀνεβάσῃ τὶς τιμές. Ὁφείλει ἀκόμα νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἀγορὰ καὶ νὰ μειώσῃ τὴν μεσολαβητικὴν ἐπιβάρυνσιν, χρησιμοποιοῦντας τοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ προάγοντάς τους, ὀργανώνοντας ἀγορὰς διαθέσεως στὴν κατανάλωσιν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων κλπ. Ἄν δὲν τὰ κάνῃ αὐτὰ, τοῦτο δὲν ὀφείλεται σὲ ἔλλειψιν φαντασίας, γιὰτὶ κατὰ μέγα μέρος τῆς ἔχουν ὑποδειχθῆ κι' ἀπὸ τὴν μυστικὴν ἔκθεσιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος⁶⁵. Ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ μέτρα θὰ περιόριζαν τὴν ἀχαλίνωτη ἐκμετάλλευσιν ἐκ μέρους τῆς πλουτοκρατικῆς ὀλιγαρχίας, τὰ συμφέροντα τῆς ὁποίας ἐκφράζει ἡ κυβέρνησις.

Πρέπει ἀκόμα νὰ ὀργανωθῆ μὲ πλατεῖα λαϊκὴ συμμετοχὴ τῶν παραγωγικῶν καὶ τῶν καταναλωτικῶν τάξεων μιὰ ὑπηρεσία ἐναντίον τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς ποῦ νὰ μὴ συλλαμβάνῃ τὸ κόστος τῶν προϊόντων στὴν τελικὴ του διαμόρφωσιν καὶ νὰ ἐπιχειρῆ νὰ τὸ καταπολεμήσῃ μὲ τὰ μὴ ἀποτελεσματικὰ ἀγορανομικὰ μέτρα, ἀλλὰ νὰ ἀνιχνεύῃ ὅλα τὰ στοιχεῖα ποῦ συνθέτουν τὸ κόστος τοῦ κάθε ἐμπορεύματος, στὴ ρίζα τους, λ. χ. βενζίνη γιὰ μεταφορὰς — ποῦ σὰν εἶδος πρῶτης ἀνάγκης ἐπιβαρύνεται μὲ ὑπερβολικὸν δασμὸν, ἀκριβὸν λίπασμα, μεγάλο περιθώριον διαμεσολαβητικοῦ κέρδους μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως καὶ νὰ παίρῃ ὅλα τὰ μέτρα περιορισμοῦ τῶν ἐπὶ μέρους συντελεστῶν τοῦ ὑψηλοῦ κόστους.

65. «Ἐλευθερία» 4 Ἀπριλίου 1956.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

17. Τέλος πρέπει, μαζί με την πολιτική άπασχολήσεως και την πολιτική τιμών να υπάρξει πολιτική παραγωγικών επενδύσεων και δημοσίων, από τον προϋπολογισμό, και ιδιωτικών.

Ο προϋπολογισμός σήμερα χαρακτηρίζεται :

α) Από την τεράστια επιβάρυνση των έργαζομένων και πτωχών λαϊκών στρωμάτων με την άγρια φορολογία. Κι' αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την πτώση του βιοτικού επιπέδου, έπομένως και της συνολικής καταναλώσεως και γι' αυτό την κάμψη της παραγωγής και του συνολικού έθνικού εισοδήματος και την αύξηση της ύποαπασχολήσεως.

β) Μόνιμο έλλειμμα, που καλύπτεται με την περικοπή των κονδυλίων επενδύσεων για παραγωγική ανάπτυξη της οικονομίας και συμπίεση των δαπανών κοινωνικού χαρακτήρος καθώς και με πληθωρικό χαρτονόμισμα.

γ) Με τις πελώριες αντιπαραγωγικές δαπάνες που όφειλονται όπως είδαμε ήδη στην ύποτέλειά μας, στις υποχρεώσεις που άπορρέουν από το ΝΑΤΟ και στο μονόπλευρο προσανατολισμό της χώρας.

Ο όγκος των δαπανών κάθε χρόνο άνεβαίνει. Για τó 1954 — 55 είχε ύπολογισθί σε 10.332 έκατ. δραχ. κι' έφτασε στην πραγματικότητα τα 11.215. Για τó 1955 — 56 έχει πρýπολογισθί στα 12.036 έκατ.⁶⁶.

Όμως ó προϋπολογισμός μιás χώρας που έπιθυμεί πραγματικά να προχωρήσει στην οικονομική ανάπτυξη πρέπει να κινητοποιή μεθοδικά όλες τις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας και να δημιουργή μόνιμη άπασχόληση του πληθυσμού ώστε να αυξάνη συνεχώς τó έθνικό εισόδημα και να εühμερή τó σύνολο. Πρέπει γι' αυτό οι φορολογικές επιβαρύνσεις να έπιμερίζονται άνάλογα, ώστε να έπέρχεται άνακατανομή του εισοδήματος, ή δημοσιονομική πολιτική να συμβάλλη στην οικονομική πρόοδο και στη λαϊκή ευημερία. Τέλος πρέπει να γίνεται ή πιό αυστηρή περιουλλονή κι' ή πιό μεγάλη οικονομία σε κάθε κονδύλι αντιπαραγωγικής δαπάνης, ώστε τó κατά τó δυνατόν μεγαλύτερο μέρος των έθνικών πόρων που κινητοποιεί ó προϋπολογισμός να επενδύεται σε παραγωγικές δαπάνες και σε ύπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρος. Πριν μπουμεί στην εξέταση των δημοσίων επενδύσεων στην παραγωγή, αξίζει να δομεί με μερικά χτυπητά παραδείγματα πώς συμπεζόνται οι κοινωνικές δαπάνες στον προϋπολογισμό. Σ τ ή ν έ κ π α ί δ ε υ σ η άντιστοιχεί ένας δάσκαλος — κι' αυτός άνεπαρκώς πληρωμένος σε κάθε 63 μαθητές⁶⁷ κοί ή άναλογία αυτή φτάνει στις άγροτικές περιοχές σε ένα δάσκαλο για κάθε 90 ή 120 μαθητές⁶⁸. Σ τ ό ν

66. «Έλευθερία», ειδικό φύλλο 4-1-56, άνασκοπήσεως 1955.

67. Γ. Καρτάλης, Πρακτικά Βουλής 5 'Απριλίου 1956.

68. Γ. Βαρβούτης, Πρακτικά Βουλής 10 'Απριλίου 1956.

το μὲν αὐτῆς προνοίας τὰ νοσοκομειακὰ κρεβάτια καλύπτουν τὸ 1)30 ἀπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ ἀκόμα μικρότερη εἶναι ἡ ἀναλογία σὲ πρεβαντόρια, ὄρφανοτροφεῖα, βρεφικούς καὶ παιδικούς σταθμούς⁶⁹. Στὴν αὐτοδιοίκησιν ἐνῶ προπολεμικὰ οἱ συνολικοὶ πόροι τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἦταν 15,4%) τοῦ ὄγκου τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ, σήμερα περιοριστικὰν στὰ 6,6%) τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ καὶ πάνω σ' αὐτοὺς ἐπιβάλλονται 15%) ὑποχρεωτικὲς εἰσφορὲς κτ' ἔτσι ἡ αὐτοδιοίκησις περιορίζεται στὸ 5,6%)⁷⁰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτελεσθῇ τὸ ρόλο της οὔτε στὸν κοινωνικὸ τομέα οὔτε στὸν τομέα τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων.

18. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ μιὰ θετική, εἰλικρινῆς καὶ θαρραλέα πολιτικὴ ἐπενδύσεων, δηλ. διαθέσεως κεφαλαίων γιὰ τὴν παραγωγή. Χωρὶς αὐτὸ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις δὲν νοεῖται. Οἱ ἐπενδύσεις εἶναι εἴτε δημόσιες, καὶ γίνονται ἀπὸ τὰ πλεονάσματα τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐν μέρει σύμμετρα πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, μὲ νέο χρήμα ἀπὸ τὸ ἐκδοτικὸ προνόμιον, πού τότε δὲν ἔχει πληθωριστικὴ ἐπίδρασις, εἴτε ἰδιωτικές, πού ἐπηρεάζονται ἀποφασιστικὰ ἀπὸ τὴν κρατικὴν πολιτικὴν ἐπενδύσεων, ἂν αὐτὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ κινητοποιήσῃ καὶ νὰ προσανατολίσῃ σωστὰ τὴν ἰδιωτικὴν ἀποταμίευσιν. "Ὅλες οἱ χώρες πού ἐπιδιώκουν νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ νὰ ἐκσυγχρονισθοῦν διαθέτουν ἕνα ἐπιβλητικὸν ποσοστὸν, 20 — 32%) τοῦ ἐθνικοῦ τῶν εἰσοδήματων γιὰ ἐπενδύσεις. Ἡ Ὑλλανδία, ἐκσυγχρονισμένη, 18%)⁷¹. Ἡ Δυτικὴ Γερμανία 20%)⁷². Ἡ Νορβηγία 22%)⁷³. Ἡ Φιλανδία 23%)⁷⁴. Ἡ Γιουγκοσλαβία, πού δίνει τὴ μάχη τῆς ἐκβιομηχανίσεως της, 32%)⁷⁵. Σὲ μᾶς ἐδῶ πού θέλομε νὰ γελᾶσομε τὸν ἑαυτὸ μας, ὑπολογίζομε κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ἐπενδύσεως μας στὸ 8 ἢ 10%) τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἐπενδύσεις αὐτὲς γίνονται ἀντικανονικὰ, ἀσυντόνιστα, ἀντιοικονομικὰ, ἀναρχοῦμενα, χωρὶς σχέδιον καὶ προτεραιότητα (λ.χ. τὸ 63%) τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων γίνονται σὲ πολυτελεῖ ἀκίνητα), ἐπειδὴ πολλὰ ἀπὸ τῆς λεγόμενης ἐπενδύσεως μας ἔχουν ὄχι παραγωγικὸν, ἀλλὰ καταναλωτικὸν ἢ πολεμικὸν χαρακτῆρα, ἢ τελευταῖα ἐτησίαι ἐκθεσις τοῦ ΟΕΟΣ ὑπολογίζει σωστὰ τῆς παραγωγικῆς ἐπενδύσεως μας στὸ ἀποκαρδιωτικὸν ἀλήθεια ποσοστὸν τοῦ 6%) τοῦ ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος⁷⁶.

Οἱ δημόσιες ἐπενδύσεις, τὸ λεγόμενον πρόγραμμα ἀνασυγκροτήσεως, ἐλαττώνονται σταθερὰ ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον, ἐνῶ ἀντίστοιχα ὑψώνεται τὸ σκέλος τῶν ἀντιπαραγωγικῶν πολεμικῶν δαπανῶν. Ἐπίσης κάθε χρόνον οἱ ὑποσχέσεις δὲν πραγματοποιοῦνται σὲ ὅλοένα μεγαλύτερον ποσοστὸν, δηλ. περικόπτονται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁρήσεως τὰ κονδύλια ἀνασυγκροτήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐτσι τὸ πρόγραμμα τοῦ 1953 — 54 ἐκτελέστηκε κατὰ 70%) καὶ τοῦ 1954 — 55 κατὰ 58,5%)⁷⁷. Συγκεκριμένα γιὰ τὸ 1953 — 54 ὁ προϋπολογισμὸς πρόβλεπε 1.200 ἐκ. σὲ δραχμὰς καὶ 960 σὲ συνάλλαγμα. σύνολον 2.060 κτ' ἀπ' αὐτὸ πραγματοποιήθηκαν 984 σὲ δραχ-

69. Βάσω Θουασέκου, Πρακτικὰ Βουλῆς 10 Ἀπριλίου 1956.

70. Γ. Μαῦρος Πρακτικὰ Βουλῆς 6 Ἀπριλίου 1956.

71. Γ. Καρτάλης Πρακτικὰ Βουλῆς 3 Ἰουλίου 1956.

μές και 460 σε συνάλλαγμα, σύνολο 1.444, Για το 1954 — 55 πάλι πρόβλεπε 1.267 έκ. σε δραχμές και 9 000 σε συνάλλαγμα, σύνολο 2.167, κι' απ' αυτό πραγματοποιήθηκε 835 σε συνάλλαγμα σύνολο 1.270⁷². Στους 7 μήνες του 1955 — 56 πραγματοποιήθηκαν επενδύσεις 455 έκ. ενώ για το δωδεκάμηνο είχαν προβλεφθή 1.270 σε δραχμές και 200 σε συνάλλαγμα⁷³.

Η σταθερή κάθε χρόνο μείωσις τών δημοσίων επενδύσεων φαίνεται καθαρά από τον ακόλουθο σε δολάρια πίνακα της αμερικανικής αποστολής.

1948 — 49	85	έκατομύρια	δολάρια
1949 — 50	124	»	»
1950 — 51	138	»	»
1951 — 52	79	»	»
1952 — 53	46	»	»
1953 — 54	40	»	»
1955 — 55	38	»	»
1955 — 56	33	»	» ⁷⁴ .

Από άποψη ποιοτικού περιεχομένου ο τίτλος «επενδύσεις» είναι τελείως άπατηλός γιατί καλύπτει και πολλές μη παραγωγικές δαπάνες, όπως συντηρήσεις ή διορθώσεις έτοιμων έργων, δαπάνες για εκπαιδευτικούς και ύγειονομικούς σκοπούς, που τις έκάλυπτε παλαιότερα ο τακτικός προϋπολογισμός, για να φαίνεται σήμερα αυτός ίσοσκελισμένος, ενώ δεν περιέχει παρά στρατιωτικές δαπάνες και μισθολόγια. Στις επενδύσεις επίσης καταλογίζονται τὰ άδικαιολόγητα και δαπανηρά κτίρια του λεγομένου Πενταγώνου⁷⁵. Από τις φειτεινές δημόσιες επενδύσεις μόνο το 1/3 είναι πραγματικά παραγωγικές κι' έτσι εξηγούνται ή στασιμότητα και ο μαρasmus τής οικονομίας μας.

Ακόμα ένα μεγάλο μέρος τών λεγομένων επενδύσεων άφορα μικρά τοπικά έργα που γίνονται κάτω από την πίεση και προς θεραπεία κομματικών άναγκών. Έτσι επέρχεται διασκορπισμός μικροκονδυλίων σε έργα μη βασικά για την οικονομική ανάπτυξη και ματαιώνονται τὰ βασικότερα έργα. Τέλος και τὰ κονδύλια που κακώς βέβαια χαρακτηρίζονται σαν επενδύσεις αλλά πάντως ύπηρετούν κοινωνικούς σκοπούς συμπίεζονται κάθε χρόνο. Έτσι τὰ κονδύλια για την παιδεία περιορίσθηκαν από 49,5 έκ. το 1953 — 54 σε 47,9 το 1954 — 55 και για την πρόνοια από 74,7 σε 68,2.

Δυσανάλογη είναι και ή κατανομή τών περιορισμένων αυτών επενδύσεων. Έτσι ενώ ή άγροτική μας οικονομία άπασχολεί το 63%⁷⁶ του πληθυσμού, συμβάλει κατά 83%⁷⁶ στις έξαγωγές και παράγει το 40%⁷⁶ του έθνικού εισοδήματος, μόνο το 25%⁷⁶ τών επενδύσεων τών έτών 1948 — 54 διατέθηκαν στην γεωργία⁷⁶. Οί επενδύσεις στην άγροτική οικονομία από 472

72. «Ελευθερία», ειδικό φύλλο 4-1-56, άνασκοπήσεως 1956.

73. Γ. Παπανδρέου, Πρακτικά Βουλής 5 'Απριλίου 1956.

74. Γ. Καρτάλης, Πρακτικά Βουλής 3 'Ιουλίου 1956.

75. «Οίκον. Ταχυδρόμος» 12 'Ιουλίου 1956.

76. «Εκθεσις 'Ιεζεκιήλ, κ'ελα 'Αγροτική 'Επιθεώρησις» Δεκέμβριος 1954.

έκατ. δραχ. τὸ 1954 κατέβηκαν σὲ 445 τὸ 1955 καὶ ὄχι μόνον δὲν ἀρκοῦν διὰ τὴν ἀπλὴν ἀνανέωσιν τοῦ ὑπάρχοντος μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἀλλὰ οὕτε καὶ διὰ τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ ἀποτελοῦν τροχοπέδην εἰς βάρος τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας»⁷⁷.

Ἡ χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ποῦ ἀποτελεῖ σημαντικὸ παράγοντα σχετικὰ μὲ τὸ ὕψος τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων παρουσιάζει τὴν ἀκόλουθον δυσαναλογία. Μεταξὺ 1952 — 56, ἐνῶ ἡ χρηματοδότησις αὐξήθηκε συνολικὰ κατὰ 68%)⁷⁸, ἡ χρηματοδότησις τῆς γεωργίας αὐξήθηκε μόνον κατὰ 50%)⁷⁹ καὶ τῆς βιομηχανίας κατὰ 138%)⁷⁸. Τέλος ἐνῶ μεταξὺ 1952 — 1956 τὸ ἔθνικὸ εἰσόδημα ἀνέβηκε μόνον κατὰ 30%)⁸⁰ ἡ χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ἀνέβηκε μόνον κατὰ 10%)⁸⁰ ἀφήνοντας ἀκάλυπτες ἀνάγκες 20%)⁷⁹.

Στὸν τομέα τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων ποῦ δὲν ὑπῆρξεν ἰκανὴ ἢ κυβερνησις νὰ τὸν κινητοποιήσῃ καὶ νὰ τὸν προσανατολίσῃ πρὸς παραγωγικώτερες τοποθετήσεις, τὸ 54%)⁸⁰ τῶν ἐπενδύσεων κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἔχει γίνεαι σὲ πολυτελεῖς ἰδιωτικὰ κατοικίες καὶ εἶναι καταναλωτικῆς καὶ ὄχι παραγωγικῆς χαρακτῆρος. Συνολικὰ ἀπὸ τὸ 1946 — 1954 ἀνεγέρθησαν 42,26 ἑκατ. μ³ ὄγκου οἰκοδομῶν καὶ ἐπενδύθησαν σ' αὐτὰς 8.938 ἑκατ. δραχ., πρᾶγμα ποῦ σημαίνει ἀναλογία 40%)⁸⁰ πᾶν στίς ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου⁸⁰. Σήμερα καὶ στὸν τομέα αὐτὸ παρατηρεῖται μιὰ κάμψις, προσφέρονται πρὸς πώλησιν ἀδιάθετα 1500 διαμερίσματα καὶ προβλέπεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς θ' αὐξηθῇ σημαντικὰ μὲ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἑκατοντάδων πολυτελῶν πολυκατοικιῶν. Ἡ προοπτικὴ αὐτὴ θέτει πρόβλημα ἀπασχολήσεως τῶν 50.000 οἰκοδομῶν ποῦ ἤδη ἀπασχολοῦνται στὴν ἀνέγερσιν πολυκατοικιῶν⁸¹.

Πρέπει ἐδῶ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἕνα μέρος, ποῦ δύσκολο εἶναι νὰ προσδιορισθῇ, τῶν τοποθετήσεων σὲ ἀκίνητα, δὲν καλύπτει ἀνάγκες αὐτοσυντήσεως, ἀλλὰ τοποθετήσεις γιὰ τὴν πραγματοποίησιν εἰσοδημάτων. Καὶ τὸ καθαρὸ εἰσόδημα τῶν νεοδητῶν ἀκινήτων κυμαίνεται μεταξὺ 9 - 13%)⁸⁰. Προτιμοῦν ὅμως οἱ ἀποταμιευταὶ τίς τοποθετήσεις αὐτὰς γιατί, παρὰ τὸ ἀβέβαιο καὶ ἀπώτερο ἐνδεχόμενον ἐνὸς ἐνοικιοστατοῦ τίς θεωροῦν ἀσφαλέστερες. Ἔτσι ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ ὑψηλοὶ ἰδιωτικοὶ τόκοι δὲν ἀνταποκρίνονται στὴν ὀριακὴ ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ καλύπτουν κατὰ τὸ σημαντικώτερό τους ποσοστὸ ἀσφάλιστρο ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἀπωλείας τῆς ἀπαιτήσεως καθὼς καὶ ἀπὸ τοσούτων κινδύνους γεννᾷ ἡ οἰκονομικὴ ἀστάθεια. Εἶναι σαφὲς λοιπὸν ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη στὴν οἰκονομικὴ σταθερότητα, ποῦ μόνον ἡ σταθερὴ ἐφαρμογὴ ἐνὸς ἀξιολόγου προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐπενδύσεων, ἀπασχολήσεως καὶ ἐλέγχου τῶν τιμῶν μπορεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ, θὰ ἀποδεσμεύσῃ ἀπὸ τὸν ἐξωτραπεζικὸ τοκισμὸ καὶ θὰ στρέψῃ πρὸς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις τὴν ἀποθησαυρισμένη ἰδιωτικὴν ἀποταμίευσιν.

77. Ἐκθεσις τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς 1956 σελ. 12.

78. Γ. Καριῳάλης, Πρακτικὰ Γουλιῆς 3 Ἰουλίου 1956.

79. Γ. Μαῦρος Πρακτικὰ βουλῆς 3 " " "

80. «Ναυτεμπορικὴ» 16 Ἰουλίου 1956.

81. «Οἰκονομικὸς ταχυδρόμος», 12 Ἰουλίου 1956.

ρίχνοντας το ύψηλο επίπεδο τῶν ἐπιτοκίων (36 - 50%) τὸ χρόνο). Εἶναι φανερό ὅτι τὸ ὑψηλὸ ἐπίπεδο τοῦ ἰδιωτικοῦ τόκου ἀποτρέπει ἀπὸ τῆς παραγωγικῆς ἐπενδύσεως σημαντικό μέρος τῆς ἀποταμιεύσεως. Γιατὶ στὶς ἐπενδύσεις αὐτὲς ἡ ὀριακὴ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου εἶναι βέβαια μικρότερη ἀπὸ τὸ σημερινὸ ὕψος τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου. Ἀλλὰ εἶναι νόμος τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης ὅτι κανεὶς δὲν ἐπενδύει τὸ κεφάλαιό του ἂν πρόκειται ν' ἀποκομίσῃ εἰσόδημα μικρότερο ἀπὸ τὸν τόκο τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ.

4. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

19. Ἐνα τελευταῖο μεγάλο καὶ ἀντιφατικὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομίας μας εἶναι τὸ ἐφαρμοζόμενο ἀπὸ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τοῦ 1953 καὶ δῶ, σύστημα τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν.

Οἱ σχέσεις τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς τῆς εἰσαγωγῆς φέρουν καὶ πάλι τὴν Ἑλλάδα στὴν κατώτατη κλίμακα. Ἐτσι στὴ Γερμανία οἱ ἐξαγωγῆς καλύπτουν τὰ 114%) τῶν εἰσαγωγῶν. στὴ Γαλλία τὰ 98%)⁸², στὴ Μεγάλη Βρεταννία τὰ 81%)⁸³, στὴ Γιουγκοσλαβία τὰ 71%)⁸³, στὴν Τουρκία τὰ 70%)⁸³, στὴν Ἰταλία τὰ 68%)⁸³ καὶ σὲ μᾶς μόνο τὰ 50%)⁸³.

Πιὸ συγκεκριμένα τὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιό μας παρουσιάζει τὴν ἀκόλουθη κίνηση σὲ χιλιάδες δολλάρια κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια.

Ἔτος	Ἐξαγωγῆς	Εἰσαγωγῆς	Ἐλλειμμα
1951	102.316	—	—
1952	115.013	283.306	168.293
1953	134.112	245.863	111.751
1954	161.011	324.387	141.376
1955	206.338	374.244	166.734
1956*	218.000	390.000	172.000 ⁸³ .

Ὅπως εἶδαμε. οἱ μὴ παραγωγικῆς ὑψηλῆς στρατιωτικῆς δαπάνης καὶ οἱ πληθωρικῆς — γιὰτὶ δὲν ἀνταποκρίνονται σὲ αὐξηση τῆς παραγωγῆς — δραχμῆς μὲ τῆς ὁποῖες ἀγοράζουμε καὶ ἀποθεματοποιούμε ἀχρησιμοποίητο τὸ συνάλλαγμα τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας, τῶν ἔργων ὑποδομῆς τοῦ NATO καὶ τῶν ὑπερποντίων παραγγελιῶν, καθὼς καὶ τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ, δημιουργοῦν μιὰ πληθώρα δραχμῶν ἀπὸ τὸ ἐκδοτικὸ πρόνομιο, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ὠθήσουν πρὸς τὰ πάνω τῆς τιμῆς, ἐνῶ συγχρόνως δημιουργοῦν ὑψηλὰ ἀχρησιμοποίητα συναλλαγματικὰ ἀποθέματα. Ἐτσι σήμερα τὸ κάλυμμα φτάνει στὰ 120%) τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας χωρὶς ὥστόσο αὐτὴ νὰ παύη νὰ εἶναι πληθωρικὴ. Τὴν κατάστασι αὐτὴ ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ἔκρινε ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀντιμετώπισῃ ἄλλοιῶς παρὰ μὲ τὴν

⁸² Ἄ. Ἀγγελόπουλος Νέα οἰκονομία, Ἀπρίλιος 1956.

* Πιθανὴ διαμόρφωσις μὲ βάση προσωρινὰ στοιχεία.

⁸³ Δελτίον Τραπεζῆς Ἑλλάδος, Ἀπρίλιος 1956.

ἀπεριορίστη ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν καὶ μάλιστα μὲ τὴ διευκόλυνσὴ τῆς, ὥστε νὰ ξεοδεύεται τὸ ὑπερβολικὸ ἀπόθεμα τοῦ συναλλάγματος καὶ μὲ τὴ διάθεση τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων στὴν ἀγορὰ νὰ ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὴν κυκλοφορία οἱ δραχμές. Γι' αὐτὸ καὶ εὐνοοῦνται οἱ ἀμέτρητες εἰσαγωγῆς εἰδῶν πολυτελείας, ποὺ ἀποτελοῦν ἀδικαιολόγητη κοινωνικὴ καὶ ἔθνικὴ σπατάλη. Τὴ διέξοδο αὐτὴ προτιμᾷ ἡ κυβέρνησις γιατί δὲν θέλει οὔτε τὸ μεγάλο εἰσόδημα γὰ φορολογίση, ἀναρροφώντας ἔτσι δραχμές καὶ χρηματοδοτώντας τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη οὔτε γενναία πολιτικὴ παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, ἀπασχολήσεως καὶ τιμῶν ν' ἀσκήση, οὔτε νὰ περικόψη ἀποφασιστικὰ μὲ πνεῦμα οἰκονομίας, ὅλες τὶς ἀντιπαραγωγικὰς δαπάνες τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ νὰ τὶς στρέψη στὸν ἔθνικὸ δρόμο τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, οὔτε ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ θανάσιμο ἐναγκαλισμὸ τῆς στρατιωτικῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας, τῶν ἔργων τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῶν ὑπερποντίων παραγγελιῶν ποὺ καὶ οἱ τρεῖς γεννοὺν πληθωρικὰς δραχμές. Ἀκόμα, ὑπόδουλη στὴ θεωρία τοῦ οἰκονομικοῦ φιλευθερισμοῦ, ἀντὶ ν' ἀσκήση μιὰ πολιτικὴ τιμῶν βρίσκει ὅτι «ἡ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν θεμελιοῦ αὐτόματον ἔλεγχον τῶν τιμῶν τῶν ἐγχωρίων βιομηχανικῶν προϊόντων (δηλ. ἀνταγωνίζεται τὴν ἑλληνικὴ παραγωγή) καὶ προστατεύει οὕτω τὴν κατανάλωσιν⁸⁴».

Ἐπίσης ἡ κυβέρνησις στὸ πενταετὲς πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως 1955 — 59 ποὺ ὑπέβαλε στὴν ὁμάδα ἐμπειρογνομόνων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως Νοτίου Εὐρώπης τοῦ ΟΗΕ, διακηρύσσει ὅτι «ἡ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν θὰ διατηρηθῇ διότι ἀποτελεῖ ἀσφαλιστικὴν δικλῆδα πρὸς ἐξισορρόμησιν μεταξὺ ζητήσεως καὶ προσφορᾶς χρηματικῶν μέσων. Ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ ἐφαρμόσῃ ἐλέγχους πρὸς περιορισμὸν τῆς καταναλώσεως καὶ διοχέτευσιν μέρους τοῦ ἠξυημένου εἰσοδήματος πρὸς ἐπενδύσεις⁸⁵». Πρωτιμᾷ δηλ. τὴ διασπάθισι πρὸς καταναλωτικὸς σκοπούς, ἀπὸ τὴν παραγωγικὴ ἐπένδυση γιὰ νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο ὅπου ἔχει περιοχθῇ ἀπὸ τὴν ἀντίθετη πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους γενικὴ καὶ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς.

Ὅμως δὲν παρουσιάζει μόνον αὐτὰ τὰ προσωρινὰ καὶ ἐπιφανειακά, τεχνικῆς νομισματικῆς τάξεως, πλεονεκτήματα ποὺ βλέπει ἡ κυβέρνησις, ἡ πολιτικὴ τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν.

Πρῶτα· πρῶτα δημιουργεῖ σοβαρὸ ἀνταγωνισμὸ στὴν ἐγχώρια ἀγροτικὴ καὶ βιομηχανικὴ παραγωγή καὶ προκαλεῖ τὴν κάμψη τῆς. Ἔτσι κατὰ τὸ ἔτος 1955 — 56 οἱ ἀθρόες εἰσαγωγῆς 400 ἑκατομμ. δολλαρίων προκάλεσαν μείωσι τοῦ γενικοῦ δείκτου ἀγροτικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ 4%) καὶ εἰδικὰ τῆς κλωστοῦφαντουργίας κατὰ 12%) αὐξάνοντας συγχρόνως τὴν ἀνεργία καὶ τὴν ὑποαπασχόληση. Δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία βέβαια ὅτι ὀρισμένες ἀπὸ τὶς βιομηχανίες μας εἶναι παρασιτικὲς καὶ δασομβιώτες καὶ πρέπει νὰ ἐκλείψουν. Ὅπως ὅμως ὀρθὰ ἔχει παρατηρηθῇ «ἂν ἡ κυβέρνησις πιστεύῃ ὅτι συμφέρει ἡ ἐπιβίωσις μόνον ἐκείνων τῶν βιο-

84. Κ. Καραμανλῆς, Προγραμματικὰ Δηλώσεις Πρακτικὰ βουλῆς, 4 Ἀπριλίου 1956.

85. Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος, 12 Ἰουλίου 1956.

μηχανιών αί όποια παράγουν εις χαμηλόν κόστος, ή όρθή αύτή πολιτική δέν δύναται νά εφαρμοσθή έν μιá νυκτι άλλά βαθμηδόν και βάσει σχεδίου άναπτύξεως και συγχρονισμού τών ύφισταμένων βιομηχανιών, τασομένης εις αυτάς εύλόγου προθεσμίας πρós έπίτευξιν χαμηλού κόστους»⁸⁶.

Έξ άλλου τό έπισφαλές και έλλειμματικότατο έμπορικό ίσοζύγιο κάνει φανερά άσύνετη πράξη τή διασπάθισιν του συναλλαγματικού άποθέματος μέ τήν έλευθερία τών εισαγωγών. «Άφαιρεί και έγχωριους πόρους από τήν χρησιμοποίησιν των εις επενδύσεις και συνάλλαγμα διά τόν τεχνικόν έξοπισμόν τής χώρας»⁸⁷.

Η σωστή άντιμετώπισις του προβλήματος τών εισαγωγών βρίσκεται στα άκόλουθα τέσσερα σημεία.

α) Κανεις περιορισμός για τήν εισαγωγή τεχνικού έξοπλισμού προορισμένου για τήν εφαρμογή ένός σχεδίου οικονομικής άναπτύξεως τής χώρας.

β) Έλευθερία εισαγωγών ειδών πλατειάς λαϊκής καταναλώσεως και πρώτης ανάγκης, που δέν παράγονται στη χώρα ή παράγονται σε ποσότητες που δέν καλύπτουν τίς καταναλωτικές άντάγκες και μέχρι του σημείου ώστε αυτές νά καλυφθούν.

γ) Μετρημένη υπέρβασις του όριου αυτού μόνο για ρυθμιστική έπίδραση πάνω στις τιμές, σε περίπτωση άχαλίνωτης άντιιμμητικής κερδοσκοπίας τών έγχωριων παραγωγών, που θα θέλανε νά έπαφεληθούν από τους ποσοτικούς περιορισμούς.

δ) Αύστηροι περιορισμοί στις εισαγωγές ειδών πολυτελείας που νά φτάνουν, για όρισμένα άπ' αυτά, έως τήν πλήρη άπαγόρευση.

5. ΟΙ ΛΕΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

20. Άνασκοπήσαμε σε άδρες γραμμές τό σύνολο τών οικονομικών προβλημάτων του έλληνικού λαού. Είδαμε ότι ένώ υπάρχουν πλούσιοι άνάξιστοι φυσικοί πόροι, άνθρσπνο δυναμικό και δυνατότητες άμεσης και έπιτυχούς άντιμετωπίσεως και λύσεως τών προβλημάτων αυτών ή βαθύτατα άντιλαϊκή γενική και οικονομική πολιτική τής κυβερνήσεως, ύποτελοϋς στον ξένο παράγοντα και ύπηρετικής μιáς συγγιής πλουτοκρατίας καθορίζει τή στασιμότητα και τό μαρσαμό τής οικονομίας, τήν έξαθλίωση και τή δυστυχία του λαού. Η καθολική κρίσις που άγκαλιάζει όλα τά στρώματα τής έλληνικής κοινωνίας άποτελεί τό ύπόβαθρο και δίνει τή δυνατότητα για τή λαϊκή ένότητα στον άγώνα για τήν έπίλυση τών άμέσων οικονομικών προβλημάτων του λαού.

Γιά τό σκοπό αυτό ο έλληνικός λαός δέν έπαψε ν' άγωνίζεται. Στην πάλη για τήν έπίλυση τών προβλημάτων του πραγματοποιεί παντού, στην

86. Γ. Μαύρος, Πρακτικά βουλής 4', π4ίλιου 1956.

87. Γ. καρτάλης πρακτικά βουλής 5', απριλίου 1956.

πόλη και στην Ύταιρω. στο συνεταιρισμό, στο εργοστάσιο ή στο δημόσιο γραφείο την πλατύτερη λαϊκή ένότητα, ανεξάρτητα από την πολιτική ένταξη των αγωνιζομένων.

Ο αντιλαϊκός συναγεμικός είχε χαρακτηρίσει όλες τις κατακτήσεις μακρότατης, επί δεκάδες χρόνια, πάλης των εργαζομένων, σαν καρκινώματα και προχώρησε μεθοδικά στο ξήλωμά τους, στην απογύμνωση των εργαζομένων, στην ένταση της έκμεταλλεύσεώς τους.

Για την αντιμετώπιση της επιθέσεως αυτής οι αγώνες των εργαζομένων παρά τα κατασταλτικά μέτρα του αστυνομικού κράτους, παρά την έλλειψη συμπαροστώσεως, εκ μέρους των ήγεσιών τους, που συχνά κρατούν στάση άνοικτα έχθρική, ευρύνονται, επεκτείνονται, αγκαλιάζουν πλατύτερα στρώματα, ανεβαίνουν ποιοτικά, παίρνουν μαχητικό αντικυβερνητικό χαρακτήρα. Στην πορεία των αγώνων αυτών, οι εργαζόμενοι πραγματοποιούν την ένότητά τους, αρχικά κατά κλάδους και ύστερα σε ευρύτερες ομάδες και ενώσεις.

Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι στους αγώνες αυτούς ο ρόλος της ΕΔΑ και των στελεχών της δεν υπήρξε έως σήμερα όσο θάπρεπε αποφασιστικός. Έπρεπε τους αγώνες αυτούς να τους βοηθήσει αποτελεσματικότερα και να μπορή να τους συντονίση. Ο περιορισμένος ρόλος μας σημαίνει ή ότι δεν μελετάμε και δεν κατέχουμε τα προβλήματα που απασχολούν τον κλάδο μας, την περιοχή μας, τα διάφορα στρώματα γενικά, ή ότι οι οργανώσεις της ΕΔΑ είναι αδύνατες, χωρίς πείρα και χωρίς στενούς δεσμούς με τους εργαζομένους. Όπως είναι φανερό, η αδυναμία αυτή πρέπει να ξεπερασθή αποφασιστικά το συντομότερο.

Ίδου τώρα χαρακτηριστικά μιὰ εικόνα των αγώνων των εργαζομένων, από την εποχή της ιδρύσεως της ΕΔΑ κι' έδω :

Έτος	Άπεργίες	Άριθμ. άπεργών	ώρες άπεργίας
1952	195	153.026	1.616.495
1953	198	85.108	953.238
1954	172	49.307	312.173
1955	210	50.242	553.028
Ιανουάριος 1956	41	24.552	213.944 ^(*)

Δηλ. μέσα σε 4 χρόνια υπήρξαν 3.648.877 ώρες άπεργίας που ίσοδυναμούν με 456.109 εργάσιμες ήμέρες (8ωρα) ή 1.571 έτη εργασίας.

Χαρακτηριστικές είναι οι είκοσι 24ωρες άπεργίες των τροχιοδρομικών μέσα στο 1956, ή πορεία πείνης των 2.000 εισπρακτόρων και οδηγών λεωφορείων Πειραιώς, οι άπεργίες των κεραμοπλινθουργών έναντιον της θελήσεως της ήγεσίας τους, των χαλυβουργών Πειραιώς, ή 48ωρη πανελλαδική άπεργία του Ίουλιου 1953.

Το περασμένο Σοββατοκύριακο είχαμε μέσα σε μιὰ μέρα τις ακόλουθες αγωνιστικές έκδηλώσεις: 24ωρη άπεργία στο αερίοφως, Συγκέντρωσις 2.000 άρτεργατών στον Πειραιά. Συγκέντρωσις των εισπρακτόρων λεω-

88. Μηνιαίον Στατιστικόν Δελτίον της Έθνικης Στατιστ. Ύπηρεσίας, Άπρίλιος 1956.

φορείων. Συγκέντρωσις τῶν οἰκοδόμων στήν Νέα Ἰωνία. Ἀπεργία τῶν ξενοδοχοῦπαλλήλων.

Χθές πραγματοποιήθηκε δῖωρη στάσις ἐργασίας σέ ὅλες τίς Τράπεζες, τίς ἐταιρίες πετρελαίου, στούς Ἑλλ. Ἡλεκτρικούς Σιδηροδρόμους, στήν Πάουερ, στόν ΟΤΕ κτλ. γιά τήν περιφρούρηση τῶν ἀσφαλιστικῶν τους Ταμείων (89).

Ὅρισμένες ἀπεργίες εἶχαν σαφῶς πολιτικές ἐπιδιώξεις, ὅπως ἡ 24ωρη ἀπεργία τῶν ὑποδηματεργατῶν τόν Ἰούνιον 1955 γιά τήν ἀπόλυση τῶν συλληφθέντων συνδικαλιστῶν καί ἡ ἀπεργία πείνης τῶν νοσηλευομένων ἀσφαλισμένων φυματικῶν γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀντιπροέδρου των.

Δέν ἔμειναν πίσω στήν πάλη γιά τά προβλήματά τους οἱ ἐπαγγελματίες καί οἱ βιοτέχνες. Στίς 8 Μαρτίου 1955, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐνοικιοστασίου κλείνουν σέ ὀλόκληρη τήν Ἑλλάδα τά καταστήματά τους καί στίς 27 Μαΐου 1955 ὀργανώνουν τήν ἐξέγερσή τους ἐναντίον τοῦ ἐνιαίου φόρου(90). Στήν πάλη αὕτη 250 χιλ. βιοτέχνες καί ἐπαγγελματίες κινητοποιοῦνται σ' ὀλόκληρη τήν χώρα.

Ἀπό τοὺς πολλούς, ἐπίμονους καί ἀποφασιστικούς ἀγῶνες πάλι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀγῶνες μέσα σ' ἓνα πλατύτατο πνεῦμα ἐνότητας γιά τή διεκδίκηση λύσεως στά προβλήματά των εἶναι ἀξιοσημειώμενη εἰδικά ἡ ἑμαδική παραίτησις τῶν 4.100 καθηγητῶν καθῶς καί ἡ πρὶν ἀπό 10 ἡμέρες πανελλαδική 48ωρη ἀπεργία τῶν ἐφοριακῶν, ταμειακῶν καί τελωνειακῶν ὑπαλλήλων, μέ συμμετοχή 9.000, δηλ. καθολική σ' ὀλόκληρη τή χώρα.

Πλατύτατη ἐπίσης ὑπῆρξεν ἡ ἐνότητα τῶν ἀγῶνων τῶν ἀγροτῶν ἀνεξάρτητα ἀπό τά φρονήματά τους. Συναγερμικοί καί δημοκρατικοί μαζί ἀδελφωμένοι διεκδίκησαν τά δίκαιά τους κατορθώνοντας νά κινητοποιοῦν κατά περιοχὴ καί ὅλες τίς ἄλλες μαζικές ὀργανώσεις, δήμους, κοινότητες, συνεταιρισμούς. Ἀξιόλογα δείγματα τῆς ἐνότητας αὐτῆς εἶναι τά δυὸ μεγάλα μαχητικά συλλαλητήρια στό Ἡράκλειο τῆς Κρήτης καί τὸ πανθεσσαλικὸ συνέδριο τῶν Τρικάλων.

Συλλαμβάνοντας τὸ πολιτικὸ νόημα τῶν ὀικονομικῶν ἀγῶνων των οἱ καπνοπαραγωγοὶ τοῦ Δοξάτου τηλεγραφοῦν στίς 20 Μαρτίου 1955 ὅτι ἡ ἀνάμιξις τῶν Ἀμερικανῶν συμβούλων εἶναι ἀπαράδεκτοι γιὰτί «οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ἀνταγωνιστές μας».

Στήν Ἀξιούπολη τὸν περασμένο Ἰούλιο οἱ ἀγρότες μέ τὸ δήμαρχο τους ἐπὶ κεφαλῆς φράζουν τή σιδηροδρομικὴ γραμμὴ μέ τά κάρρα τους. Στὴ Θεσσαλονίκη, στὴ Λάρισα, στὰ Χανιά, στήν Πελοπόννησο, σταφιδοπαραγωγοί, αἰτοπαραγωγοὶ διεξάγουν μέ καθολικὴ ἐνότητα τοὺς ἀγῶνες γιά τά προβλήματά τους. Στίς κινητοποιήσεις, τά συλλαλητήρια, τά συνέδρια τῆς τελευταίας διετίας παίρνουν μέρος 450 χιλ. ἀγρότες.

Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ τῶν ἐργαζομένων διεξάγονται τίς πρὸς πολλές φορές ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς ἡγεσίας τῆς ἐργατικῆς τάξεως καί τῶν διορι-

89. Ἔλευθερία, 14 Ἰουλίου 1956.

90. Ἔλευθερία, Ἀνασκόπησις τοῦ 1956, εἰδικὸ φύλλο 4 Ἰανουαρίου 1956.

σμένων από την κυβέρνηση σε αντικατάστασιν των αίρετων, μελών των διοικήσεων των συνεταιρισμών και των δευτεροβαθμίων συνεταιριστικών οργανώσεων των άγροτων.

Ἡ άνοιχτή κυβερνητική επέμβασις στοὺς συνεταιρισμοὺς, ἡ παρέμβασις τοῦ άστυνομικοῦ μηχανισμοῦ στὰ συνδικάτα, ποὺ φτάνει μέχρις έκτοπίσεως τῶν έκλεγομένων στίς διοικήσεις τῶν σωματείων, κέντρων καὶ δημοσπονδιῶν, ὅταν αὐτοὶ δὲν εἶναι άρεστοὶ στὸν έργοδοτικὸ κόσμον καὶ στοὺς έκπροσώπους του καὶ τέλος τὸ άντισυνταγματικὸ καὶ άντιδημοκρατικὸ καταστατικὸ τῆς ΓΣΕΕ καὶ τῶν Ἐργατικῶν Κέντρων καὶ Ὁμοσπονδιῶν ποὺ έπιτρέπει τίς διαγραφές ατόμων, σωματείων ἢ δευτεροβαθμίων ένώσεων ὅταν δὲν εἶναι άρεστοὶ στῆ γραμματεία τῆς ΓΣΕΕ κι' έτσι έξασφαλίζει άνεξέλεγκτη μονιμότητα καὶ Ισοβιότητα στῆν ἡγεσία τῆς έργατικῆς τάξεως εἶναι τὰ μέσα ποὺ μεταχειρίζεται ἡ ὀλιγαρχία καὶ οἱ πράκτορές της γιὰ νὰ ματαιώσουν ἢ νὰ δυσχεράνουν τοὺς άγῶνες τῶν έργαζομένων.

Ἄλλὰ τὰ συστήματα αὐτὰ εἶναι άντισυνταγματικά. Καταλύουν τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι ποὺ περιεχόμενὸ του έχει οἱ συνδικαλισμένοι έργάτες καὶ ὑπάλληλοι νὰ εκλέγουν τὴν ἡγεσία τους κι' ὄχι ἡ ἡγεσία νὰ εκλέγῃ ποιοὶ έργαζόμενοι καὶ ποιά σωματεία εἶναι δεκτὰ στίς ὀργανώσεις τῆς έργατικῆς τάξεως καὶ στὰ κατὰ τόπους έργατικὰ κέντρα.

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ δημιουργηθῆ ἡ πιὸ ἔπλατειά ένότητα στῆν πάλη έναντίον τῶν διαγραφῶν, καθὼς αντίστοιχα κι' έναντίον τῶν επέμβάσεων τοῦ κράτους στοὺς άγροτικούς συνεταιρισμοὺς γιὰ τὴν αντικατάστασιν εκλεγμένων συμβούλων.

Εἰδικὰ ὡς πρὸς τὰ συνδικάτα, οἱ αὐθαίρετες διαγραφές καὶ ἡ καταπάτησις τοῦ δικαιώματος τῶν έργοζομένων νὰ εκλέγουν καὶ νὰ έλέγχουν τίς διοικήσεις των δημιουργεῖ μερικές φορές τὸν πειρασμὸ νὰ καταφύγουν στῆν εύκολη λύση, νὰ θεωροῦν σὰν μοιραία καὶ άναπότρεπτη τὴ διάσπασιν, νὰ χάνουν τὴν έμπιστοσύνη τους στῆν άποτελεσματικότητα τοῦ άγῶνα γιὰ τὴν ένότητα. Ἡ ένότητα ὅμως μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ πάνω στῆ βάση τῆς πάλης ὅλων ὅσοι αντίθενται στὸ καθεστῶς τῶν διαγραφῶν καὶ στίς άντιδημοκρατικές διατάξεις τῶν καταστατικῶν καὶ θέλουν νὰ παλαίψουν γιὰ τὴν επανέγγραφῆ τῶν διαγραμμένων καὶ τὴν κατάργησιν τῶν διαγραφῶν.

Ἡ έξασφάλισις τῆς δημοκρατικῆς διοικήσεως στὰ συνδικάτα καὶ στοὺς συνεταιρισμοὺς δίνει ὄπλα γιὰ τὴν παραπέρα ένότητα τῶν έργαζομένων στῆν πάλη γιὰ τὴν επίλυση τῶν οικονομικῶν των προβλημάτων.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ πάλη γιὰ τὴ δημοκρατία, ἡ πάλη γιὰ τὴν έλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι εἶναι πάλη γιὰ τὸ ψῆμί.

Μὲ τὴ συναίσθησιν γιὰ τὸ δικαίον τῶν αἰτημάτων του καὶ γιὰ τὴ δυνατότητα τῆς Ικανοποιητικῆς επίλυσεως των, ὁ έργαζόμενος Ἑλληνικὸς Λαὸς θὰ σφυρηλατήσῃ άκόμα πιὸ άκατάλυτα τὴν ένότητά του στῆν πάλη γιὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ δικαιώματος νὰ ζῆσῃ, νὰ έργασθῆ, νὰ προκόψῃ, νὰ εὐημερήσῃ. Γιὰ τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς τοὺς βαθύτατα εθνικοὺς θὰ δώσῃ άποφασιστικοὺς άγῶνες. Καὶ θὰ νικήσῃ.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

(Εισήγησις στήν Α' Πανελλαδική Συνδιάσκεψη τῆς
Ε. Δ. Α. τοῦ κ. Ν. Κισίικη, μέλους τῆς Δ. Ε. τῆς
Ε. Δ. Α., Βουλευτοῦ Ἀθηνῶν

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΟ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Πολύ θλιβερή εἶναι ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζει ἡ Ἑλλάς στό πλαίσιο τῆς ἀνασυγκροτήσεως δώδεκα χρόνια ὕστερα ἀπό τήν ἀπελευθέρωση, ἄν καί εἶχε γίνει τόση ἐργασία σέ θαυμαστό συντονισμό μεταξύ οἰκονομολόγων καί τεχνικῶν στά χρόνια τῆς κατοχῆς, ἐργασία πού συνεχίσθηκε ὡς σήμερα ἀπό πολλοὺς ἐξ ἐκείνων πού ἦσαν σέ θέση νά μελετήσουν καί νά ὑποδείξουν τή λύση στά προβλήματα τῆς ἀνασυγκροτήσεως.

Δέν μᾶς χάριζαν ἐπιστημονικές, πολιτικές ἢ κοινωνικές ἀντιλήψεις. Ὑποδείξαμε τήν ἀνάγκη μετασχηματισμοῦ τῆς οἰκονομίας μας, τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν μας πηγῶν, τῶν καταπληκτικῶν πλουσιῶν καί ἐκλεκτῶν σέ ποιότητα, δημιουργήσαμε σχεδόν ὁμόφωνη κοινή, τεχνική τουλάχιστον, γνώμη, τήν ὁποία ἠκολούθησαν οἱ δημοκρατικές λαϊκές μάξες, ἀπό τήν ὁποίαν ὅμως ἀπεμακρόνησαν σιγά· σιγά μερικοί οἰκονομικοί ἐπιστήμονες ὅσοι τουλάχιστον ἦσαν τοποθετημένοι στά πλαίσια τῶν ξένων ἀντιλήψεων. Τό τεράστιο ἐρωτηματικό γιά τή βιωσιμότητα τῆς Ἑλλάδος δέν βρῆκε πάντα τήν ἐνθουσιώδη καταφατική ἀπάντησή σέ ὀρισμένους οἰκονομολόγους καί πολιτικούς. Οἰκονομικός πού πρὶν ἀπό λίγα χρόνια προπαγάνδιζε τὸν ἐνεργειακὸ καί μεταλλευτικὸ πλοῦτο — δὲν ἐννοῶ αὐτὴ τὴ φορὰ μόνον τὸν κ. Βαρβαρέσο — μῆπκε στὴ διάθεση τῶν ἀρνητῶν τῆς βιωσιμότητος.

Ἡ τοποθέτηση αὐτῆ οικονομικῶν ἐπιστημῶν καὶ δημοσιολόγων ταυτιζομένη μετὰ τὴ λυσώδη ἀντίδραση τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς γιὰ τὴν ἐκβιομηχάνιση τῆς Ἑλλάδος εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα ἰὰ καταπλῆξη τὴ μόνη σωστὴ προσπάθεια γιὰ τὴν οικονομικὴ ἀνασυγκρότηση τοῦ τόπου, ἐκεῖνη ποῦ θὰ ἐβασίζετο στὴν ἀξιοποίηση τοῦ φυσικοῦ μας πλοῦτου.

Ἔτσι προέκυψε ἡ πολιτικὴ τῆς ἐπαιτείας, τῆς οικονομικῆς καὶ πολιτικῆς ὑποδουλώσεως, τῆς ἀναγκαστικῆς μας μονόπλευρης προσαρτήσεως σ' ἓνα στρατιωτικὸ συνασπισμὸ μετὰ ὅλες τὶς ἐξευτελιστικὰς διὰ τὸ ἔθνικὸ μας γόητρο συνέπειες, τὴν καταβράθρυνση τῶν ἔθνικῶν μας συμφερόντων καὶ τὴν ἀναστολὴ τῶν ἐλπίδων γιὰ ταχεῖαν οικονομικὴ ἀνόρθωση.

Σήμερα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσουμε πόσο βραδύς ἦταν ὁ ρυθμὸς τῆς ἀναπτύξεώς μας, συγκριτικὰ μετὰ ἄλλες χώρες, πόσο χαμηλὰ ἔμεινε τὸ ἔθνικὸ μας εἰσόδημα, πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἀνεργία καὶ ἡ ὑποαπασχόληση, ὅτι τεράστιες πλουτοπαραγωγικὰς πηγὲς μένουσιν ἀνεκμετάλλευτες, ὅτι συνεχίζονται ἀντιπαραγωγικὰς δαπάνες κάθε λογῆς μετὰ ἀποτέλεσμα τὴν συνεχῆ χειροτέρευση τοῦ βιοτικοῦ μας ἐπιπέδου.

Πρέπει ἰὰ σημειωθῆ ὅτι τὸ ἔθνικὸ μας εἰσόδημα, ἢ καλύτερα τὸ ἐτήσιο εἰσόδημα ποῦ ἀναλογεῖ σὲ κάθε Ἑλληνῶν, εἶναι σήμερον 190 δολλάρια, τὸ χαμηλότερον ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἐνῶ τοῦ Ἰταλοῦ εἶναι 422. Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον, τὸν καταστρεπτικὸν γιὰ τὴν ἡττηθεῖσα Ἰταλίαν, τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα τοῦ Ἰταλοῦ ἦταν μόνον 1,70 τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἐνῶ σήμερον χάρις στὴν ἀνασυγκρότηση καὶ τὴ δικὴ μας καθυστέρηση ἔγινε 2,20 τοῦ Ἑλλήνου. Τοῦ Γάλλου εἶναι 3,50 φορές, τοῦ Ἀμερικανοῦ 10 φορές μεγαλύτερον τοῦ δικοῦ μας.

ΚΑΜΨΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ τῆς Ἑλλάδος παρουσιάζει σημαντικὴ κάμψη σὲ σχέση μετὰ τὰ προηγούμενα χρόνια. Αὐτὰ ἀπαντοῦν οἱ στατιστικὰς κηρύγματα γιὰ τὴν ἐντατικὴν μας ἐκβιομηχάνιση. Περιττὸ ν' ἀναφέρω ὅτι ὅλες ἀνεξαιρέτως οἱ χώρες Δυτικῆς καὶ ἀνατολικῆς Εὐρώπης παρουσιάζουσιν σημαντικὴ αὔξησιν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ποῦ σὲ μερικὰς περιπτώσεις ἀνέρχεται σὲ μὲγαλον ποσοστὸ σὲ σχέση μετὰ τὰ προηγούμενα χρόνια καὶ τὸ περυσινὸ ἀκόμη.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀγωνίζεται γιὰ νὰ φθάσῃ τὴν προπολεμικὴν στάθμην διαβιώσεώς του χωρὶς ἀκόμη νὰ τὸ ἔχη κατορθώσει.

Ἄς μὴ μᾶς ἀπατοῦν τὰ φαινόμενα τῶν πολυκατοικιῶν, τῶν βιτριῶν, τῶν πολυτελῶν αὐτοκινήτων.

Ἐνας μικρὸς ἀριθμὸς Ἑλλήνων ὅσοι βρίσκονται κοντὰ στὶς βρῦσες τοῦ χρήματος, ὅσοι ἐκμεταλλεύονται τὴν ἀσύστολην ἐλευθερίαν τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἔχομε τὴ μεγαλύτερη ἐλευθερίαν μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης — δὲν ὑποστηρίζω τὴν δασμοβίωτην βιομηχανίαν, ἀλλὰ τὸν περιορισμὸν

των εξάλλων δαπανῶν τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας — ἔχουν ἀνεβάσει τὴν στάθμη τῆς ζωῆς των σὲ ἐπίπεδα πραγματικά σκανδαλώδη. Οἱ ἄλλοι Ἑλληνες πένονται. Ὅπωςδὴποτε οἱ διαπιστώσεις πού κάνουμε σήμερα εἶναι ἀνεργία, ὑποαπασχόληση τοῦ πληθυσμοῦ καὶ πληθωρικὲς πιέσεις μὲ ἀποτελεσματικὰ τὴν συνεχῆ ἄνοδο τοῦ τιμαρίθμου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπόρων πού καταπληκτικὰ αὐξάνει ἀποτελεῖ πολὺ ἐπικίνδυνο φαινόμενο.

Τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος εἶναι κατὰ κύριο λόγον πρόβλημα παραγωγῆς, βιομηχανικῆς καὶ γεωργικῆς, πρόβλημα αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ δικαιότερης κατανομῆς του. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ θὰ λυθῆ μὲ τὴν δημιουργία παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ δηλαδή τὴν ἐκβιομηχάνιση καὶ τίς ἐγγεῖους βελτιώσεις ἢ γενικώτερα τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἐδάφους, βοηθούμενο ἀπὸ ἄρτιο τεχνικὸ ἐξοπλισμὸ δηλαδή ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια, δρόμους, λιμάνια, μηχανήματα γεωργικὰ καὶ ἄλλα.

Πρέπει ν' ἀνατρέψουμε τὴν διάρθρωση τῆς οἰκονομίας μας καὶ ἀπὸ καθαρὰ γεωργικὴ νὰ τὴν κάνουμε καὶ βιομηχανικὴ χώρα.

Ἡ ὑποαπασχόληση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ θὰ θεραπευθῆ μὲ τὴν ἐκβιομηχάνιση. Καὶ ἡ Γιουγκοσλαβία ἦταν πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον καθαρὰ γεωργικὴ χώρα καὶ παρουσίαζε φαινόμενα ὑποαπασχολήσεως ἀνάλογα μὲ τὰ δικά μας. Ὅμως χάρις στὴν ἐκβιομηχάνιση ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἐλάττωθηκε κατὰ 21% μεταξύ 1950 καὶ 1954, ἐνῶ ὁ βιομηχανικὸς ὑπερδιπλασιάσθηκε.

Στὴν Ἑλλάδα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων στὴ βιομηχανία δὲν παρουσιάζει αὐξηση μεταξύ 1951 καὶ 1955 ἀλλ' ἐπικίνδυνη στασιμότητα, ἂν καὶ διαθέτουμε μορφωμένα στελέχη πού θὰ μπορούσαν νὰ εἰδικευθοῦν, νὰ δημιουργήσουν καὶ ν' ἀποτελέσουν ἐθνικὸ κεφάλαιο ἀνυπολόγιστης σημασίας.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς ἐλληνικῆς νοοτροπίας τῶν ἰθυνόντων πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκονομολόγων — ὅπως λόγου χάρι τοῦ κ. Ζολώτα — ὅτι παραβλέπουν τὴν ἀνάγκη συστηματικῆς προγραμματισμένης ἀνασυγκροτήσεως, τὴν ἀντιλαμβάνονται σὰν ἄθροισμα ἔργων χρησίμων ἴσως καθ' ἑαυτὰ, ἐξυπηρετούτων ἐνδεχομένως ὀρισμένες κοινωνικὲς ἀνάγκες τοῦ πληθυσμοῦ. ἄλλὰ χωρὶς ν' ἀποτελοῦν κλιμακωτὴ σχεδιοποιημένη ἀνασυγκρότηση μὲ σκοπὸ τὴν αὐξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Καὶ ὅμως σήμερα ὅλες οἱ χώρες, ὄχι μόνο τοῦ Ἀνατολικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ Δυτικοῦ κόσμου ρυθμίζουν τὴν πολιτικὴν τῶν ἐπενδύσεων ἐπὶ τῆς βάσει πολυετῶν σχεδίων μὲ σαφεῖς οἰκονομικὲς καὶ παραγωγικὲς ἐπιδιώξεις. Τὸ σχέδιον ἐντὸς τακτικῆς πολυετοῦς προθεσμίας ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο παράρτημα τῶν προϋπολογισμῶν τῶν διαφόρων κρατῶν.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Ζολώτα πρὸς τὴν νομισματικὴν ἐπιτροπὴν, οἱ προγραμματικὲς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, τὸ πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων

Ξεαγγελθέν πρόγραμμα τῶν ἐπενδύσεων, ἡ πολιτικὴ ἐξηλεκτρισμοῦ ποὺ εἰσηγείται ὁ κ. ὑπουργὸς βιομηχανίας εἰς τὸ γνωστὸν νομοθέτημα περὶ διανομῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, δὲν ἀποτελοῦν μέρη προγράμματος, τεχνικοοικονομικῆς ἀναπτύξεως μεγάλης πνοῆς καὶ μακροχρονίου ἐκτελέσεως.

Οἱ ξεαγγελθόμενες ἐπενδύσεις ἀποτελοῦν πίνακα ἔργων στερουμένων ὀργανικῆς συνδέσεως καὶ οἰκονομικῆς πειθαρχίας. Προωθοῦνται ἔργα σὰν τοῦ θερμικοῦ ἐργοστασίου Πτολεμαῖδος καὶ τοῦ Μέγδοβα, ἐπεδιώκεται νὰ ἐπεκταθῇ τὸ δίκτυον διανομῆς ἠλεκτρισμοῦ «μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου χωρίου» χωρὶς νὰ προγραμματίζεται παράλληλα καὶ ἡ ἐκβιομηχάνιση ποὺ πρέπει μαζὶ μὲ τὴν ἐξυπηρέτηση τῆς γεωργίας ν' ἀποτελοῦν τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας.

Ἡ βαρεῖα βιομηχανία, εἶναι πρὸ παντὸς ὁ μέγας ἠλεκτροβόρος καταναλωτῆς, δι' αὐτὸν γίνεται τὸ ἐθνικὸ δαπανηρὸ δίκτυο μεταφορᾶς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ὑψηλῆς τάσεως.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι κάποτε τὸ 1947 καὶ 1948, καταρτίσθηκαν πολυετῆ προγράμματα μὲ βάση τὸν φθηνὸν ἐξηλεκτρισμὸν καὶ τὴν μεγάλη, τὴν βαρεῖα ἐκβιομηχάνιση, ὅμως—καθὼς σᾶς εἶναι γνωστὸν ἀπὸ ἄλλην μου ὁμιλία—ἐγκατελείφθησαν ὕστερα ἀπὸ λυσσώδη ἀντίδραση τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ «θεωρητικοῦ» τῆς οἰκονομικῆς ἡττοπαθείας κ. Βαρβαρέσου.

Ἡ ἐγκατάλειψη αὐτὴ φαίνεται ὀριστική, γιατί ὕστερα ἀπὸ τὸν κ. Μαρκεζίνη, ποὺ ἔκανε τὴν τελευταία προσπάθεια στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖς τὸ 53, κανεὶς πιά ὑπουργὸς τοῦ συντονισμοῦ δὲν ξεαγγέλλει προγράμματα ἀνασυγκροτήσεως. Ἡ ἐγκατάλειψη αὐτὴ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κίνητρον ὑποτελείας καὶ τὴν ἀνάγκη προσαρμογῆς τῆς πολιτικῆς μας στὸ σημεῖο αὐτὸ στὶς διαθέσεις τῆς Ἀμερικῆς, πρέπει ν' ἀποδοθῇ καὶ στὸ γεγονὸς ὅτι δὲν εἶχε ἀφομοιωθῇ ἀπὸ τὸν πολιτικὸν μας κόσμον ἡ οὐσία τῶν προγραμμάτων καὶ ἡ σημασία τῆς βαρεῖας ἐκβιομηχανίσεως, ποὺ δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ συλλάβῃ τὰ δεδομένα τοῦ ἑλληνικοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος.

Ἐνα τέτοιο πολυετές σχέδιο ἀνασυγκροτήσεως εἶναι σήμερα δυνατὸ νὰ ἐφαρμοσθῇ, γιατί τὸ διεθνὲς κλίμα τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως ἀλλὰ καὶ οἱ ἀντιθέσεις τῶν μεγάλων εὐνοοῦν τὸν ἐφοδιασμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας διὰ κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν μὲ ἀνταλλαγὴν προϊόντων καὶ τὸν δανεισμὸν ἀπὸ περισσότερες χώρες. Ἡ προμήθεια κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν μὲ ἀντάλλαγμα τὰ ἑλληνικὰ προϊόντα θὰ ἦταν ἰδεώδης λύσης τοῦ προβλήματος τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας καὶ τῆς σταθερῆς τοποθετήσεως ἑλληνικῶν προϊόντων.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Όπωςδήποτε αποτελεί έθνικην ανάγκην ή θεμελίωση ενός πλήρους τεχνικού και οικονομικού σχεδίου με σαφώς καθορισμένους σκοπούς, σαφή χρονικά όρια και προπαντός έλληνικά κριτήρια.

“Η άνασυντόνιστη και άπρογραμματιστη εκτέλεση έργων και άν άκόμα έχη ως άποτέλεσμα μικρή αύξηση του έθνικου εισοδήματος, τó πραγματοποιεί τόσο σιγά ώστε ή μικρή αυτή αύξηση άπορροφάτε άπό τόν σύγχρονα αύξανόμενο πληθυσμό της Ελλάδος χωρίς να αφήση πλεόνασμα για άνύψωση του βιοτικου επιπέδου. “Αν μάλιστα συνεχισθ ή παρατηρουμένη βαθμιαία πτώση τών δαπανών επενδύσεων σε παραγωγικά έργα, ή κατάσταση θα είναι τραγική. Θά παραμείνουμε ή πιο ύποανεπτυγμένη χώρα της Εύρώπης και θα κατεβαίνουμε κάθε χρόνο περισσότερο.

“Αν υπήρχε συνείδηση του τραγικου άδιεξόδου στο όποιο φερόμεθα θα έπρεπε ένα πλήρες οικονομικό και τεχνικό σχέδιο ν’ άποτελέσει καταστατικό χάρτη που ν’ άποδεχθούν όλα τά κόμματα. Μία τέτοια ύπερκομματική πολιτική θα είχε σαν περιεχόμενο τόν προγραμματισμό έργων με προτεραιότητα τά άμέσως παραγωγικά, παράλληλα δέ την περικοπή τών μη παραγωγικών δαπανών.

“Αλλά τεχνικοοικονομική πολιτική σημαίνει ένεργειακή άξιοποίηση τών έγχωρίων πηγών — ύδατοπτώσεων και λιγνίτου — βαρεία βιομηχανία — ολοκληρωτική άξιοποίησή του έδάφους. “Υπάρχουν αυτή τη στιγμή άργουδες παραγωγικές δυνάμεις κολοσιαιές. “Υπάρχει όρυκτός και φυσικός πλούτος — δέν νομικά άναγκαίο να επαναλάβω ξσα για τόν μεταλλευτικό μας και ένεργειακό πλούτο και τις δυνατότητες ήλεκτρομεταλλουργικών βιομηχανιών άνέφερα σε γνωστή σας προηγούμενη όμιλία μου — και παράλληλα χιλιάδες άνέργων και ύποασχολαυμένων.

Σύγχυση σκοπών και επιδιώξεων χαρακτηρίζει την ελληνική πολιτική. Πωλούμε πολύτιμα σιδηρομεταλλεύματα, έκατομμύρια τόννους βωξίτων στο έξωτερικό αντί έξευτελιστικής τιμής, όταν ύπάρχη ήδη περίσσεια ήλεκτρικου ρεύματος και όταν με την κατασκευή του θερμικου έργοστασίου Πτολεμαΐδος και του ύδροηλεκτρικου του Μέγδοβα θα έχουμε κρίση ύπερπαραγωγής, έλλείψει καταναλωτών.

“Η κυβέρνηση Καραμανλή με τó ύποβληθέν νομοσχέδιον και ή ΔΕΗ με την ως τώρα δράση της, ύπόσχονται τόν έξηλεκτρισμό της χώρας. “Αλλά ή ανάπτυξη της ήλεκτρικης οικονομίας δέν πρέπει ν’ άποβλέπη μόνο ν στη κάλυψη οικιακών και βιοτεχνικών χρήσεων αλλά πρό παντός στην τροφοδότηση ήλεκτροβόρων βιομηχανιών, μεταλλουργικών και χημικών, δηλαδή της βαρείας βιομηχανίας.

Μόνον όταν ύπάρξη συνδυασμός τών μεγίστων καταναλωτών στις άγονες ώρες, όπως είναι οί μεταλλουργικές βιομηχανίες — που έχουν άναγκη πολλών έκατοντάδων έκατομμυρίων κιλοβατάρων τó χρόνο — και

έξασφαλίζουν σχεδόν σταθερή ισχύ δεκάδων χιλιάδων κιλοβάτ, με τις άγροτικές άνάγκες και τις οικιακές που περιορίζονται σε όρισμένες ώρες και δημιουργούν αιχμές στο διάγραμμα της καταναλώσεως, είναι δυνατό με τόν συγκερασμόν όλων αυτών τών άναγκών να καταρτίσουμε διαφορετικό τιμολόγιο και να χορηγήσουμε φθηνό ρεύμα στη βαρεία βιομηχανία—όσον άπαραίτητον για την επιβίωσή της—άλλά και για τις άλλες άνάγκες άγροτικές και οικιακές.

Σήμερα καθώς άνέφερα έχομεν περίσσεια ρεύματος. Συγκεκριμένα τα έργοστάσια Λούρου, Λάδωνος και Άλιβερίου έργάζονται με έλαττωμένη Ισχύ—κάτω της μισής—ένω του Άγρα εύρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση γιατί χρησιμοποεί 32 χιλ. Κw αντί τών 48 χιλιάδων Κw που διαθέτει έπειδι η τροφοδοτεί τη Θεσσαλονίκη, Σέρρες, Καβάλα και Δράμα. Έννοείται ότι η περίσσεια χάνεται άνεπιστρεπτι, έφ' όσον πρόκειται περι ύδροδυναμικών έγκαταστάσεων. Η όλη έγκατεστημένη Ισχύς είναι 175.000 Κw και με την έκτέλεση του θερμικού Πτολεμαΐδος και του ύδροδυναμικού Μέγδοβα θ' αύξηθί άκόμη κατά 1.500.000 Κw δηλ. θα διπλασιασθί σχεδόν. Έκτός του Άχελώου που επιτρέπει την έγκατάσταση Ισχύος άκόμα 1.800.000 Κw άλλά που πιθανόν να παραμείνη άνεκμετάλλετος για έλλειψη καταναλώσεως παρά τό γεγονός ότι η έκμετάλλευσή του θα είναι πολύ οικονομική, υπάρχουν πολλές άκόμη έγχώριες πηγές λιγνιτικές και ύδροδυναμικές παραγωγής ήλεκτρικής ένεργείας.

Άν μιλήσουμε περι ποσών ήλεκτρικής ένεργείας και όχι περι έγκατεστημένης Ισχύος, πράγμα που είναι σαφέστερο, τα ύδροδυναμικά έργοστάσια Λούρου, Άγρα και Λάδωνος που ήδη λειτουργούν, παράγουν 436, 000.000 ΩΧΒ (σύμφωνα με τους ύπολογισμούς της ΔΕΗ που δέν θεωρώ όμως άπόλυτα σωστούς) τό ύπό κατασκευήν ύδροδυναμικό Μέγδοβα άκόμη 265.000.000 ΩΧΒ, δηλαδή με τό τελευταίο θα φθάσωμε πιθανώς τα 700.000.000 ΩΧΒ, ό Άχελώος θα δώση άκόμη 750.000.000. Δηλαδή μαζί με τόν Άχελώο του όποιου την έκμετάλλευση δέν την βλέπω πολύ προσεχί, θα πλησιάσωμε τό 1.500.000.000 ένω είναι άπόλυτα έξηκριβαμένο ότι μπορούμε άσφαλώς να φθάσωμε τα 8.000.000.000 ΩΧΒ στο έγγύς μέλλον ή στα 12.000.000.000 με πλατύτερη προοπτική. Γενικά οί πολύ προσεχείς ύδροδυναμικές έκμεταλλεύσεις πρέπει να είναι οί άκόλουθες :

1. ΑΧΕΛΩΟΣ :

α) 1η βαθμής (Κρεμαστά) 180.000 ΧΒ 1.150.000.000 ΩΧΒ.

Άντί τών 750.000.000 που ύπολογίζει η ΔΕΗ.

β) 2α και 3η βαθμής (Πρεβέντζα—Καστράκι) 90.000 ΧΒ. 650.000.000 ΩΧΒ.

2. ΑΡΑΧΘΟΣ :

Έν συνδυασμῶ με ρύθμισιν διὰ της Λίμνης Ίωαννίνων 140.000 ΧΒ. 900.000.000 ΩΧΒ.

3. ΑΛΙΑΚΜΩΝ :

Ένδεχομένως 3 φράγματα :

200.000 ΧΒ. 1.700.000

610.000 ΧΒ. 4.400.000.000

ΩΧΒ

Τὰ θερμικά 'Αλιβερίου (600 έκ. ΩΧΒ) και Πτολεμαΐδος (485 έκ.) θά δώσουν μαζί ακόμη 1.085.000.000 ΩΧΒ.

Αυτά κατά πρόσφατες ασφαλείς μελέτες. Στην κατοχή είχαμε πιδό περιορισμένους όρίζοντες, μιλούσαμε μόνο για 5 — 6 δισεκατομμύρια κιλοβατώρας, αλλά είχαμε μεγαλύτερη αισιοδοξία για τη χρησιμοποίηση του τεράστιου αυτού ενεργειακού πλούτου.

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

Νομίζω ότι δέν πρέπει σήμερα να έκταθω περισσότερο στο πρόβλημα της ενεργειακής αξιοποίησews και του έξηλεκτρισμού της χώρας. 'Αλλά είναι ανάγκη να τονίσω τη σημασία που έχει ή παροχή φθηνού βιομηχανικού και άγροτικού ρεύματος στην ύπαιθρο πρός καταπολέμησης της άστυφιλίας. Πολλές βιομηχανίες έφυγαν από την έπαρχία και ήλθαν εις την Πρωτεύουσαν διότι έδω έχουν έξασφαλίσει φτηνό βιομηχανικό ρεύμα. 'Η άστυφιλία δέν είναι αποτέλεσμα του φθηνού φωτιστικού ρεύματος, αλλά του φθηνού βιομηχανικού ρεύματος. Πρέπει αυτό καθώς και φτηνό άγροτικό να δώσουμε στην ύπαιθρο. Μόνο έτσι θα βοηθήσουμε την ύποαναπτυσσόμενη της διανομής της ήλεκτρικής ενεργείας» όταν γίνει νόμος του Κράτους, παρά τη δήλωση του 'Υπουργού ότι θα φέρη το ήλεκτρικό ρεύμα «μέχρι και του τελευταίου χωρίου» δέν πρόκειται να συντελέση ούσιωδως στην ανάπτυξη της γεωργικής και βιομηχανικής παραγωγής και στη βελτίωση των άθλιων συνθηκών της ύπαιθρου, διότι αποβλέπει κατά κύριο λόγο εις τόν φωτισμόν και παραμελεί τους άλλους σκοπούς, που είναι οι πρωτεύοντες, τη βιομηχανία και τις γεωργικές ανάγκες.

'Αλλ' άς έλθωμεν τώρα στην εξέταση του άλλου παράγοντος της άνασυγκροτήσews, τὰ παραγωγικά και τὰ έγγειοβελτιωτικά έργα, που έχουν ως σκοπόν την ολοκληρωτικήν αξιοποίηση του έδάφους για την ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής και την αύξηση του γεωργικού εισοδήματος.

Με τόν όρο (BONIFIKΑ INTEGRALÉ) ολοκληρωτική αξιοποίηση έννοουμε τη σχεδιοποιημένη, τη συστηματοποιημένη, έκτέλεση έργων κάθε λογής, καθώς και τη λήψη όλων των μέτρων που αποβλέπουν στην ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής για την ύψωση του βιοτικού επιπέδου του άγροτικού πληθυσμού και για τη δημιουργία δυνατότητας πυκνώσεως αυτού.

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἐδάφους εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ τὰ ἀπλᾶ ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔχουν πὸ περιορισμένες ἐπιδιώξεις γιατί δὲν ἀποτελοῦν μέρος γενικοῦ σχεδίου. Ἄλλο ἀπλῆ βελτίωση τῶν ὑδατικῶν συνθηκῶν μιᾶς περιοχῆς γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοπικῶν ἔργων καὶ ἄλλο ἢ ἐπιδίωξη τῆς ἐφαρμογῆς ἐνὸς γενικοῦ σχεδίου γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, γιὰ τὴ ριζικὴ αὔξησιν τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, μὲ τὴ συντονισμένη ἐκτέλεση ἔργων ἐγγείου βελτιώσεως τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μέρος μιᾶς γενικώτερης καθολικῆς προσπάθειας. Τὰ ἔργα αὐτὰ δὲν εἶναι μόνο γεωργικῆς ὑδραυλικῆς ἀλλὰ καὶ ἀγροτικῆς ὁδοποιίας, ἀγροτικῆς ὑδρεύσεως καὶ οἰκισμῶν, ἐκχερῶσεως, ἰσοπεδώσεως, ἔργα βιομηχανοποιήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

Λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψει μας :

α) Τὰ ἀποχετευτικὰ καὶ ἀποστραγγιστικὰ ἔργα μὲ τὰ ὁποῖα προστατεύουμε ἀπὸ τὴν πλημμύρας τῶν ὀμβρίων ὑδάτων τὴν γεωργικὴν μας ἐκτάσει, καὶ ἐξυγιαίνουμε τὸ ἔδαφος καὶ ὑπέδαφος σπὸ τὴν περίσσεια ὕγρασία ἢ ὁποῖα εἶναι καταστροφικὴ γιὰ τὴν καλλιέργειαν, γιατί πνίγει τοὺς σπόρους καὶ τὴν ρίζαν τῶν καλλιεργουμένων φυτῶν καὶ δένδρων, καὶ γιατί εὐνοεῖ τὴν κρυπτογαμικὴν ἀρρώσθειαν.

β) Τὰ ἀντιδιαβρωτικὰ ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα προστατεύουμε τὸ ἐθνικὸ ἔδαφος ἀπὸ τὴν διαβρώσει τῶν ραγδαίως κατερχομένων ὀμβρίων ὑδάτων, ρυάκων καὶ χειμάρρων.

γ) Τὰ ἔργα μεταπλάσεως καὶ ἰσοπεδώσεως ἐδαφῶν τὰ ὁποῖα εὐνοοῦν τὴν ὀμοιόμορφη ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ τὴν ἀξιοποίηση ἐδαφῶν πού σήμερον κρίνονται ἀκατάλληλα γιὰ τὴν γεωργίαν (ἀλατοῦχα κλπ.).

δ) Τὴν βαθειᾶν ἀρόσει, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐπιδιώκουμε συνθέτους γεωργικοὺς σκοποὺς.

ε) Τὴν βελτίωσιν τῶν βοσκοτόπων, μὲ ἐκθαμνώσεις, ἀποπετρώσεις κλπ.

στ) Τὰ μικροαρδευτικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὴν μὲ φυσικὴν ῥοὴν ἢ μὲ μηχανικὰ μέσα ἀντλήσιν καὶ χρησιμοποίησιν τοῦ νεροῦ τῶν πηγῶν, λιμνῶν, ποταμῶν καὶ φρεατίων καὶ ἀρτεσιανῶν ὀριζόντων γιὰ ἀρδευσιν τῶν καλλιεργειῶν μας. Καὶ

ζ) Τὴν ὕδατοδεξαμενῆν, πού κτίζουμε στὴν βουνώδει καὶ ὀρεινῆς περιοχῆς μὲ σκοπὸ τὴν ἀξιοποίησιν στὴν θερινῆς περιόδου τεραστίων ἐκτάσεων, ἀναξιοποιήτων σήμερον, ἐπειδὴ τὰ ζῶα δὲ βρίσκουν νερὸ νὰ πιοῦν.

Ἡ ὀικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ σημασία τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων γιὰ τὴν ἀγροτικὴ καὶ ἐθνικὴν μας ὀικονομίαν εἶναι τεράστια, μπορεῖ δὲ ἐνδεικτικῶς νὰ ἀξιολογηθῆ καὶ μόνον :

α). Ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα χωριὸν ἢ ἀγροτικὴν περιοχὴν, στὴν ὁποῖαν οἱ παράγοντες ἔδαφος καὶ νερὸν νὰ μπορῆν νὰ

λεχθή ότι έχουν αξιοποιηθεί με την έννοια που διαγράψαμε σε όφελος της γεωργικής και κτηνοτροφικής μας ανάπτυξεως.

β) "Ότι μόνον με μιὰ καλή αποστράγγιση τῶν ἐδαφῶν τῶν καμπῶν καὶ τῶν κοιλάδων ποῦ ὑποφέρουν (πάνω ἀπὸ 12 ἑκατ. στρέμματα) γιατί τὰ νερά εἶναι ἀσύδοτα, μπορούμε νὰ ἐπιτύχουμε αὐξηση τῶν ἀποδόσεων τῶν φυτῶν ἀπὸ 57% ἕως 119%.

γ) "Ότι στὴν Ἑλλάδα ἐνῶ τὸ μέσον εἰσόδημα ἀπὸ κάθε ἀρδευόμενο στρέμμα (μελέται ἐπίσημοι, Ἀγροτικὴ Οἰκονομία) ὑπολογίζεται σὲ 1165 δραχ. γιὰ τὰ ξερικὰ ἐδάφη κυμαίνεται γύρω στὶς 350 δραχμὲς τὸ στρέμμα καὶ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἀπὸ 2.800.000 στρ. ποῦ σήμερα ἀρδεύουμε, κατὰ τίς μελέτες ποῦ ἔχουν ὡς τώρα γίνεαι, μπορούμε νὰ φθάσουμε νὰ ἀρδεύουμε τὰ 8.800.000 στρέμματα.

Μὲ τὴν ἐκτέλεση τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων καὶ μόνον μπορούμε νὰ ὑπερτριπλασιάσουμε τὸ ἐκ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας εἰσόδημα.

Εἶναι τῆς μόδας σήμερα νὰ μιᾶν ὅλοι γιὰ ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα. Ὡστόσο στὴν πράξη πολλὰ λέγονται καὶ ἐγκαινιάζονται διαρκῶς, ἀλλὰ ἐλάχιστα γίνονται. Γιατί τὸ κράτος μας εἶναι ἀνέτοιμο ἰδεολογικὰ καὶ ὀργανοτεχνικὰ νὰ ἀντιμετώπιση τὸ θέμα στὴ ρίζα του, ὕστερον ὡς πρὸς τοῦτο καὶ τῶν φεουδαρχικῶν Κρατῶν ἀκόμη τοῦ περασμένου αἰῶνα, τὰ ὁποῖα, τὰ ἀποχετευτικὰ, ἀποστραγγιστικὰ καὶ ἀρδευτικὰ ἔργα, τὰ εἶχαν στὴν πρώτη γραμμῇ, παρὰ τὰ καθυστερημένα τεχνικὰ μέσα (τσαπί λιογάρι).

Γιατί οἱ Κοινότητες ἔχουν χάσει τὴν ἐσωτερικὴ τους δυναμικότητα, γιατί ἔχουν στερηθεῖ τῆς οἰκονομικῆς καὶ διοικητικῆς ἀνεξαρτησίας τους.

Γιατί οἱ Συνεταιρισμοὶ ὡς θεσμός, ἔχουν νὰ ἀντιπαλαίσουν μὲ τὴν δυσμενῆ μεταχείρισή τους ἀπὸ τὸ Κράτος, τὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα καὶ τίς ὀργανώσεις τῆς ἀνταγωνιστικῆς οἰκονομίας.

Γιατί οἱ πολυπληθεῖς ὀργανισμοὶ καὶ οἱ ὑπηρεσίες ποῦ εἶναι ἐγκατεσπαρμένες σ' ὅλα τὰ κύρια Ὑπουργεῖα καὶ ποῦ ἀσχολοῦνται σήμερα μὲ τὴν μελέτη καὶ ἐκτέλεση ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων, φέρνουν μιὰ πλήρη σύγχυση στὴν ὑπόθεση αὐτῇ, ἀκόμα καὶ στὸ στάδιο τῆς μελέτης, ἢ ὁποῖα ἔχει γίνεαι ἢ κύρια ἀπασχόλησή τους ὡς τώρα.

ΤΑ ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Ἡ πραγματοποίηση τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων ποῦ θὰ ἐξασφαλίση στὸν ὑποαπασχολούμενο ἀγροτικὸ πληθυσμὸ μας δουλειὰ κατὰ τὸ στάδιο τῆς ἐκτελέσεως, ποῦ θὰ δώσει ἔδαφος γεωργικῶς κατάλληλο καὶ πολὺτιμο νερὸ ἀρδευτικὸ, μὲ τὰ ὁποῖα ἐξασφαλισμένα, μπορούμε νὰ καλλιεργοῦμε τὰ πιὸ ποικίλα καὶ πολὺτιμα οἰκονομικῶς φυτὰ ποῦ εὐνοοῦνται ἀπὸ τὸ κλίμα μας, ἀπαιτεῖ:

Βασικὰ τὴν πίστη τοῦ Κράτους στὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ της σημασία γιατί μόνον τὸ Κράτος μπορεῖ:

Νά διαθέση τὰ οικονομικά καὶ τεχνικά μέσα ποὺ εἶναι ἀναγκαῖα.
Νά ἐξασφαλίσῃ τὴν ὀργανωτικὴ καὶ διοικητικὴ πλευρὰ τῆς ἐκτε-
λέσεως τῶν ἔργων.

Νά ἐξασφαλίσῃ τὴν ὀργανωτικὴ συνεργασία τῶν Κοινοτήτων, τῶν
Συνεταιρισμῶν, τῶν Ὀργανώσεων, τῶν τεχνικῶν ἐπιστημόνων καὶ πρὸ
πάντων τοῦ ἴδιου τοῦ ἀγροτικοῦ καὶ λοιποῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ

Μὲ λόγια, μὲ ἀγγαρεῖες, ὑποχρεωτικὴ ἐργασία, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ
στρατοῦ, ὅπως προγραμματίζει ἡ Κυβέρνηση καὶ διαταγές, δὲ λύεται
ἕνα τόσο μεγάλο ζήτημα. Χρειαζέται πρόγραμμα, οικονομικά μέτρα καὶ
ὀργάνωση καὶ συμμετοχὴ ὄλων στὴν ἐφαρμογὴ του.

Τέτοια ἔργα εἶναι δύσκολο νὰ πραγματοποιηθοῦν ἀπὸ τὸν ἀγρο-
τικὸ πληθυσμὸ, μάλιστα ὅταν ἀφοροῦν ἐκτεταμένες περιοχές. Πρέπει
τὸ Κράτος ν' ἀναλάβῃ τὶς δαπάνες καὶ τὴ διεύθυνση γιὰ τὴν πλήρη ἀ-
ξιοποίηση τοῦ ἐδάφους, βοηθούμενο ὁμως ἀπὸ τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ
κατὰ τρόπο συγχρονισμένο καὶ συντονισμένο.

Φυσικά τὸ σχέδιο τῆς ὀλοκληρωτικῆς ἀξιοποιήσεως περιλαμβάνει
πρὸ παντὸς τὰ μεγάλα ὕδραυλικά ἔργα ποὺ ἔχουν σκοπὸ νὰ βελτιώ-
σουν τὶς γεωργικὲς συνθήκες, ν' ἀποτρέψουν τοπικὲς ἢ γενικώτερες πλημ-
μύρες, νὰ δημιουργήσουν ἀρδεύσεις ποὺ τετραπλασιάζουν τὴν παραγω-
γὴ, γενικά νὰ ρυθμίσουν τὴ δίαίτα τῶν νερῶν ποὺ δὲν ὑπάρχουν ὅπου
χρειαζόνται ἐνῶ σαπίζουν ἄλλες ἐκτάσεις. Αὐτὲς ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ
ἀποστραγγιστικά ἔργα.

Ἡ ὀλοκληρωτικὴ γεωργικὴ ἀξιοποίηση, ὅπως εἶναι καὶ ἡ ἀξιοποί-
ηση τοῦ ὀρυκτοῦ πλοῦτου μὲ τὴν ἐκβιομηχάνιση, δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ
συστηματικὴ ἐπίδωξη τῶν ἐλληνικῶν κυβερνήσεων. Ἐγιναν πολλὰ με-
γάλα ὕδραυλικά ἔργα, ὁμως ἐξετελέσθησαν συμπτωματικά, χωρὶς συν-
τονισμό τῶν γεωργικῶν καὶ ὕδροδυναμικῶν σκοπῶν, πρὸ παντὸς δὲν δό-
θηκε συνέχεια στὴ δημιουργηθεῖσα βελτίωση τῶν ἐδαφῶν, ὥστε νὰ προ-
κύψῃ ὀλοκληρωτικὴ ἢ ὠφέλεια καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ μέγιστο τῆς γεωρ-
γικῆς παραγωγῆς. Ἡ συνέχεια αὐτὴ ἔπρεπε ν' ἀφορᾷ τὶς πάσης φύσεως
ἐκχερῶσεις, τὶς ἰσοπεδώσεις, τὰ ἀντιδιαβρωτικὰ ἔργα, τὶς μεταπλάσεις
τῶν ἐδαφῶν, τὴν ἐξυγίανση τῶν παθογενῶν ἐδαφῶν, τὰ ἔργα ἀγροτικῆς
συγκοινωνίας, ἀγροτικοῦ οἰκισμοῦ, ὕδρευσεως καὶ υγείας, τὴν ἀνάπτυξη
τῶν γεωργικῶν βιομηχανιῶν ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν ἀξιοποίηση
τῶν γεωργικῶν προϊόντων, τὴν βελτίωση τῆς ποιότητος αὐτῶν καὶ τὴ
συντήρησή τους κλπ.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Θὰ ἀναπτύξω κυρίως τὴ σημασία καὶ θὰ προβῶ σὲ μερικὲς δια-
πιστώσεις σχετικὰ μὲ τὰ ὕδραυλικά ἔργα ποὺ ἀποβλέπουν στὴν ρύθμι-
ση τῶν σχέσεων ὕδατος καὶ ἐδάφους, ἥτοι ἀφ' ἑνὸς στὴν ἀποτροπὴ τῆς
καταστρεπτικῆς ἐνέργειας τῶν ὑδάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου στὴν ἐπωφελεῖ

χρησιμοποίηση αὐτῶν πρὸς αὐξηση τῆς γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι :

"Ἔργα πεδιάδων, δηλαδή ἀντιπλημμυρικά, ἀποξηραντικά, ἀποστραγγιστικά, ἀρδευτικά.

"Ἔργα στὰ βουνά, δηλαδή τακτοποιήσεως τῶν ὄρεινῶν λεκανῶν ἀπορροῆς.

Αὐτὰ εἶναι τὰ κυρίως παραγωγικά, ἐπὶ πλέον ὅμως ἔχουμε :

"Ἔργα ὑδροηλεκτρικά τοῦ ταυτόχρονα χρησιμεύουν καὶ γιὰ ἀντιπλημμυρική προστασία καὶ τὴν ἀρδευση.

Παραλείπω τὰ δευτερεύοντα, ὅπως τὰ ἔργα ὑδρεύσεων καὶ ἐξυγιάνσεων.

Δίδω μερικοὺς ἀριθμοὺς προερχομένους ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ τοῦ ἀποτελοῦν τὰ δεδομένα τοῦ ἑλληνικοῦ γεωργικοῦ προβλήματος.

"Ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχεται σὲ 132.498.000 στρέμματα, τοῦ κατανέμονται ὡς ἑξῆς :

1) Γεωργικὲς ἐκτάσεις	33.389 000	δηλ. 25,2%
2) Δάση	19.200.000	» 14,5%
3) Βοσκότοποι	31.625.000	» 24,7%
4) Ἄγροιο ἐκτάσεις	48.284.000	» 35,6%

(σὲ παλαιότερη ὄμιλία μου εἶχα ἀναφέρει τὸ ποσοστὸ 6,8% γιὰ τὶς ἄγονες ἐκτάσεις. Ἐννοοῦσα τότε μόνο τὶς γυνῆς λόγῳ ὕψους βουνοκορφῆς ἢ τὶς σκεπασμένες μὲ χιόνια γιὰτὶ ἔκανα σύγκριση μὲ τὴν Ἑλβετία)

"Ο πληθυσμὸς εἶναι 7.900.000 ἀπὸ τὸν ὁποῖο οἱ 4.855.000 ἀγρότες (τὸ 61% αὐτοὶ τοῦ ἐκμεταλλεύονται γεωργικά τὰ 33.389.000 στρέμματα δηλ. τὰ 25,2% τῆς ὅλικῆς ἐκτάσεως.

"Ἡ ἀναλογία τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἐπὶ τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως ἀνὰ τετραγωνικὸ χιλιόμετρο εἶναι στὴν Ἑλλάδα καὶ σὲ ἄλλες χῶρες :

Ἑλλάς	143	ἀγρότες
Βουλγαρία	118	»
Γιουγκοσλαβία	114	»
Ρουμανία	97	»
Ἰταλία	90	»
Οὐγγαρία	72	»
Γερμανία	52	»
Γαλλία	48	»
Η.Π.Α.	17	»
Καναδάς	11	»

"Ἡ καλλιεργουμένη ἔκταση κατ' ἄτομον ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι :

Ἑλλάς	6,2	στρέμματα
Οὐγγαρία	11,7	»
Ρουμανία	9,8	»
Γερμανία	14	»
Ἄγγλία	21,4	»
Η.Π.Α.	68,1	»

Ἡ ἔκταση τῶν 33.389.000 στρέμ. ποῦ καλλιεργεῖται κατανέμεται περίπου σέ ἕνα ἑκατομμύριο γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεις, κατατασσόμενες στίς ἀκόλουθες κατηγορίες :

Ἀνεπαρκῆς ἰδιοκτησία 1 — 10 στρέμματα 38,35%.

Πολύ μικρῆ ἰδιοκτησία 11 — 30 στρέμματα 33,50%.

Μικρῆ ἰδιοκτησία 31 — 100 στρέμματα 24,0%.

Μέση ἰδιοκτησία 101 — 1000 στρέμματα 4%.

Μεγάλῃ ἰδιοκτησία ἄνω τῶν 1000 στρεμμάτων 0,15%.

Δηλαδή πᾶνω ἀπό 71% τῶν γεωργικῶν μας ἐπιχειρήσεων μπαίνουν στήν κατηγορία τῆς πολὺ μικρῆς καί ἀνεπαρκοῦς ἰδιοκτησίας.

Ἀπό τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀγροτική μας οἰκονομία φανερώνει δύο βασικά μειονεκτήματα 1) ἀγροτικὸ ὑπερπληθυσμὸ καί 2) ἀνεπάρκεια γεωργικοῦ κλήρου.

Θεραπεία στίς κακῆς αὐτῆς συνθήκες θὰ φέρῃ ἡ ἐκβιομηχάνισις τῆς ὑπαίθρου. Αὐτὴ θὰ ἐλαττώσῃ τὸν πληθωρικὸ ἀγροτικὸ πληθυσμὸ ὅπως ἔγινε στῆ Γιουγκοσλαβία ποῦ παρουσίαζε ἀνάλογα νοσηρὰ φαινόμενα πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο.

Ἀλλὰ ἡ μειονεκτικὴ θέση τῆς γεωργίας μας χειροτερεῖ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι δὲν ἔγιναν ἀρκετὰ ἔργα βελτιώσεως τῶν ὑδατικῶν συνθηκῶν, δηλαδή αὐτὰ ποῦ ἀναφέραμε παραπάνω στίς πεδιάδες καί στὰ βουνά, ἀποστραγγιστικά, ξηραντικά, ἀντιπλημμυρικά, ἀρδευτικά, διευθετήσεως τῶν λεκανῶν ἀπορροῆς.

Οἱ κακῆς αὐτῆς συνθήκες ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ὑποασχόληση τῶν ἐργατικῶν χειρῶν στίς περισσότερες περιοχές.

Τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα τοῦ Ἑλλήνου ἀγρότου εἶναι τόσο χαμηλὸ ὥστε αὐτὸς καί ἡ φαμίλια του ὑποσιτίζονται καί γυμνητεῖται.

Ἐπὶ τοῦτο ὑπάρχει λοιπὸν στὴν Ἑλλάδα δημογραφικὸ πρόβλημα ὀξυτάτης μορφῆς ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης δυσαναλογίας πληθυσμοῦ καί παραγωγικοῦ ἐδάφους.

Πιστεύω ἐν τούτοις ὅτι ἂν ἐπιδιωχθῇ σύντονα ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἐδάφους γιὰ τὴν ὁποία μίλησα, παρὰ τὴν στενότητα τοῦ ἐδαφικοῦ μας χώρου, τὴ χαμηλὴ παραγωγικότητα τῶν γαιῶν μας καί τὴν ἀύξηση τοῦ πληθυσμοῦ μας, μποροῦμε νὰ διπλασιάσουμε τίς δυνατότητες τῆς ἐλληνικῆς γεωργίας, νὰ ἀυξήσουμε σημαντικὰ τῆς καλλιεργούμενες σήμερα ἐκτάσεις, νὰ ὑψώσουμε τὴ γεωργικὴ καί κτηνοτροφικὴ μας παραγωγή.

Πρέπει ὁμως νὰ συνεχισθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν μεγάλων καί μικρῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων μὲ γοργότερο ρυθμὸ, Ἀπὸ τὸ 1932 ἄρχισε ἡ ἐκτέλεσις τῶν μεγάλων ὑδραυλικῶν ἔργων. Ἐως τὸ 1940 τὰ ἔργα αὐτὰ ἀπέδωσαν στὴν καλλιέργεια 850.000 στρέμματα νέες γαῖες καί ἐπροστάτευσαν ἀπὸ τίς πλημμύρες 2.000.000 στρέμματα. Ἐγιναν καί ἀρδευτικά σὲ ἔκταση 150.000 στρεμμάτων. Τὰ ἔργα αὐτὰ προωθήθηκαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησις τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Μετὰ τὸν πόλεμο συνεχίσθησαν τὰ ἔργα αὐτὰ μὲ τὰ ἐξῆς νέα ἀποτελέσματα.

Προστατευθέντα από των πλημμυρών στρέμματα 1.360.000.

Νέες γαίες στρέμματα 1.110.000.

Άρδευτικά έργα στρέμματα 400.000.

Βέβαια όλα αυτά τὰ έργα απέδωσαν, όμως έγιναν τόσο καθυστερημένα, τόσο σιγά ώστε τὸ ἔθνικο εισόδημα κατὰ κεφαλὴν ἐλάχιστα ἠσθάνθη τὴν ἐπιρροήν τους. Ἡ αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ ἀπερρόφησε πολὺ γρήγορα τὴ σχετικὴ αὔξηση καὶ σήμερα ὁ ἀγροτικὸς κόσμος εἶναι περισσότερο ἀπαθλιωμένος παρά ποτέ.

Ἐκτός τούτου ἡ συντήρηση τῶν ἔργων ἔχει σὲ τέτοιο σημεῖο ἀμειληθεῖ ὥστε πολὺ γρήγορα οἱ ἐκτάσεις θὰ ἐπανεέλθουν στὴν προτέραν κατάστασιν. Τὸ ζήτημα τῆς συντηρήσεως τῶν ἔργων εἶναι σοβαρώτατο. Ἄν δὲν ἀντιμετωπισθῇ ἔγκαιρα καὶ ἀποτελεσματικά, ὅλα τὰ κατασκευασθέντα ἔργα θὰ ἀχρηστευθοῦν.

Ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ γίνῃ ἡ διαπίστωση ὅτι ἡ θέση τῆς γεωργίας μας ἔχει ἐπιδεινωθῇ τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπὸ πολλοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἄλλοι ἄρμοδιώτεροι ἀπὸ μένα θὰ ἀναπτύξουν, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ ἔργα βελτιώσεως τῶν ὑδατικῶν συνθηκῶν εἶναι ἀνεπαρκῆ καὶ σιγά σιγά ἀχρηστεύονται.

Τὸ γεωργικὸ εισόδημα τοῦ Ἑλληνος ἀγρότου εἶναι καὶ σήμερα χαμηλότερο ἀπὸ ποτέ. Ὁ ἀγρότης δὲν μπορεῖ νὰ προμηθευθῇ τὰ πιδάρατα γιὰ τὸ σπιτικό του, γιὰ τὸ ντύσιμό του καὶ τὴν οἰκογενεῖά του.

Πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐγκληματικὸ ἓνα Κράτος ποῦ ἀνέχεται τέτοια κατάστασις τοῦ ἀγροτικοῦ του πληθυσμοῦ.

Προβάλλει ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ταχύτερης ἐκτελέσεως ἔργων γιὰ τὴ δημιουργία νέων καλλιεργησίμων γαιῶν καὶ προπαντὸς ἔργων ἀρδευτικῶν.

Τὰ κυριώτερα ἀρδευτικὰ ἔργα ποῦ πρέπει νὰ ἐκτελεσθοῦν εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

Πεδιάς	Ἔβρου	στρέμματα	400.000
»	Νέστου	»	200.000
»	Σερρών Δράμας	»	720.000
»	Θεσσαλονίκης	»	1.000.000
»	Καλαμών	»	55.000
»	Ἀχέροντος	»	60.000
»	Ἄρτης	»	160.000
»	Ἀχελώου	»	350.000
»	Σπερχειοῦ	»	85.000
»	Κωπαΐδος	»	50.000
»	Λαρίσης—Καρδίσης—Τρικάλων	»	390.000
»	Διαφόρων	»	100.000
		»	3.630.000

Ἄν ἐξασφαλισθῇ ἡ συστηματικὴ ἄρδευσις τῶν ἐκτάσεων αὐτῶν θὰ ἀποκτηθῇ σημαντικὴ ἐπαύξηση τῆς παραγωγῆς.

Τὰ συμπεράσματα τῆς ἐισηγήσεώς μου εἶναι :

1) Ἀξιοποίηση τῶν ἐγχωρίων πηγῶν ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας, δηλαδὴ τῶν ὑδατοπτώσεων καὶ τῶν λιγνιτῶν στὸ μέγιστο βαθμὸ.

2) Βαρειὰ βιομηχανία καὶ κλιμακωτὴ, προγραμματισμένη, σχεδιοποιημένη συνέχισή της ἀπὸ τίς βαρύτερες μεταλλουργικῆς καὶ χημικῆς τῶν μέσων παραγωγῆς, ὡς τίς ἐλαφρότερες τῶν μέσων καταναλώσεως με βάσει τὸν ἔθνικο μεταλλευτικὸ πλοῦτο.

3) Ὀλοκληρατικὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἐδάφους με τὴν ἐκτέλεση μεγάλων καὶ μικρῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων καὶ ὅλων τῶν ἄλλων συμ-

παρομαρτούντων έργων που αναφέραμε, αποτελούν τους τρεις μεγάλους συντελεστές της ανασυγκροτήσεως. Πρέπει και οι τρεις αυτοί συντελεστές να αναπτυχθούν παράλληλα και συντονιστικά με βάση ένα πολύχρονο σχέδιο. Χρειάζονται βέβαια οικονομικά μέσα πολύ μεγάλα για να εφαρμοσθῆ. Πρέπει να είμαστε ελκρινείς. Δεν μπορεί να βρεθούν μόνο με αύξησιν των επενδύσεων για παραγωγικές δαπάνες κατ' την ελάττωσιν των μη παραγωγικών. Αυτό επιβάλλεται να γίνῃ ὅπως δῆποτε. Ἄλλὰ ἐπὶ πλέον χρειαζόμαστε ἐξωτερικὴ βοήθεια πού θά μπορούσε νὰ δοθῆ σάν μακροπρόθεσμο δάνειο καί σάν χορήγησιν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, ἀδέσμευτα ἀπὸ κάθε πολιτικὴ ὑποχρέωσιν, με βάση τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐλληνικῶν προϋόντων.

Ἄλλ' ἐκεῖνο πού θέλω ἰδιαίτερα νὰ τονίσω σήμερα εἶναι ὅτι πρέπει τὸ κόμμα μας πού εἶναι ὁ πιὸ ἐλκρινῆς, ὁ πιὸ τίμιος σηματοφόρος τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ καί τῆς εὐημερίας του, νὰ προτάξῃ σάν τὸ οὐσιαστικώτερο περιεχόμενον τοῦ προγράμματός του τὴν ανασυγκροτήσιν τῆς χώρας. Πρέπει νὰ γίνῃ γνώστης τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας σὲ παραγωγικὸ καί τεχνικὸ ἐξοπλισμὸ μετὰ τὴ βοήθειαν ὄλων τῶν στελεχῶν του.

Φίλοι Σύνεδροι, γιὰ νὰ μπορέσῃ ἡ Εἰσαγγελία νὰ ὑποστηρίξῃ τίς δικαίως ἀξιῶσεις τοῦ λαοῦ γιὰ ἐκτέλεσιν ἔργων παραγωγικῶν, πρέπει νὰ ἐνημερωθῆ ἀπὸ σᾶς, νὰ ἐφοδιασθῆ μετὰ ἐπιχειρήματα, στοιχεῖα, στατιστικὰ ἀπόψεις γιὰ τὴ χρησιμότητα ὀρισμένων ἔργων. Πρέπει ὅλα τὰ στελέχη τῆς Εἰσαγγελίας, ἰδίως τῶν ἐπαρχικῶν, νὰ μελετήσουν τίς ἀνάγκες τῶν περιφερειῶν τους, νὰ ἐκτιμῆσουν τὴν ἀξία ὀρισμένων ἀξιώσεων τοῦ πληθυσμοῦ, νὰ σταθμίσουν ἂν αὐτὲς οἱ ἀξιῶσεις ἀνταποκρίνονται σὲ γενικώτερα συμφέροντα ἢ μόνον σὲ συμφέροντα ἀτομικὰ πού ἴσως βρίσκονται σὲ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ γενικὰ συμφέροντα τοῦ τόπου. Οἱ βουλευτὲς τῆς Εἰσαγγελίας δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἱκανοποιήσουμε ἀξιῶσεις ψηφοφόρων, ὅπως συμβαίνει μετὰ βουλευτὲς ἄλλων κομμάτων, ἀλλὰ ἀξιῶσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τῶν ὁποίων ἡ ἱκανοποίησιν θά ἔχη σάν ἀποτέλεσμα τὴ γενικώτερη εὐημερία. Σεῖς οἱ Σύνεδροι τῶν ἐπαρχικῶν, πρέπει νὰ γίνετε οἱ ἀπόστολοι τῆς ανασυγκροτήσεως, τὰ ἀντεπιστέλλοντα μέλη τοῦ γραφείου μελετῶν τῆς Εἰσαγγελίας καί σὲ στενὴ συνεργασία μετὰ τὸ γραφεῖο αὐτὸ νὰ μᾶς ἐφοδιάζετε μετὰ ὅλα τὰ στοιχεῖα πού θά ἐξυπηρετήσουν τὸ ἔργο τῆς ανασυγκροτήσεως, ἢ τοῦλάχιστον θά βοηθήσουν τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴ καί τὴν Κοινοβουλευτικὴν ὁμάδα τῆς Εἰσαγγελίας στὴ διάτυπωση προτάσεων μελετημένων καί στὴ χάραξιν μιᾶς σαφούς πολιτικῆς ανασυγκροτήσεως.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι μετὰ τὴ δικὴ σας βοήθειαν θά μπορέσουμε νὰ ἐπιβάλλουμε ὀρισμένες ἀπόψεις, καί ἴσως μιὰ καινούργια πολιτικὴ, πού θά σώσῃ τὸ λαὸν μας ἀπὸ τὴν τραγικὴ μοῖρα πού τοῦ ἐπιφυλάσσει ἡ πολιτικὴ τῆς ἐξυπηρετήσεως ξένων συμφερόντων, ἢ συνέχισιν τῆς πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς ὑποδουλώσεως, ἢ πολιτικὴ πού μᾶς φόρτωσε τόσες ἀπογοητεύσεις καί ἐξευτελισμούς, πού καταβαράθρωσε τὰ ἔθνικὰ μας συμφέροντα.

Ἐμεῖς σάν Εἰσαγγεῖς ὑψώνουμε τὴ σημαίαν τῆς ανασυγκροτήσεως, ἀλλὰ θέλουμε δίπλα της νὰ κυματίζῃ ἡ σημαίαν τῆς ἀνεξαρτησίας.